

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἑκδόσεις
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ — ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

•••
Ἐπιμύσεια
ΒΑΣ. Σ. ΨΕΥΤΟΥΚΑ — ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗ
Διδασκόντων τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 14

1. ΛΟΓΟΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΚΑΛΑΝΔΑΙΣ
2. ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΑΟΥΣΙΟΝ Α'—Γ'

Εἰσαγωγή — Μετάφρασις — Σχόλια
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Π. ΦΑΝΟΥΡΤΑΚΗ
Κείμενον: B. Montfaucon

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ λέξις «Καλάνδαι» ἢ «Καλίνδαι» προέρχεται ἀπὸ τὴν λατινικὴν λέξιν calendae καὶ σημαίνει τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν μηνιαίων μηνῶν. Κατὰ τὰς πρῶτας αἰεὶς ἡμέρας ἐγένοντο διάφορα ἑορταὶ καὶ Πανηγύρεις ἀπὸ τοῦς Ἕθνοσι, οἱ ὅποιοι ἐπίστευον ἐν τῇ ζωῇ κατ' ἄνθρωπον τὸν μήνα ἔφευγαν ἀπὸ τοῦ ὅτι ἐὰν ἐξοῦσαν μὲ περισσοτέραν ἢ ἐλλειψτέραν εὐχαρίστησαν κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν. Διὰ τοῦτο κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Καλάνδων ἐπεδίδοντο εἰς παντὸς αἵματος γλέντια, φοροποιεῖα καὶ εὐτυχίας, ὅστε νὰ καταστήθουν ἡμεροεὶς ἢ ἡμέρα αὐτῇ περισσοτέραν εὐχαρίστητος. Αἱ περισημείουσαι μεταξὺ τῶν Καλάνδων ἦσαν ἐκείναι τοῦ Ἰαννουαρίου κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκρινόμετο ἡ θάλασσα τὸν νέον ἔτους μὲ ἀνταλλαγὴν δώρων καὶ ἐπισκέψεων. Ἡ ἐπίδοσις εἰς τὰ γλέντια κατὰ τὰς Καλάνδας τοῦ Ἰαννουαρίου ἦτο μεγαλύτερη ὅσους ἐκτὸς ἀπὸ αὐτῶν φεγοποιεῖτο ἐξομαζών καὶ ἄλλας εὐχαριστήσεις, καὶ παρεξέτερόντι εἰς κολλὰς αἰῶας ἀσχημίας.

Πολλοὶ ἀπὸ τῶν ὁρτῶν αὐτῆς διετηρήθησαν καὶ ἀπὸ τοῦς Χριστιανοῦς ἐπὶ διάφορας αἰεὶς ἐνέμειναν. Ἡ Ἐκκλησία κατέβαλε μεγάλαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐκκρίσιν τῶν ἰθὺων αὐτῶν, μέχρις οὗ τὸν ἑβδόμον αἰῶνα ἡ ἐκτὴ οὐκαμνηκὴ σίνδος εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν κατεβύθη τὰς ὁρτῶν αὐτῆς μὲ τὸν ἔθνον καὶ τὴν ὥς ἀπαιτοῦσαν πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἥθειαν. Τὰς αἰεὶς καλομένης Καλάνδας καὶ λεγόμενα Βοτὰ καὶ τὰ καλούμενα Βραν-μάλια καὶ τὴν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐπιτολιμμένην Πανηγύριν κατέβαλεν εἰς τὴν τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν περιμετρήθησαν βαλόμεθα.

Εἰς τὰ αἰεὶς τοῦ αἰῶνος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας κατὰ τὸν αἰβυλολατρικὸν τοῦτον ἔθνον τιποθετεῖται καὶ ἡ ἐμάλια αὐτῇ τοῦ θείου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἡ ὅποια ἐξεκρινήθη κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ ἐγένοντο αἱ ὁρταὶ αὐτὰς τοῦ ἔτους 387, δευτέρου ἔτους μετὰ τὴν χειρουργίαν τὸν εἰς πρεσβύτερον. Φαίνεται ὅτι αἱ ἀσχημίας αἱ ὅποια ἐγένοντο εἰς τὴν Ἀντιοχείαν κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἦσαν ἰδιαίτερος μεγάλαι καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὅτις ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως αὐτῆς οὗτος καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν σέλιαν τοῦ δικῆ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν κόπον, διὰ νὰ μὴ διέλθῃ ἐν μέσῳ τοῦ ἀσχημνοῦτος εἰς τὰς ὁδοὺς κλέβους. Ἐπὶ εἰς τὴν συγκρίνωσαν τῆς ἡμέρας αὐτῆς: δὴν παρὶσις ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Φλαβιανός, ὁ

Γραμματεὺς Συντάξας

Ἱερεὺς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ ΔΙΩΤΗΣ

Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν

ὅποιος εἶχε χειροποιήσει τὸν Ἰωάννην εἰς προεδέον. Ὁ Ἰωάννης ὅμως μὴ τὰς εὐχὰς τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐξαφάνησε τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἀνέστη ἐκείνους αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι παρεμποδίζον καὶ ἐάρωνον τὰς ἡμέρας πόδας καὶ διαμαρτυροῦντο χοροὺς εἰς τὴν πόλιν.

Εἰς τὸν λόγον αὐτὸν τὸν ἔπεισε τὸ πόσον ἐλαβερὸν εἶναι τὸ ἔλαττον ὁ ἀνθρώπος τὴν ζωὴν τοῦ ἀπὸ τὰς ναυπηγίας καὶ προτρέπει τοὺς ἀποστόλους νὰ κάμουν τὴν ζωὴν των αὐταῇ πνευματικῇ ἐκότητι διὰ τῆς εἰς οὐκὸς τοῦς τιμὰς ἀραρυγῆς τῆς ἀρετῆς. Ἀπολλοῦδος εἶπει τὸ ὅρθεν νόημα τῆς ἐκότητος αὐτὸν Καλαυδῶν, ἡ ὅποια πρέπει νὰ τελέσῃ πρὸς δόξαν Θεοῦ, ὅπως πρέπει καὶ τὰ πάντα νὰ γίνωνται πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ἀποδεικνύει εἰς τὴν συνέχειαν ὅτι διὰ τὸν καλὸν Χριστιανὸν εἰς εἶναι δυνατόν νὰ γίνωνται εἰς δόξαν Θεοῦ, ἀκαμψί καὶ ἐκείνα καὶ φράσσονται ὅς τὰ πλεον ἀντίθετα ἢ ἀσχημὰ πράγματα, ἀκάμψι καὶ ὁ φόρος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΦΑΝΟΤΡΑΧΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Εἰς τὰς ΚΑΛΑΥΔΑΣ

697 Α ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ Εἰς τὰς ΚΑΛΑΥΔΑΣ ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΉΥΑΝ ΠΑΡΕΝ Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΤΙΟΧΙΑΣ ΦΑΕΒΙΑΝΟΣ ΕΚΕΚΛΗΘΗΝ ΑΕ ΕΜΑΝΤΙΟΝ ΑΓΓΕΛΟΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΑΣ ΝΟΜΗΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΟΥΣ ΙΣΟΡΡΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΠΥΘΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ· «ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΕΙΣ ΔΟΞΑΝ ΘΕΟΥ ΠΟΙΕΙΤΕ».

2. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ καρὸς ἀπαιτεῖ τὸν κορυφαῖον, καὶ τὸ πλῆρωμα τῶν καυτῶν τὸν κυβερνήτην, εἶται καὶ ὁ σάλλογος αὐτοῦ τῶν ἱερῶν ἀναζητεῖ σήμερον τὸν κοινὸν πατέρα, τὸν Ἀρχιερέα. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ τοῦ καροῦ καὶ τοῦ πλοίου ἡ ἀπουσία τῶν ἀρχηγῶν προκαλεῖ μεγάλην ἀταξίαν καὶ ἀνασφάλειαν, ἐδῶ ὅμως δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον. Β. Δίδει καὶ ἂν δὲν εἶναι παρὼν αὐτοματῶς, ὅμως εὐρίσκεται ἐδῶ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ, καὶ στέκει τώρα μαζί μας ἐνῷ κἀδικεῖς εἰς τὸ σπῖν, ὅπως καὶ ἡμεῖς εἴμεθα μαζί του ἐνῷ στέκομεν ἐδῶ. Διὰ τίποτα εἶναι ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης· συνηθίζει νὰ συγκεντρώνει αὐτοὺς ποὺ εὐρίσκοντο εἰς μεγάλην ἀπόστασιν καὶ νὰ τοὺς ἐνώνει. Αὐτὸν λοιπὸν ποῦ εἴς εἰς ἐξέτην κάρων καὶ ἀπέραντα πελάγη τὸν κωφίζουν ὑπὸ ἡμᾶς, ἂν τὸν ἀγαποῦμεν, τὸν φανταζόμεθα καὶ ἡμεῖς, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὅταν ἀπεκθανόμεθα καὶ αὐτοῖς, νομίζομεν πᾶς δὲν τὸν βλέπομεν, ἀκαμψί καὶ ἂν σέκη πολὺ πηλοῖον. Ἔτσι, 698 Α εἰν ὑπάρχει ἀγάπη, δὲν ἐλάττει καθόλου ἡ ἀπόστασις, ἐάν ὅμως δὲν ὑπάρχη, οὐδεμίαν ἀφέλειαν ἔχομεν ἐκ τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως.

Προηγούμενος λοιπὸν ὅταν ἐγκωμιάζῃ τὸν μακάριον Παῦλον, τόσο πολὺ ἐκαρτέρει, ὥσταν νὰ τὸν ἐλάττειτε παρόντα, παρὰ τὸ ὅτι τὸ μὲν σῶμα τοῦ εὐρίσκεται εἰς τὴν πρυμνοῦσαν Ρώμην, ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ εἰς τὰ κέρια τοῦ Θεοῦ· «Δακρύων

1. Ναυπηγία εἶναι ἡ πρῶτη καὶ νέου μνησ, ἐπικαινὸς ὅμως καὶ τὴν ἐκότην, ὁ ὅποια ἐγίνετο κατὰ τὴν πρῶτην καὶ μνησ. Ἡ λέξις προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀναμνηστικὸν λέξιν Ναυπηγία.

2. Κατὰ τὰς ἐπὶ τὸν προηγούμενον συγγραφεύς, ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος ἐκείνην διὰ τὴν ἀπόστασιν Παύλου. Αἱ ἐπὶ ἐκείνην αὐτὴ ἀποστασὶς διαμαρτυροῦν ἐν τῷ ἐν τῷ ἐκείνῳ.

γὼρ ψυκαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ὤψεται αὐτῶν θάνατος (Σαμ. Σαλ. 3, 1). ὅμως ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης τὸν ἑαυτὸν ἑμπερὸς εἰς τὰ πάντα σας. Καὶ ἤθελε νὰ ἀσκοληθῇ καὶ σήμερον μὲ τὸ ἴδιον θέμα, ἢ ἀλλὰ ὁ λόγος ὁρμῇ πρὸς ἄλλα πράγματα κατεπείγοντο, πρὸς ὅσα κακὰ ἐπέπραξε σήμερον ὁλόκληρος ἡ πόλις. Διότι ὅσοι ἀκούουν τὰ ἐγκλήματα τοῦ Παύλου πρὸς κατ' ἀρχὴν νὰ εἶναι ζηλωταὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ Παύλου, καὶ ἄξιοι δι' αὐτὴν τὴν ἀκράσειν. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν εἶναι μαζὶ μας ὁ πνευματικὸς μας ποτὴρ ἑμπερὸς, μὲ τὸ θάρρος εἰς τὰς εὐχὰς του θεοῦ ἀρτίως τὴν διδασκαλίαν πρὸς αἴς.

Διότι καὶ ὁ Μωϋσῆς χωρὶς νὰ εὐρίσκειται κατὰ τὸ σῶμα μαζί με τοὺς πολεμοῦντας, ὅμως ἐξ Ἰσοῦ μὲ αὐτοὺς καὶ πολὺ περισσότερο μάχιστα συνετέλεσεν εἰς ἐκείνην τὴν μάχην, ἐνισκῶν μὲ τὴν ἐκκασιν τῶν χειρῶν τὴν ἰσχύϊν του παράταξιν, καὶ προσενῶν μεγάλον φῶτον εἰς τοὺς ἐκθρόους. Ὁ ὅπως δηλαδὴ ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τὴν ἀνίστασιν, εἴτε αὐτὲ καὶ ἡ ἐνέργεια τῆς προσευχῆς, ἀλλ' ὅπως ἐκείνη ἐνώνει τοὺς ἀπομακρυσμένους, εἴτε καὶ αὕτη ἡμπορεῖ νὰ ἀφελῇ τὰ μέγιστα αὐτοὺς ποὺ εὐρίσκονται μακριά. Μὲ θάρρος λοιπὸν προχωροῦμε εἰς τὴν μάχην. Διότι καὶ δι' ἡμῶς ἀρχίσει τῶρα πόλεμος, ὅχι διότι ἐπιτῇθενται τῶρα οἱ Ἀμαληῖται, ὅπως τότε, οὐτε ἄλλοι θάρβηροι, ἀλλὰ διότι θαύμονες παρήλασαν εἰς τὴν ἀγορὰν.

Διότι οἱ διαβολακαὶ αὐτοὶ διονύχεια πανηγύρεις ποὺ γίνονται σήμερον καὶ τὰ σκάμματα καὶ αἱ κοροϊδεῖαι καὶ οἱ γυμναστικοὶ χοροὶ καὶ ἡ καταγέλαστος αὐτῇ καρδιά ἡχαλιώτησαν τὴν πόλιν χειρότερα ἀπὸ κάθε ἐκθρόον. Ὁ Πρέσβις λοιπὸν νὰ ἐντρέπωνται καὶ νὰ πενθοῦν καὶ νὰ κρῦθωνται καὶ αὐτοὶ ποὺ ἡμάρτησαν καὶ αὐτοὶ ποὺ δὲν ἡμάρτησαν, οἱ μὲν δι' ὅσα σφάλματα ἔκαμαν, οἱ δὲ δι' ὅσα ἁμαρτία εἶδαν νὰ διαπράττουν οἱ ἀδελφοί. Ἡ πόλις μας θύνη σήμερον χαροῦμενη καὶ εὐθυμῇ, καὶ ἐστεφανώθη, καὶ ὅπως ἡ γυναῖκα ποὺ ἀγαπᾷ τὰ στολίσια καὶ τὴν πολυτέλειαν, εἴτε καὶ ἡ ἀγορὰ ἐπολιώθη σήμερον φυλότητα, ἀφόρσε χρυσοφῶς καὶ πολυτελεῖ ροῦχα καὶ ὑποδήματα καὶ ἄλλα θῆρα, καὶ ὁ κάθε τεχνίτης προσπαθεῖ εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἔργων του νὰ ἐσπερῶσθ τὸν ὁπότεκνον. Αὕτη ἔμειν ἡ φροντίδα, ὅν καὶ εἶναι γνώρισμα παιδικῆς σκέψεως. Ε καὶ ψυχῆς ποὺ δὲν βλέπει τίποτε τὸ μέγα καὶ τὸ

3. Ἀσκήματα ποῦν μία λαμπρὴ νομιστικὴ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἐννοεῖται καθὼς εἰς τὴν Παλαιάνην πρὸς τὴν ἀνάστασιν τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς εἰς Ἀλγυκτον ἀφίξης. Ἦτο ὁ πρῶτος ἀγῶνας τοῦ ἐκτελεσθέντος τοῦ Ἰουδαίου θένος εἰς τὴν προσέλευσιν τῆς ἰσχυροτάτης του εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

ὕψλλον, δὲν εἶναι θέβασα τῶσον βλαβερὰ, ἀλλὰ εἶναι μία ἀνόητος ἀπασχόλησις ποὺ προκαλεῖ τὸν γέλωτα αὐτῶν ποὺ ἀσκολοῦνται μὲ αὐτὰ. Δοῦτε ἂν θέλητε νὰ στολίσκη, μὴ στολίσκη τὸ ἀργυροπύριον, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν σου διὰ τὴν ἀγορὰν ἀλλὰ τὴν σκέψιν διὰ νὰ θαυμάσων οἱ ἄγγελοι, νὰ δεχθῶν τὸ γεγονός οἱ ἀρχάγγελαι καὶ διὰ νὰ σὲ ἀνταρτήσῃ ὁ Κύριος τῶν ἀγγέλων μὲ τὰς διαρεάς του. Διότι αὕτη τοῦλάχιστον ἡ ἐπίσκεψις ποὺ γίνεται τώρα προκαλεῖ καὶ γέλωτα καὶ φθόνον, εἰς τὴν σκέψιν μὲν *** Α τῶν καλύτερων γέλωτα, εἰς αὐτοὺς δὲ ποὺ ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀσθένειαν ἤλειαν καὶ φθόνον πολλόν.

2. Ἀλλ' ὅμως εἰπο αὕτῃ ἡ φασματὶς δὲν εἶναι τῶσον ἀριστοκράτης. Οἱ συναγινωσκόμενοι ὅμως ποὺ γίνονται σήμερον εἰς τὰ καμπέλια, αὐτοὶ στενοκαρποῦν ἰδιαιτέρως, διότι εἶναι γεμάτοι ἀπὸ ἀσπίαν καὶ ἀσέβειαν. Ἀσέβειαν διότι αὐτοὶ ποὺ νάνουν αὐτὰ παρακαλοῦσθαι τὰς ἡμέρας καὶ προμαντεύουσιν καὶ πιστεύουσιν ὅτι, ἐάν περᾶσιν τὴν νοσηρίαν τοῦ μηνὸς τούτου* μὲ ἐδιαρτίστησιν καὶ ἀπόλαυσιν, ὅλος ὁ χρόνος θὰ περᾶσθ δι' αὐτοὺς τὸ ἴδιον. Ἀσπίαν διότι ἀπὸ πολλῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν γεμίζουν τὰ μπουκάλια καὶ τὰ ποτήρια καὶ πίνουν τὸ ἀγνὸ κρασί μὲ μεγάλῃν ἀπληστία. Αὐτὰ εἶναι ἀνάξια εἰς ἡ πόσταὺς μας, εἴτε σέις τὰ κάνετε, εἴτε παρακολουθεῖτε ἄλλους ποὺ τὰ κάνουν, εἴτε συγγενεῖς εἶναι αὐτοί, εἴτε φίλοι, εἴτε γείτονες. Δὲν ἤκουσας τὸν Παῦλον ποὺ λέγει «Ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μηνῶν καὶ καιρῶν καὶ ἐνιαυτῶν» φροδοῦμαι μήπως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς (Γαλ. 4, 10-11).

Ἀλλοιοτε θὰ ἦσαν καὶ μεγίστη ἐνάχεια, νὰ περιμένῃ κανεὶς ὅτι ὅλος ὁ χρόνος θὰ πάῃ καλῶς, ἐάν μία ἡμέρα περᾶσθ εὐνοϊκῶς. Ὅχι μόνον βλαπτικὸς εἶναι αὕτῃ ἡ γνώμη, ἀλλὰ προέροκεται καὶ ἀπὸ διανοητικῶν ἐνεργειῶν, νὰ ἐπιστεναύμεθα δηλαδὴ τὴν ἐσχὴν μας ὅχι εἰς τὴν ἰσχύϊν μας φροντίδα καὶ ηρωσπᾶσθαι, ἀλλὰ εἰς τὸς ἐναλλαγὰς τῶν ἡμερῶν. Ὁ χρόνος θὰ περᾶσθ δι' ἐσὲ εὐτυχωμένους, ὅχι ἐάν μεθώσκη κατὰ τὴν νοσηρίαν. Ὁ ἀλλὰ μόνον ἐάν καὶ κατὰ τὴν νοσηρίαν, καὶ κάθε ἡμέραν κάνης τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Κακὴ καὶ καλὴ δηλαδὴ ἡμέρα γίνεται ὅσα ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς, διότι δὲν διαφέρει ἡ μία ἡμέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰσχύϊν μας

4. Πρόκειται περὶ συναγινωσκόμενους εἰς τὸ ποῦς θὰ προσθ εἰς μεταπολίτευσις ἀσχημίας, ἡ εἰς ἐπιβίαν διασφάνον κακοσμένους πρὸς πρὸς ἡμῶν γέλωτος. Ὑπάρχοντες ὅμως καὶ ἐνέσεις ἀπομακρύνονται εἰς διασφάνον καὶ τὸν κατὰ τὴν.

5. Ἐκτὸς πρόκειται περὶ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἱεροσυνείας, κατὰ τὴν ἑορταστικὴν καὶ αἱ μεγαλύτεραι ἐορταὶ καὶ αἱ καιροὶ καὶ ἀσχημίας.

φροντίδα ἢ ἀμέλειαν. Ἐάν πρώτης τὴν δικαιοσύνην, ἡ ἡμέρα σου θὰ γίνῃ καλὴ, δὲν πρώτης τὴν ἁμαρτίαν ἢ ἡμέραν σου θὰ εἶναι πονηρὰ καὶ γεμάτη κόλασιν. Ἄν πιστεύῃς αὐτὰ καὶ τὰ ἐπαγγελίᾳς ὅλας ὁ χρόνος σου θὰ πηγαίνει καλῶς καὶ κάθε ἡμέρα θὰ εἴνῃ προσευχὰς καὶ ἐλεημοσύνας. Ἄν ἄμα παραιτῇς τὴν ἀρετὴν σου καὶ ἐπιστρέψῃς τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ψυχῆς σου εἰς τὰς νομιμίας καὶ εἰς τοὺς ἀρετῶν τῶν ἡμερῶν, θὰ μείνῃς ἕρπης ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ σου. D

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ διδάσκαλος τὸ ἔχει αὐτὸ, καὶ ἐπειδὴ φροντίζει πάντοτε νὰ μὴς ἀναρτεύῃ τοὺς κόπους διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ μὴς σῶσῃ τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς, μὴς ἐμπεθε νὰ συνδέωμεν τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν κακοτυχίαν μὲ τὰς ἡμέρας. Διότι αὐτὰς ποὺ ἔχει πεῖσει τὸν ἑαυτὸν τοῦ θὰ ὑπάρχει ἡμέρα κακὴ καὶ ἡμέρα καλὴ, οὐτε κατὰ τὴν κακὴν θὰ φροντίσῃ διὰ τὰ καλὰ ἔργα, ἀφοῦ σκοπῶς θὰ ἐφρόντιζε καὶ εἰς οὐδὲν θὰ ὑπερλοῦσε λόγῳ τῆς ἡμέρας, οὐτε πάλιν κατὰ τὴν καλὴν θὰ ἐφρόντιζε δι' αὐτὸ, ἀφοῦ εἰς οὐδὲν ὁλοπτεται ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν του, πάλιν λόγῳ τοῦ καλοῦ τῆς ἡμέρας. Καὶ εἶται καὶ ἀπὸ τὴν μίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην περιπτώσιν (γινώσκοντες τὴν οὐσίαν σου, καὶ θὰ περᾷς ὅλην τοὺ τὴν ζωὴν εἰς τὴν ἀγρίαν καὶ τὴν πονηρίαν μὲ τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἄλλοτε καταβίβῃς ἀσκόπως, ἄλλοτε δὲ ὅτι πρῶται πράγματα περιττὰ. E Ἀφοῦ λοιπὸν γνωρίζομεν τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφενώμεν τὰς πονηρίας τοῦ διδάσκοντος καὶ νὰ διαβάζωμεν αὐτὴν τὴν σκέψιν ἀπὸ τῶν νοῦν μας καὶ νὰ μὴ παρατηροῦμεν τὰς ἡμέρας, οὐτε τὴν μίαν νὰ μισοῦμεν καὶ τὴν ἄλλην νὰ ἀγαποῦμεν. Διότι ὁ διδάσκαλος μηχανεύεται αὐτὰ ὅχι μόνον διὰ νὰ μὴς ρίξῃ εἰς τὴν ἀμέλειαν ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ συνοφονίσῃ τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ παρασύρῃ τὴν ψυχὰς μας εἰς τὴν ἀσέβειαν μαζί καὶ τὴν ραθυμίαν.

Ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐξορίσωμεν καὶ νὰ μάθωμεν σαφῶς ὅτι γὰρ A τίποτε δὲν εἶναι κακὸν ἀλλὰ μόνον ἡ ἁμαρτία καὶ τίποτε δὲν εἶναι ἀγαθὸν, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ νὰ ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεὸν κατὰ πάντα. Δὲν προσεγγεῖ τὴν εὐχαρίστησιν ἡ μέθη, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ προσευχὴ, ὅσα τὸ κρασί, ἀλλὰ ὁ διδασκαλὸς λόγος. Τὸ κρασί φέρει τρυμνίαν ἐνφ' ὃ λόγος γαλήνην. Ἐκεῖνο φέρει τὸν θόρυβον ἐνφ' ὃ λόγος δίδκει τὴν ταραχὴν. Ἐκεῖνο σκοτίζει τὸν νοῦν, αὐτὸς ὅμως δὲν εἶναι σκοτισμένος ὁ νοῦς τὸν φωτίζει. Ἐκεῖνο μὴ δημιουργεῖ ἀνυπόστατος σκευασμός, αὐτὸς δίδκει αὐτὰς ποὺ ὑπάρχουν. Διότι κανένα πρᾶγμα δὲν συνιστά νὰ προσεγγίσῃ τὴν χαρὴν καὶ εὐχαρίστησιν, ὅσον αἱ ἀλήθειαι τῆς πίστεως, ἡ περιφρόνησις τῶν παρόντων B πραγμάτων καὶ ἡ ἀναμονὴ τῶν μελλόντων καὶ τὸ νὰ θεωροῦμεν ὡς μὴ πρα-

γματικά ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς ἀπολαύσεις. Ἄν ἔβρης νὰ σκοπίσῃς ἔτσι ἀσκήσι καὶ ἀν' ἰδὲς κανένα νὰ πλουτίσῃ, δὲν θὰ σὲ κεντρίσῃ ὁ φόβος, ἢ εἴαν περὶ τῆς εἰς στέφανον δὲν θὰ ταπεινωθῇς ἀπὸ τὴν πτωχείαν. Ἐτα ἡμῶρες νὰ ἐορτάζῃς πάντοτε.

Ὁ Χριστιανὸς λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ἐορτάζῃ τοὺς μηνὸς ἢ τὰς νομιμίας ἢ τὰς Κυριακάς ἀλλὰ ὅλην τοὺ τὴν ζωὴν πρέπει νὰ ζῇ μὲ τὴν πρέπουσαν ἐορτήν. Καὶ ποία εἶναι ἡ πρέπουσα ἐορτὴ τοῦ Χριστιανοῦ; Ἀς ἀκούσωμεν τὸν Παῦλον καὶ λέγει: "Ὅστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ C ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμῳ εὐαγγελισίας καὶ ἀληθείας (Α' Κορ. 5, 8). Ἄν λοιπὸν ἔχῃς καθαρὰν τὴν συνείδησιν, ἔχεις διαρκῶς ἐορτήν, ἐπειδὴ τρέφῃς μαζί μὲ τὴς καλὰς ἐλπίδας, καὶ εὐχαριστεῖται μὲ τὴν ἀναμονὴν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ὅπως ἐπίσης ἀν' ἔχεις ἔνοκον τὴν συνείδησιν καὶ εἶσαι ὑπεύθυνος διὰ πολλὰς ἁμαρτίας, ἀκόμη καὶ κακάδες ἐορταὶ καὶ πανηγύρεις ἀν' ὑπάρχουν, δὲν θὰ αἰσθάνῃς καθόλου καλύτερα ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ πενήθῃς. Ποῖον εἶναι λοιπὸν τὸ ὄφελος ἐάν ἡ ἡμέρα εἴναι λαμπρά, ἡ ψυχὴ μου ὅμως εἶναι σκοτισμένη εἰς τὴν συνείδησιν; Ἐάν ὅμως θέλῃς νὰ ὑπερβῇς κατὰ καὶ ἀπὸ τὴν νομιμίαν αὐτὸ κάμῃ. Ὅταν ἰδῇς νὰ συμπληρῶνται ἕνας χρόνος, εὐχαρίστησε τὸν Κύριον ποὺ σὲ εἰσέγαγε εἰς τὸν D κόσμον αὐτῶν τῶν ἐτῶν. Ἀς συγκινήσῃ ἡ καρδιά σου, ἀναμέτρησε τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου καὶ εἰπὲ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Αἱ ἡμέραι τρέκουν καὶ περνοῦν, τὰ χρόνια συμπληρῶνται, πολλὸ μέρος τοῦ δρόμου ἐπικαυρήσαμεν ποῖον καλὸν ἔργον ἐπράξαμεν; Μήπως φύγωμεν ἀπὸ ἐδῶ κενοὶ καὶ ἔρημοι ἀπὸ κάθε εἰδὸς ἀγαθουργίας; Τὸ δικαιοσύνην ἐπληρώσαμε, ἢ καὶ τρέχει ἀσυνεχῶς πρὸς τὰ γέγρας.

3. Αὐτὰ νὰ συλλογίζῃσαι μὲ ἀφορμὴν τὰς νομιμίας καὶ νὰ τὰ ἐνθυμῇσαι εἰς κάθε ἀλλαγὴν τῶν ἐτῶν. Ἀς σκεπτόμεθα τὴν μέλλουσαν ἡμέραν, μήπως εἴη κανεὶς καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ προφήτης πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: "Ἐξέλπιον ἐν σατανῇ αἱ ἡμέραι I αὐτῶν, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν μετὰ σπουδῆς" (Ψαλμ. 77, 33). Αὐτὴν τὴν ἐορτήν ποὺ ἀνέφερα, τὴν διαρκῆ, ποὺ δὲν περιμένει ἐναλλαγὴ τῶν ἐτῶν, οὐτε καθορίζεται ἀπὸ ἡμέρας, ἡμπορεῖ νὰ τὴν ἐορτάσῃ μὲ ἕκαστον τρόπον καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ὁ πτωχός, διότι δι' αὐτὴν τὴν ἐορτήν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη κρημάτων, οὐτε πλοῦτον, ἀλλὰ μόνον ἀρετῆς. Δὲν ἔχεις κρημάτων; Ἐκεῖς ὅμως τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι πλουσιώτερος θεσσαυρὸς ἀπὸ ὅλα τὰ κρημάτων, ποὺ δὲν ἐξοδεύεται, ποὺ δὲν μεταβάλλεται, ποὺ

δὲν δαπανᾷται. Κρίταξε εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, τὸν ἀέρα, τὰ εἶδη τῶν ζώων, τὰ κάθε εἶδους φυτῶν, τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· φαντάσου τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους.⁷⁰¹ Ἄ τὰς ἀνιπέρας δυνάμεις· ἐνθυμήσου διὰ ὅλα αὐτὰ ἀνέκουν εἰς τὸν Κύριόν σου. Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατόν τόσον πλουσίου Κυρίου δοῦλος νὰ εἶναι πτωχός, ἐὰν ἐκεῖ εὐνοοῦν τὸν Κύριόν του.

Δὲν εἶναι γνώρισμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως τὸ νὰ παρητῇ κανεὶς τὰς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς εἰδωλολατρικῆς πλάνης· ἐκεῖ ἀπογραφῇ εἰς τὴν οὐράνιον πόλιν, εἰς τὴν ἐκεῖ πολιτείαν διαμένει, ἀνέμειξας τὸν δαυτὸν σου μὲ τοὺς ἀγγέλους· ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπάρχει φῶς ποὺ νὰ καταλήγῃ εἰς τὸ σκοτάδι· οὔτε ἡμέρα ποὺ νὰ τελειώσῃ εἰς νύκτα, ἀλλὰ πάντοτε ἡμέρα, πάντοτε φῶς. Ἐκεῖ λοιπὸν νὰ θέλωμεν πάντοτε. Διότι λέγει· «Τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐδ' ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος» (Κολ. 3, 1). Δὲν ἔχεις τίποτε κοινὸν μὲ τὴν γῆν, ὅπου ἐξουσιάζουν οἱ ὁρῶναι τοῦ ἡλίου καὶ οἱ κύκλοι αὐτοῦ καὶ αἱ ἡμέραι, ἀλλὰ δὲν ζῆς ὁρῶναι, ἡ νύκτα γίνεται δι' ὁσένα ἡμέρα, ὅπως εἰς αὐτοὺς ποὺ ζοῦν εἰς τὴν ὁσέληναι καὶ τὴν μέθην καὶ τὴν ἀκαλασίαν, ἡ ἡμέρα μετατρέπεται εἰς σκοτὸς τῆς νύκτας, δὲν διότι σέβει ὁ ἥλιος, ἀλλὰ διότι ὁ νοῦς τιν σφικτίζεται μὲ τὴν μέθην. Τὸ νὰ διδῇ κανεὶς εἰς τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὴν ἰσχυρίαν καὶ νὰ ἀπολαύσῃ μεγαλυτέραν εὐχαρίστησιν κατ' αὐτάς, καὶ νὰ φαντασθῇ τὸς ἀγορὰς καὶ νὰ πλέξῃ στεφάνια, εἶναι χαρακτηριστικὸν παιδικῆς ἀνοησίας. Σὺ ὅμως ἔχεις ἀπολλογῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀδυναμίαν, καὶ ἔγινες ὁδὸς καὶ ἐνεργήσας εἰς τὴν οὐράνιον πολιτείαν. Μὴ ἀνάπτης λοιπὸν ἐκ τὴν ἀγορᾶν· ἀσθενητὴν φωνῶν, ἀλλ' ἀνάσπε εἰς τὴν σκέψιν σου πνευματικῶν φῶς. Διότι λέγει· «Λαμράναι τὸ φῶς ὅρων ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὅρων καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 5, 16).

Αὐτὸ τὸ φῶς σοὺ δίδει μεγάλην ἀμοιβήν. Μὴ στεφανώσῃς τὴν πόρταν τοῦ σπιτιοῦ,⁶ ἀλλὰ ἔχῃς κατὰ τέτοιον τρόπον ζωῆς, ὥστε νὰ δεχθῇς εἰς τὴν κεφαλὴν σου τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης ἀπὸ τὸ κέραι τοῦ Χριστοῦ. Τότε νὰ μὴ γίνεσαι ἀσκόπως καὶ χωρὶς λόγον. Ἔτσι διέταξεν ὁ Παῦλος νὰ κάνωμεν τὰ πάντα διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· «Εἴτε γὰρ δοξάετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α' Κορ. 10, 31).

Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν, θὰ μοῦ εἴπης, νὰ φάγω καὶ

6. Ἐπολλύειν τὰς εἰσόδους τῶν οἰκτῶν μὲ λαοφάνεια, ὅπως συμβαίνει σήμερον κατὰ τὴν πρωτομηνίαν.

νὰ πίνω εἰς δόξαν Θεοῦ; Κάλωσε πτωχόν, κάμε ὥστε ὁ Χριστός νὰ μετώσῃ εἰς τὸ πρῶτόν· ἔτσι τρώγεις καὶ πίνεις εἰς δόξαν Θεοῦ. Δὲν διέταξεν ὅμως μόνον αὐτὸ νὰ κάνωμεν εἰς δόξαν Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα, ὅπως παροδείγματός χάριν τὸ νὰ μεταβῇς εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ νὰ μένῃς εἰς τὸ σπίτι. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ νὰ γίνωνται διὰ τὸν Θεόν. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν καὶ τὰ δύο αὐτὰ νὰ γίνωνται διὰ τὸν Θεόν; ὅταν θεώσῃς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν μετῇς εἰς τὴν προσευκὴν ἢ εἰς πνευματικὴν διδασκαλίαν, αὐτὴ ἡ μετώσας γίνεται εἰς δόξαν Θεοῦ. Εἶναι πάλιν δυνατόν νὰ μένῃς εἰς τὸ σπίτι διὰ τὸν Θεόν. Πῶς καὶ μὲ πῶλον τρόπον; Ὅταν ἀκούσῃς δορυδούς, ἀτυχίας καὶ διαβολικὰς παρελάσεις καὶ ὅταν ἡ ἀγορὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ πονηροῦς καὶ ἀκαλόστους ἀνθρώπους, τότε νὰ μένῃς εἰς τὸ σπίτι διὰ νὰ ἀπολλώσῃς ἀπὸ τὴν παρασθὴν αὐτὴν, καὶ ἔτσι μένεις διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἐ ὅπως λοιπὸν ἤμποροῦμεν νὰ μένωμεν εἰς τὸ σπίτι ἢ νὰ ἐξεραιμῇ διὰ τὸν Θεόν, κατὰ τὸν ἑῶν τρόπον ἤμποροῦμεν νὰ κάνωμεν καὶ πόδες ἐπαίνους καὶ τὰς κατακρίσεις πόλιν διὰ τὸν Θεόν.

Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαίνωμεν κάποιον εἰς δόξαν Θεοῦ ἢ νὰ κατακρίνομεν; Πολλὰς φορές κήθεσθε εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ βλέπετε πολλοὺς ποὺ περνοῦν πονηροῦς καὶ κακοὺς ἀνθρώπους μὲ ἀνυμνήματα τῶν φρούτων, φαντασιώσεων, νὰ περιτριγυρίζονται ἀπὸ πολλὰς παραστάσεις καὶ κάλασας νὰ φοροῦν πολυτελεῖ ἐνδύματα, νὰ περιποικίζονται ἀπὸ πολλὰν⁷⁰² Ἀ ἐπιδέξαν, νὰ ὁρᾶν τὰ πάντα, νὰ πλεονεκτοῦν. Ἄν ἀκούσῃς κάποιον νὰ λέγῃ πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ εὐσεβέστερος καὶ εὐτυχέστερος τῶν ἐπαυλῶν, νὰ τὸν κατακρίνῃς, νὰ τὸν ἀποστομακίσῃς, νὰ τὸν λυπηθῇς, νὰ τὸν δοκίμῃς. Αὐτὸ σημαίνει νὰ κατακρίνῃς διὰ τὸν Θεόν. Ἐ τέτοια κατακρίσεις σου εἶναι διὰ τοὺς συγκαθημένους διδασκαλίας πίστεως καὶ ἀρετῆς, ὥστε νὰ μὴ θαυμάζωμεν τὰ θωπικά. Εἰπὲ πρὸς αὐτὸν ποὺ εἶπεν αὐτὰ· Διὰ τί εἶναι αὐτὸς εὐτυχής; Ἐπειδὴ ἔχει ὠραὸν καὶ χρυσοκόπλον ὄλον καὶ πολλοὺς δοῦλους, καὶ φορεῖ φανταχτερὴν στολὴν καὶ κάθε ἡμέραν σκάβει ἀπὸ τὴν μέθην καὶ τὴν ἀπόλαυσιν; Ἐ Ἀλλὰ δι' αὐτὸ θὰ ἦται δόλος καὶ γαλαπμορὸς καὶ ἀειδοκρυμτός. Σὺς θέλεις λοιπὸν ποὺ δὲν ἤμπορετε νὰ ἐπαυνοῦτε τίποτε ἰδικόν του, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἔξω, τὸ ὄλον, τὸ καλινάρι, τὰ ἐνδύματα, ποὺ δὲν ἔχουν σκέαν μὲ αὐτόν. Τὶ θὰ ἤμποροῦσε λοιπὸν νὰ ὑπάρχῃ δόξα ὅλον αὐτοῦ, ὅταν τὸ μὲν ὄλον του καὶ τὸ καλινάρι τοῦ ὄλου του, καὶ τὸ πᾶν τῶν ἐνδυμάτων του, καὶ ἡ καλὴ σωματικὴ διάπλασις τῶν δοῦλων του ἐγκωμιάζονται. αὐτὸς δὲ μένει ἀνεγκωμιάστος; Καὶ τί θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὑ-

πάρη πικρότερον ἐπ' αὐτόν, ποῦ δὲν ἔχει τίποτε καλὸν ἰδόντων του, C οὔτε κἀπὶ ποῦ θὰ ἡμιτοροῦσε νὰ πάρη καλὸν του ἀπ' ἐδῶ, ἀλλὰ πικρῆται μὲ ἅλα τὰ ξένα; Διότι ἰδόντων μας σφαλῆ, καὶ πλοῦτος δὲν εἶναι οἱ δοῦλοι καὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ἔλματα, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ πλοῦτος τῶν ἀγαθῶν ἔργων καὶ τὸ θαῦρος ἐνίσχυον τοῦ Θεοῦ.

4. Ἄν πάλιν ἰδῇς ἄλλον πικρόν, παραπεισμένον, καταρρινωμένον, ποῦ C ἡ μέλας εἰς τὴν πικρίαν καὶ τὴν ἀρετὴν νὰ τὸν κακοτυχίῃσιν αἱ διηλανοὶ σου, οὐ ἐπαίνεσθαι τὸν καὶ εἶσι ὁ ἔπαινος διὰ τὸ παρελθόν του γίνεται συμβουλὴ διὰ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τρόπον ζωῆς. Ἐάν λέγουν ἐπ' αὐτὸς εἶναι ὁθλίος καὶ ταλαίπωρος, οὐ εἰπέ ὅτι αὐτὸς ἐπειδὴ ἔχει φίλον τὸν Θεόν, D C μὲ ἀρετὴν, οὐδέποτε ἀπέκτισσε πλοῦτον ποῦ κἀνεται, ἔχει καθαρὰν συνείδησιν, εἶναι εὐτυχέστερος ἀπὸ ὅλους. Ποῖα λοιπὸν ζημία ἐπαρξεν ἑαυτὸν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἀνέχειαν, ἀφοῦ πρόκειται νὰ κληρονομήσῃ τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ; Ἄν λοιπὸν οὐ σκεπτεσθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ διδάσκετε καὶ ἄλλους νὰ σκέπτονται εἶσι, θὰ λάβῃς μεγάλῃν ὀικτιρῶσιν καὶ διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ διὰ τοὺς ἐπαίνους, ἀφοῦ καὶ τὰ δύο τὰ ἑαυτοὺς εἰς δόξαν Θεοῦ. Καὶ ὅτι δὲν σὲ καθοδηγῶ ματαίως μὲ τὸ νὰ σοὶ λέγω αὐτὰ, ἀλλὰ ἐπαυλάσεται μεγάλη ἀμοιβὴ παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἔλπον δι' αὐτοὺς ποῦ σκέπτονται εἶσι, καὶ ὅτι τὸ νὰ συμφωνῇ κανεὶς μὲ αὐτὰ E θεωρεῖται ἀρετὴ, ἔκτισσε τί λέγει ὁ προσφθιγὴς δι' αὐτοὺς ποῦ ζοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ πῶς θεωρεῖ κατάρτισμα τὸ νὰ ἐντροπαλῇ κανεὶς τοὺς πονηρευμένους ἢ καὶ τὸ νὰ ἐπιπνῇ τοὺς φοβουμένους τὸν Θεόν.

Ἀφοῦ δηλαδὴ ἀνέφερε τὴν ἄλλην ἀρετὴν αὐτοῦ ποῦ θὰ δοξαζοῖ ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἀφοῦ περιέγραψεν ὅποιος πρέπει νὰ εἶναι αὐτὸς ποῦ κατοικεῖ εἰς τὴν ἁγίαν σκηνήν, δηλοδὴ ἁγιος, δίκαιος καὶ ἀπόνηρος προσέθεσε καὶ τοῦτο: "Ὅς οὐκ ἐδόξασεν ἐν γλίσση αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησε τῇ πλησίον αὐτοῦ κακίαν" καὶ διότι ἐξουθενεῖται ἐνίσχυον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς δὲ φοβουμένους τὸν Κύριον δόξαζεν (Ψαλμ. 14, 3-4) καὶ ἀπέδειξε εἶσι ὅτι καὶ 799 A αὐτὸ εἶναι μὲ ἐπαυκία, τὸ νὰ περιφρονουμένον δηλαδὴ τοὺς πονηροὺς καὶ νὰ ἐπαυνοῦμεν καὶ νὰ καλοπαιζόμεναι τοὺς ἀγαθοὺς. Καὶ ἄλλου πάλιν ἔδειξε τὸ ἴδιον μὲ τὸ νὰ λέγῃ: εἶσι δὲ λίαν ἐντροπαλοὶ οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός, λίαν ἐκτραυμάσθησαν αἱ ἀρκαὶ αὐτῶν" (Ψαλμ. 138, 17). Αὐτὸν ποῦ ἐπαίνει ὁ Θεός, οὐ μὴ τὸν κατακρίνῃς καὶ ὁ Θεός ἐπαίνει αὐτὸν ποῦ C ἢ μὲ ἀρετὴν, ἀκόμη καὶ ὅν εἶναι πικρός. Αὐτὸν ποῦ ἀποστρέφεται ὁ Θεός οὐ μὴ ἐπαίνεσθαι. Καὶ ἀποστρέφεται ὁ Θεός αὐτὸν ποῦ C ἢ εἰς τὴν πονηρίαν, ἀκόμη καὶ ὅν περιστοιχίζεται ἀπὸ καλῶν

πλοῦτον. Ἀλλὰ εἴτε ἐπαίνεις, εἴτε κατακρίνεις, καὶ τὰ δύο νὰ τὰ κάμῃς ὅπως θέλει ὁ Θεός. Εἶναι δυνατόν καὶ νὰ κατηγορήσῃς εἰς δόξαν Θεοῦ. Πῶς; Παλλὰς φάρμα ἀναγκαστοῦμεν διὰ τοὺς ὑπέρτας. Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατόν νὰ κατηγορήσῃμεν διὰ τὸν Θεόν; Ἄν τὸν ἰδῇς νὰ μετὰ, B νὰ κλέπτῃ ἢ τὸν ὑπέρτατον ἢ τὸν φίλον ἢ κάποιον ἄλλον ἀπὸ τοὺς ἰσχυοὺς σου, δὲν τὸν ἰδῇς νὰ τρέχῃ εἰς τὰ θέατρα ἢ νὰ ἀδιαφορῇ διὰ τὴν ψυχὴν του ἢ νὰ δοικεῖται ἢ νὰ παραβαίνει τὸν ὅρκον του ἢ νὰ ψεύδεται, τότε νὰ ἀναγκασθῇς, νὰ τὸν τιμωρήσῃς, νὰ τὸν ἐπαναφέρῃς εἰς τὸν ὁρθὸν δρόμον, νὰ τὸν διαρθώσῃς. Ἐάν κάμῃς ἅλα αὐτὰ θὰ τὰ κάμῃς διὰ τὸν Θεόν. Ἄν πάλιν τὸν ἰδῇς νὰ παρακοῇ εἰς ἑσένα καὶ νὰ μὴ σοὶ προσφέρει κανονικὰ τὸς ὑπηρεσίας του, τότε συγκρίνῃς τὸν, κα' εἶσι θὰ τὸν συγκρίνῃς διὰ τὸν Θεόν. Τώρα ὅμως πολλοὶ κἀνοῦν τὸ ἀντίθετον καὶ διὰ τοὺς φίλους καὶ διὰ τοὺς ὑπέρτας τῶν. Ὅταν ἀπάλλουν ἀπέναντί των γίνονται πικροὶ καὶ C ἀνελέητοι δικασταί, διὰ ὅπως ἰδρῶν τὸν Θεόν καὶ κἀνοῦν τὰς ψυχὰς των, τότε δὲν τοὺς ὁμολοῖν καθόλου.

Πάλιν ὅταν πρέπει νὰ κάμῃς φίλους, νὰ τοὺς κάμῃς διὰ τὸν Θεόν. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ κάμῃς φίλους καὶ ἐκτὸς κόριν τοῦ Θεοῦ; Ἐάν δὲν ἐκδικώμεναι τὰς φιλίας ἀπὸ τὰς ἀποίας εἶναι δυνατόν νὰ κερδίσωμεν χρήματα ἢ νὰ παρακαθίσωμεν εἰς τὰ τραπέζια ἢ νὰ ἐπιτάσσωμεν ἀνθρώπων προσηλασίων, ἀλλὰ εἰναι φίλων καὶ κἀνοῦμεν φίλους ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἡμιπαροῦν νὰ κατευθύνουν τὴν ψυχὴν μας, νὰ μὴ συμβουλεύουσιν τὰ πρέποντα, νὰ μὴ ἐμπληροῦν διὰν ἀμαρτανώμεν, νὰ μὴ στήριξουν διὰν καταπατοῦμεθα, καὶ αὐτοὺς ποῦ δοξοῦν μὲ τὰς συμβουλὰς των καὶ τὰς προσηλασίων των νὰ πληρώσωμεν εἰς τὸν Θεόν. Πάλιν εἶναι δυνατόν νὰ κάμῃς ἐκτὸς κόριν τοῦ Θεοῦ. Ἐάν ἰδῇς κάποιον D ἀκόλαστον, μελυσμένον, γεμῆτον πονηρίαν, φορημένον μὲ ἐκκαθάρτους δόξας, ποῦ σὲ καταπατεῖ καὶ σὲ ζημιώνει, ἀπομακρύνου ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀποφυγέ τον, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Χριστός: "Ἐάν ὁ ἀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζῃ σε, ἐξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ" (Ματθ. 5, 29). Μὲ αὐτὸ διέταξε νὰ ἀπομακρύνωμεν καὶ νὰ διώκωμεν τοὺς φίλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι ὥσθι τὰ μέγιστα σκαπτοὶ καὶ ἀναγκαῖος εἰς τὰ ζητήματα τῆς ζωῆς, ὅν αὐτοὶ μὴς ζημιοῦσιν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.

Ἄν μετέβῃς εἰς συγκεντρώσεις καὶ ἐκρινῇς μεγάλον λόγον, E καὶ αὐτὸ νὰ τὸ κάμῃς διὰ τὸν Θεόν, ἂν πάλιν σκαπῇς, νὰ σκαπῇς διὰ τὸν Θεόν. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λαμβάνῃς μέρος εἰς συγκεντρώσεις διὰ τὸν Θεόν; Ἐάν, καθ' ὅν χρόνον κάθουσι μὲ ἄλλους, δὲν συζητῇς διὰ θωπικὰ (πῆ-

ματα η δι' ὁσμήντα και πάντα και τελειος ἀνστησι δι' ἑμὲ, ἀλλὰ οὐκ ἔστι περὶ τῆς πίστεώς μας, περὶ τῆς κολάσεως, περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅσα ὅπως περιττὰ και ἀνύστελα, ὅπως περὶ τοῦ παιδὸς ἀνέβη, εἰς τὴν ἐξουσίαν η ποῖος ἔκαθε τὴν ἐξουσίαν, η διὰ ποῖον λόγον 704 Α ἔζημιώθη ὁ τάδε, η ἀπὸ ποῦ ἐκέρδισε κάποιος και ἐγινε πλουσιώτερος η τί ἀρῆσε κάποιος εἰς κάποιον ἄλλον ὅταν ἀπέθανε, η πῶς δὲν κατώρθωσεν ἄλλος νὰ ἐγγραφῇ μεταθὶ τῶν πρώτων κληρονόμων και πολλὰ ἄλλα παρόμοια. Μὴ οὐκ ἠγορευμέναι λοιπὸν τέτοια πράγματα οὔτε νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς ἄλλους νὰ οὐκῇτοιν δι' αὐτὰ, ἀλλὰ νὰ προσδοκῶμεν τί νὰ κἀνωμεν η τί νὰ λέγωμεν διὰ νὰ ἀρῶμεν εἰς τὸν Θεόν, ὅταν ἔθρῃσται, κατηγορεῖσθαι, ὑποφέρειν κίλιδες κακὰ, και θυμῶς τὰ ἀνέχεσθαι μὲ γενναϊότητα και καρῆς νὰ προσφέρῃς οὔτε ἓνα ὀλέσθησαν λόγον εἰς αὐτὸν ποῦ σοῦ κάνει αὐτὰ.

Ὅσα μόνον τὸ νὰ ἐπαυθῇς η νὰ κατηγορήσῃς, νὰ μείνῃς εἰς τὰ σπῆτα η νὰ ἐξέλθῃς, νὰ ὁμολήσῃς η νὰ σιωπῇς, ἀλλὰ και νὰ κλαύσῃς και νὰ λυπηθῇς η νὰ καρῆς και νὰ εὐφρανθῇς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ εἰς δόξαν Θεοῦ. Ὅταν δηλαδὴ ἴδῃς Β ἢ τὸν ἀδελφόν σου νὰ ἀπορτάνῃ η τὸν ἑαυτὸν σου νὰ πέφτῃ εἰς σάποιον παράπτωμα και ἀνοσιεινείας και λυπηθῇς, κορόϊδεῖς ἀπὸ τὴν λύπην αὐτῆν σωτηρίαν, διὰ τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ μετανοήσῃς, ὅπως λέγει και ὁ Παῦλος: «Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη σωτηρίαν ἀμεταμέλητον καταργεῖται» (Β' Κορ. 7, 10). Ἄν ἴδῃς ἄλλον ποῦ νὰ προκίπῃ και δὲν τὸν φρονήσῃς, ἀλλ' εὐκαριστήσῃς τὸν Θεόν, ποῦ ἔκανε τόσον λογιμὸν τὸν ἀδελφόν σου, οἷόν νὰ ἐπρόκειτο διὰ ἰδικὰ σου ἀγαθὰ, λαμβάνεις μεγάλον μισθὸν δι' αὐτὴν τὴν καρὸν σου.

5. Εἰπέ μου λοιπὸν τί θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ ἐλαυνότερον ἀπὸ τοὺς ζηλωτῆρας, ποῦ ἐνῷ ἠμποροῦν νὰ κἀρωμενται και νὰ κερδίσουν διὰ τὴν καρὸν, αὐτοὶ προτιμῶν καλύτερα νὰ λυπαίνονται C διὰ τὰς προόδους τῶν ἄλλων και ἔτσι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν λύπην, προκαλοῦν και τὴν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καταδικαίαν και τὴν ἀνάγκην τιμωρίαν. Καὶ διατὶ νὰ ὁμιλοῦμεν δι' ἐπαίνους και κατηγορίας και λύπας και καρῆς, ὅταν και ἀπὸ τὰ πλεόν ὁσμήντα και ἀπ' αὐτὰ τὰ ἀνύστελα λόγου, πράγματα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαυθῇτομεν νὰ μέγιστα, ὅν ὅλα αὐτὰ τὰ κἀνωμεν διὰ τὸν Θεόν; Διότι τί εἶναι εὐτελέστερον ἀπὸ τὸ νὰ κουρευθῇ κανεὶς; Ἀλλὰ και αὐτὸ ἠμπορεῖς νὰ τὸ κἀνῃς διὰ τὸν Θεόν. Ὅταν δηλαδὴ δὲν τακτοποιῇς τὰ μολλὰ οὔτε καλλωπίζῃς τὸ πρόσωπον οὔτε καταστολῇς τὸν θυμὸν σου διὰ νὰ δολοφῇς η διὰ νὰ ἀπαυθῇς αὐτὸς ποῦ αὐ ἐλέει, ἀλλὰ πᾶντοίς αὐτὸ μὲ ἀπλότητα

και ὅπως τόκῃ και ὅσον ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη μόνον, τότε και αὐτὸ τὸ κἀνεις διὰ τὸν Θεόν. Τότε θὰ λόθῃς ὁποιοῦντο τὸν μισθόν, διότι κατεδικάσας τὴν πονηρίαν ἐπαυθῇς D κι' ἀνέκομῃς τὴν ὁσκόπον φιλοτιμίαν. Διότι ἐν αὐτὸς ποῦ δίδει και ἐν μόνον ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος διὰ τὸν Θεόν θὰ κληρονομήσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὐκ ἔξου ποσὴν ἀποσθῇ θὰ κερδίῃ αὐτὸς ποῦ κάνει τὰ πάντα διὰ τὸν Θεόν.

Εἶναι δυνατόν και νὰ θαυμάζῃς διὰ τὸν Θεόν και νὰ βλέπῃς διὰ τὸν Θεόν. Πᾶς εἶναι δυνατόν νὰ βλέπῃς η νὰ θαυμάζῃς διὰ τὸν Θεόν; Ὅταν δὲν φέρῃς διὰ τὴν πονηρίαν, ὅταν δὲν περιεργάζῃς τὴν ξένην ὁμορφίαν, ὅταν ἴδῃς τὴν γυναῖκα ποῦ συναντῇς και συγκρατήσῃς τὸ μάτια σου, φρουρήσῃς τὴν δραστὴν σου μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τότε τὸ κἀνεις διὰ τὸν Θεόν. Ε Ὅταν ἐνδυσάμεθα ὅχι τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα και οὐτὰ ποῦ μᾶς κάνουν μαλθακοὺς, ἀλλὰ μόνον αὐτὰ ποῦ εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ μᾶς οκεπάξουν. Αὐτὸ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ἐπεκτείνῃ ὁκότη και εἰς τὰ ὑποδήματα. Διότι πολλοὶ ἐφθασαν εἰς τόσον μεγάλην θλακίαν και ὁσμίαν, ὅστε νὰ καλλωπίζουν και τὰ ὑποδήματά πον και νὰ τὰ διακοσμῶν παντοῦ, ὅχι λιγότερον ἀπὸ ὅσον ἄλλοι τὰ πρόσωπα. Τοῦτο εἶναι συνήθεια ἀποθήριου και θαυθαυρήνης ψυχῆς. Διότι ἐν καὶ φαίνεται αὐτὸ μικρόν, ὅμως ἠμπορεῖ νὰ εἶναι και σημεῖον 705 Α και ἀπέδειξε μεγάλην κατωπείσας, και διὰ τοῦς ὁνόρας και διὰ τὰς γυναῖκας. Εἶναι δυνατόν λοιπὸν νὰ χρησιμοποιοῦμεν και τὰ ὑποδήματα διὰ τὸν Θεόν, ὅταν ἀπαυθῶμεν πανταχοῦ μόνον τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ἀνάγκης και αὐτὸ ὀρίζομεν ὡς μέτρον διὰ τὴν ἀπλότητα.

Και ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ δοξάζομεν τὸν Θεόν και διὰ τοῦ θαυθαυρήτου και διὰ τῆς ἐνδυσάσεως ἄκουσε τί λέγει κάποιος σοφός: «Στολισμὸς ἀνδρός, και γέλιος ὁδόντων, και θῆμα ποδὸς ἀναγγέλλει τὰ περὶ αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. 18, 30). Ὅταν δηλαδὴ φανώμεθα μετροπῆται και σερνοὶ και δέκνομεν παντοῦ φρόνησιν. Ὅταν αὐτὸν ποῦ ἴδῃ εἶται τὸν ἴδῃ ἔσται και τελειὸς πικαίως; ὁ ἄπιστος η ὁ ἀκόλαστος και αὐτὸς ποῦ ἴδῃ βίον θαυθαυρή, θὰ τὸν θαυμάσῃ ὁκότη και ἐν εἶναι ὁ πὸ ἀναίσθητος. Καὶ ὅταν παίρνωμεν γυναῖκας νὰ τὸ κἀνωμεν διὰ τὸν Β Θεόν, διὰ νὰ σωφρονοῦμεν, ὅχι διὰ νὰ καταστήσωμεν μεγαλυτέραν τὴν περιουσίαν. Νὰ ἐπιζητοῦμεν εὐγένειαν ψυχῆς, ὅχι χρηματικὴν περιουσίαν οὔτε προγονικὴν δόξαν, ἀλλὰ ἀρετὴν και πρᾶσιτητα χορηκτικῶς. Συνυποφον εἰς τὴν ζωὴν νὰ παίρνωμεν, ὅχι συμμέτοχον εἰς τὴν πανουργίαν.

Και διατὶ νὰ τὰ ἀναφέρω ὅλα αὐτὰ; Ἀπὸ ὅσα ἐλάθησον λοιπὸν εἶναι δυνατόν εἰς τὸν κάθε ἓνα νὰ ἐξετάσῃ ὅσα

κάνει και όλα να τα κάνει διά τὸν Θεόν. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς οἱ ἔμποροι ποὺ πλέον εἰς τὸ πῆλαρος καὶ ἀράζουν εἰς τὰς πόλεις δὲν ἀποθιβάζονται εἰς τὸ λιμῶνι οὐτε εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀγοράν, ἐὰν Ἦ δὲν μάθουν καλὸ ὅτι ἔχει κέρδος κάποιο ἀπὸ τὰ ἐμπορεύματά τους ἐκεῖ, ἔτσι καὶ σὺ μὴ πράττεις κατὰ οὐτε νὰ εἴπῃς, ἀν δὲν ἔχῃ τὸ κατὰ Θεὸν κέρδος. Καὶ μὴ μοῦ λέγῃς, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὰ κάνει ὅλα διὰ τὸν Θεόν. Διότι εἴαν ἡ ὑπόθεσις καὶ τὸ κοῦρεμμα καὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὸ θάδιομα καὶ τὸ κοίταγμα καὶ τὰ λόγια καὶ αἱ συγκεντρώσεις καὶ ἡ εἰσοδος καὶ ἡ ἐξοδος καὶ τὰ πειράγματα καὶ αἱ ἐπαινοὶ καὶ αἱ κατηγορίαι καὶ τὰ ἐγκαίμα καὶ αἱ φυλαὶ καὶ αἱ ἐκθραὶ ἡμποροῦν νὰ γίνωνται διὰ τὸν Θεόν, τί ὑπάρκει ἀκόμη ποὺ νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ γίνῃ διὰ τὸν Θεόν, ἀν θέλωμεν; Τί εἶναι κερδιότερον ἀπὸ τὸν δεσμοφύλακα; Δὲν φαίνεται πῶς ἡ ζωὴ τοῦ εἶναι ἡ πονηροτέρα ἀπὸ τὴν ζωὴν ὅλων; Εἶναι ὅμως δυνατόν δι' αὐτὸν ποὺ θέλει Ἦ καὶ ἀπὸ τοῦτο νὰ κερδίῃ, ὅταν φροντίῃ διὰ τοὺς φυλακισμένους, ὅταν ἐξυπηρετῇ αὐτὸν ποὺ ἔχει φυλακισθῇ ἄδικως, ὅταν δὲν κερδοσκοπῇ ἀπὸ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων, ὅταν γίνῃται κοινὸν λιμῶνι εἰς ὅλους ὅσους τὸν ἔχουν ἀνάγκην. Ἔτσι ἐσώθη καὶ ἕκκενος ὁ δεσμοφύλαξ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Παύλου. Εἶναι λοιπὸν φανερόν ὅτι ἐὰν θέλωμεν ἡμποροῦμεν νὰ ἔσκαψιν κέρδος ἀπὸ ὅλα.

β. Εἰπέ μου, τί βαρύτερον ὑπάρχει ἀπὸ τὸν φόνον; Ἀλλ' ὅμως αὐτὸ τὸ τοῦμαζια ἡμπορεῖε κόπτε νὰ φέρῃ σωτηρίαν εἰς αὐτὸν ποὺ τὸ διέπραξε. Καὶ πῶς ἡμπορεῖ νὰ φέρῃ σωτηρίαν ὁ φόνος; Οἱ Μαδιανῖται Ἐ φθέλησαν κάποτε νὰ ἐξοργίσουν τὸν Θεὸν κατὰ πῶν Ἰουδαίων, διότι ἤρπαιζαν ὅτι θὰ τοὺς ἐνικοδοσῶν μόνον ἐὰν τοὺς ἀποστεροῦσιν τὴν εὐνοίαν τοῦ Κυρίου. Ἐστόλισαν λοιπὸν κορίτσια καὶ τὰ ἔστησαν ἑμπρὸς εἰς τὸ στρατιωτικὸν καὶ ἔτσι τοὺς ἐδελέασαν καὶ τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὴν παρνεσίαν καὶ κατόπιν εἰς τὴν ἀσέβειαν. Ὅταν ἀνελήφθῃ τοῦτο ὁ Φανεὸς ἔλαβε τὸ ἔθνος, καὶ μόλις συνέλαβε δύο νὰ πορνεύουν, τὴν στιγμὴν τῆς ὁμορφίας τοὺς ἐτρόπυσε καὶ τοὺς δύο καὶ ἔτσι μὲ τὴν ὑπόφωσιν αὐτὴν ἀσπαράσσει τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. 766 Α. Τὸ γεγὸς ὅτι λοιπὸν ἦταν φόνος, τὸ ἐπέτευμα δὲ ὅμως ἡ σωτηρία ὅλων αὐτῶν ποὺ κατεστρέφοντο, καὶ διὰ τοῦτο ἔφερε σωτηρίαν εἰς αὐτὸν ποὺ τὸ διέπραξε. Καὶ οὐ μόνον δὲν ἐμάλυνε τὰ χεῖρα τοῦ αὐτοῦ ὁ φόνος, ἀλλὰ ὥς ἦτο φυσικὸν τὰ ἔκαμε μάλιστα καὶ καθαρότερα. Διότι αὐτὸ τὸ ἔκαμε ὅσα διότι ἐμπού-

1. Ἀλλ' ἡ γυνὴ τῆς Παλιτυνῆς θάρσεν πρὸς τοὺς Ἰσραηλῆας. Τὴ σκετικὴ καὶ ἀμελέτως τοῦτο ἐμπεριέχοντο εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, Ἀριθ. κατ. 25.

σεν αὐτοὺς ποὺ ἐρόντευον, ἀλλὰ διότι ἐπρόντιζε διὰ τοὺς ὑπολοίπους. Ἐρόντευσε δὲ καὶ ἔκαμε ἀρετῆτους χιλόδας. Ὅτι κάνουν δηλαδὴ οἱ ἱερεῖς ποὺ ἀποκρίσκουν τὰ σῶμα μὲ ρη καὶ σῶζουν ὀλοκαύρον τὸ σῶμα, αὐτοὺς ἔκαμε καὶ ἕκκενος. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ ψαλμολόγος: «Ἐστὶν Φανεὸς καὶ ἔλκεται, καὶ ἐκρίσκειν ἡ θραύσις, καὶ ἐλογισθῇ αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην εἰς γενεὰν καὶ γενεάν, ἕως τοῦ αἵωνος» (Ψαλμ. 106, 30). Ἀθάνατος λοιπὸν μένει ἡ μνήμη αὐτοῦ τοῦ κατορθώματος.

Ἄλλος πάλιν προσπαθῆθαι ἀλλ' ἤλθεν ἀντιμέτωπος τοῦ Θεοῦ· αὐτὸ σημαίνει τὸ νὰ μὴ κάνει κατὰ τὸν Θεόν ἢ ἐννοῖ τὸν Φαρσαῖον. Ὅπως δηλαδὴ ὁ Φανεὸς ἐνφ' ὁπερ-εφ' ὄφον, ἐπέτυχε καλόν, ἔτσι καὶ αὐτοῦ, ὅτι ἔξ' αἰτίας τῆς προσευχῆς, ἀλλ' ἔξ' αἰτίας τῆς διαθέσεως μὲ τὴν ὁσάν προσηκῆθαι προσέκρουσεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡμάρτυρε. Ἔτσι, ὅταν δὲν γίνῃται κατὰ τὸν Θεόν, ἁλώμῃ καὶ τὸ πλεόν πνευματικῶν ἔργων, βλέπῃ τὰ μέγιστα ὅπως καὶ τὸ ποὺ κομικῶν ὅταν γίνῃται διὰ τὸν Θεόν, ἀφελῇ τὰ μέγιστα αὐτῶν ποὺ μὲ φιλόθεον σκέψῃ τὸ κάνει. Διότι τί εἶναι κερδιότερον καὶ βαρύτερον ἀπὸ τὸν φόνον; Καὶ ὅμως κατέστησε δικαίον αὐτὸν ποὺ τὸν ἐπέλυσε.

Ποῖαν ἀπολογίαν λοιπὸν θὰ ἔκαμεν ἡμεῖς ποὺ λέγομεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀφελώμεθα ἀπὸ τὰ πάντα ἢ νὰ κάνομεν Ἦ τὰ πάντα διὰ τὸν Θεόν, ὅταν ὑπάρκῃ κάποιος ποὺ καὶ ἀπὸ τὸν φόνον ἀφελῇ; Ἄν θέλωμεν νὰ προσέσκαψιν αὐτὰ εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν, θὰ κάνομεν αὐτὸ τὸ πνευματικὸν ἐμπόριον, εἴτε πρέπει νὰ αγοράσωμεν κατὰ, εἴτε νὰ ἀποδώσωμεν ὅπως, παραδειγματικὸν λόγον, ὅταν δὲν ἱστούμεν παραπάνω ἀπὸ τὴν πραγματικὴν τιμὴν, ἢ ὅταν δὲν περιμένωμε τὴν ἐποικὴν τῆς δυσκολίας διὰ νὰ παλίσωμεν εἰς αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀνάγκην. Ἐὸ νόμ' ἡμιουαῖον σὶτον δημακ-τέρωτοφ, λέγει, (Παροιμ. 11, 28).

Καὶ διατὶ νὰ τὸ ἀναφέρω ἕνα-ἕνα ὅταν πρέπει νὰ τὸ περιλάβω ὅλα εἰς ἕνα μόνον παρόδειγμα; Ὅπως δηλαδὴ οἱ σκετικῶς ὅταν πρόκειται νὰ κτίσουν ἕνα τοῖον Δι τεχνι-κῶν ἕνα σπάγγον ἀπὸ τὴν μίαν γυνίαν ἕως τὴν ἄλλην καὶ ἔτσι κατασκευάζουν τὴν οἰκοδομήν, ὥστε νὰ μὴ γίνῃ ἀνάμει-λος ἡ ἐπιφάνειά της, ἔτσι καὶ ἡμεῖς ἀνὰ σπάγγου αὐτὸν τὸν λόγον νὰ τεχνίσωμεν ποὺ λέγει: «Ἐἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ἕτερον ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α' Κορ. 10, 31). Εἴτε προσευχόμεθα εἴτε νοσητούμεν εἴτε κατη-γορούμεν εἴτε συγκαρούμεν εἴτε ἐκπαινοῦμεν εἴτε κατακρί-νομεν εἴτε εἰσερχόμεθα εἴτε ἐξέρχόμεθα εἴτε παλοῦμεν εἴτε αγοράζομεν εἴτε σιωποῦμεν εἴτε συζητοῦμεν ἢ ἀπὸ ἄ-ποτε ἄλλο πράττομεν, Ἐ ὅλα νὰ τὰ πράττωμεν εἰς δό-

ἔαν Θεοῦ. Καὶ ἂν καὶ δὲν γίνεται εἰς δόξαν Θεοῦ διὰ μὴ γίνεται καθόλου, αὐτὰ νὰ λέγεται ἀπὸ ἡμῶν. Ἀλλὰ νὰ φέροι-
μεν μαζί μας τὸν λόγον αὐτὸν ἀντὶ μεγάλης ἀσκητικῆς, ἀντὶ
ἐπλοῦ ἀσφαλείας, ἀντὶ ἀπεριγύπτων θησαυρῶν, ὅπου καὶ
νὰ εὐρεθώμεν, καὶ νὰ τὸν ἔκωμεν γραμμένον εἰς τὴν σκέψιν
μας, ὥστε νὰ πράττουμεν καὶ νὰ λέγουμεν καὶ νὰ δακρυόμε-
θα μὲ τὰ πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ, διὰ νὰ ὀξυνοῦμεν ἐπὶ τὴν
ἀπ' αὐτοῦ δόξαν καὶ ἐδῶ καὶ μετὰ τὴν ἀπ' ἐδῶ 797 Α' ἀναπαύ-
ρησιν. Διότι λέγει «Τοῦς δοξάζοντάς με δοξάσω» (Α' Βασιλ.
2, 30).

Ὅχι λοιπὸν μὲ τὰ λόγια μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς πρά-
ξεις εἰς δοξάζωμεν αὐτὸν συνεχῶς μαζί μὲ τὸν Χριστὸν τὸν
Θεὸν ἡμῶν, διότι εἰς αὐτὸν ἀνήκει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προ-
σκύνησις, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

Τὸν ἀγῶνα ἐκινῶν αὐτὸν πρὸς ἀντιθέτῳ νὰ μεθοῖν καὶ νὰ
ζῶν ἡλιούται καὶ ἁπλοῦν βίαν ἐκινῶμεν ὁ ἀγιος Ἰωάννης ὁ Χρο-
στόματος διὰ μόνον κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἐσχάτης τῶν Καλαινῶν
ἡμέρας ἀλλὰ εἰς μίαν διδασκαλίαν σαφῶς ἐκτὸς συνεχῶν ἐπιλήτων
τοῦ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ πλουτοῦ καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου. Ἐπα-
ρα εἰκόνα ἀπορρίπτει ἀπὸ τὰ θεωρεῖται καὶ ἀνέστησαν τὴν ἡμέραν τῆς ἐ-
σχάτης τῶν Καλαινῶν διὰ νὰ ἐπαγγέλλῃ ἐκινῶν αὐτὸν πρὸς μεθοῖν
καὶ ἐκείνων πρὸς εὐαγγέλιον εἰς τὰς ταβέρας καὶ διαργανῶνται
χαρὸς εἰς τὴν πόλιν, ἡ μέγιστος ἡμῶν ἐκινῶν βίαν αὐτῶν τῶν κα-
ταστάσεων γίνεται εἰς τὸ πρῶτον τοῦ πλουτοῦ τῆς παραβολῆς,
ὁ ὁποῖος συνεκινῶνται διὰ αὐτὰ τὰ ἐλαττωματικά καὶ ἐπὶ πλεον
ἐπιφανῶνται τὸν πτωχὸν Λαζάρου, τὸν ὁποῖον ὁ Χρυσόστομος
προβάλλει εἰς τὰς ἐπιλήτων αὐτῶν διὰ πρῶτον καὶ αὐτοῦ ἀρε-
τῆς καὶ δικαιοσύνης καὶ ὑπομονῆς. Εἰς τὰς ἐπιλήτων αὐτῶν ἀρετῆς
ὁ Χρυσόστομος εὐρίσκει εὐκαιρίαν, ὅπως συνθῇ πάντοτε, νὰ ἀνα-
πτύξῃ, ἐκτὸς τοῦ κυρίου θέματος, καὶ ἐκ πλῆθος ἄλλων ἡρώων,
κακοκινῶν ἢ καὶ θαυμάσιων ἐκδοχῶν θεμάτων.

Εἰς τὴν πρώτην ἐπιλήτην ὁ ἱερεὺς παρρησιᾶς τὰς ἡρώων
παρεκτροπῆς, διὰ ἡμῶν διὰ νὰ ἐννοηθῇ τοὺς ἀνεπίστατους εἰς
αὐτὰς ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν κακὴν νοσηρίαν τοῦ
ἔχον. Διότι ὁ Χρυσόστομος δὲν ἴσται ἡ πρώτη φορὰ πρὸς ἐπιλήτην
δι' αὐτοῦ, ἀλλὰ αὐτοὶ ἀναπαύονται διὰ τὰς συμβουλίας τοῦ
ἢ καὶ τὰς ἐκφοβίαν. Διὰ τούτου ἐπιλήτην εἶ, ἐπ' ὅσον τὸ καθή-
κον τοῦ εἶναι νὰ παρακινῇ διαρκῶς εἰς μετάνοιαν δὲν δὲ παύσῃ
πρὸς νὰ συμβουλεύῃ, ὅσον ἀναπαύεται καὶ ἐν δεικνύον.

Εἰσέρχόμενος εἰς τὸ θέμα τῆς καταπολεμήσεως τοῦ ἐκινῶν
βίαν τὴν πλουσίαν ἀρχίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραβολῆς τοῦ πλου-
τοῦ καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου. Προσέτι τοὺς μὲν πλουσίους νὰ
μὴ κοροϊδεύουν τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν περὶ μελλούσης ἀνα-
στάσεως καὶ ἀναπαύσεως, τοὺς δὲ πτωχοὺς νὰ μὴ ἀπαλῇσιν
διὰ τῆς εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εὐαγγελίας τῶν ἀσθενῶν καὶ δυσπραγίας
τῶν ἐκινῶν.

Τὸ ἔκινον θέμα συνεχίζεται ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος καὶ εἰς τὴν δευ-
τέρου λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδεικνύεται εἰς τοὺς ἀπορροπῆς τοῦ νὰ
μὴ θεωροῦν πλουσίους αὐτοὺς πρὸς ἔχον πολλὰ, ἀλλὰ αὐτοὺς καὶ
ἀρκεῖται εἰς ὅσα ἔχον, πτωχοὺς δὲ νὰ θεωροῦν διὰ αὐτοὺς πρὸς
ἔχον διὰ τὰ, ἀλλ' αὐτοὺς πρὸς ἐπιλήτην πολλὰ. Ἐάν δὲν γίνεται
ὁρθὴ διαχείρισις τοῦ πλουτοῦ δὲ κατὰ τὴν οὐκ αὐτὴν κατὰ τὴν
ἡμῶν συνέθῃ εἰς τὴν πλοῦσιν τῆς παραβολῆς, καὶ ὁρθὴ διαχείρι-
σις τοῦ πλουτοῦ εἶναι νὰ τὸν κατανέμωμεν εἰς τοὺς ἔχον ἀνάγκην
ἐκ τῶν συνανθρώπων μας. Εἰς τὸ τέλος συνθῇ ὁ ἐκινῶν, ἐπὶ ἔκιν
καταπύξῃ δὲν εἰς εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀπὸ ὅσα ἔχει, ἐκινῶνται μὲ
ἐκινῶν καὶ ἀποπύξῃ τῆς ζωῆς τῶν.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ τρίτου λόγου προτρέπει τοὺς ἀπορροπῆς τοῦ εἰς
συνεχῇ μετέπειτα τὸν θεῖον Γραφὸν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐξηγεῖ εἰς αὐ-

ὡς ἐπὶ πλείονας λόγον ὁ Ἀβραάμ εἶπεν εἰς τὴν πλείοναν οὐ ἀνέβη
τὴν ἡσέβειαν καὶ οὐκ ἐπὶ ἐλπίδι. Ἐδὲ οὗ ὑπερβύοντες ἐβήσαντες, ὅ ὅσοι
συμπεριέσταντο καὶ εἰς τὸν νόμον αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ζωὴν,
ἐβίον ἐν τῇ συμπεριεσσει 188, παρὰ μόνον εἰς τὴν ἡμετέραν καὶ
ἐβίον πάλιν συμπεριεσσει μόνον εἰς τὴν ἡμετέραν ζωὴν καὶ οὐ
εἰς τὴν παράδοσιν, ὁ Χριστοστέφανος ἀπέβη, εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ
θεοῦ παρὰ συμπεριεσσει τὴν διανοήσαν, ἀποκαταστήσιν τὸν δακτύλου
αὐτοῦ τυχόν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, εἰς αὐτὴν πλείοναν κυριαρχίαν ὅσον ἐπὶ τῇ συμ-
περιεσσει καὶ μετὰ αὐτὸ αὐτῇ.

Εξ τών τριήκοντα λόγων λαμβάνεται: άπορριπτή από το σύστημα το κατάλοιπο/απομείναν ποσότητα επί του πηλίκου 4 Αξιοφάνειος εις τούς μισούς δι-
 διαιρούμενους του διὰ τών συνειρηγών και έξ ης επί τούς μισούς άπορριπτή
 διανά 4 Θεός άνω άπορριπτή να άδελφάνεται ημεροί διών να παρεργάσων
 άνα σφαιροειδών εις τών έδρων. Ο λόγος είναι: δις δι διαιρούμεν δις δι-
 λαμβάνεται άπορριπτή να διαιρείται αλληλάντιον τών ποσοτήτων του διών
 έπαρσοσύνος μερικόνος (μικροσκοπικόν). Τονίζω ότι όλοις τών ποσο-
 ποτήτων περί το άδωα τών διών δι Θεός εις τών θέλων Γραφών και δι
 φύλεις έντες ήμερς έπονοητήσας ή συνειρηγών διανά να μάς έλθωγγ
 συνεχώς και να μάς παραπομπήσας από τών άπορριπών

Νῆς τὸν τέλειτον λόγον δὲν ἀρχομένης αὐτοῦ Κρυπτοστροφίου μετ' ἐπὶ παραβολῇ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἀντιγράμμα τῆς ἡμέρας αὐτῆς τὴν Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α' ἀποστολὴν 2, 13-18, τὸ ὅπου ἀκούει τὸ θεῖον εἶναι σχετικῶς. Ὑποστηρίζει ἐπὶ τὸν λόγον ἀκούει τὴν ἀντίστασιν τῶν νεκρῶν καὶ καὶ προσέτι τὸς ἀνεκρίτως γὰρ μὴ βέβαιον εἶναι διὰ τὸν θέλειτον προσεγγίζει τὴν προσέτιον ἐκείνη τὴν γὰρ λησιζόντων σημαίνει καὶ δὲν ἐλπίσαν ἐπὶ τὴν ἀνίστασιν τῶν νεκρῶν παρῆμα τὸ ὅπου ἐκκαλεῖται αὐτοὺς ἔθνητος ὅπως λέγει καὶ αὐτοῦτον ὁ Παῖσιος:

ἀποκρίσεις· αἱ τοὺς ῥήτορας, οὕτως ἄρτι καὶ ἐν ἀνδραγαθίᾳ καὶ ἐν
 εὐθείᾳ τὸν λόγον ἐν ἑαυτοῖς λαμβάνει ἀποκρίσιν ἐκ τοῦ
 σπυδαίου τοῦ μεσολαμβάνοντος ἐν τῇ μεταβολῇ ἰσχυροῦς αἰσινος καὶ
 ἐν ὑποστροφῇ ἐκ τῶ αἰσινος προεκκλήσει καὶ τὴν ὁρίαν τοῦ Θεοῦ,
 ἢ ὅπου πάλιν ἦτο συνέστασις τῆς ἀμεταστάτης τῆς ἀντικρίσεως. Εἰς τοὺς
 λόγους αὐτὸν ἐπαυλοκρίναντες βρα εἶχεν ἀναπτύξει, εἰς τοὺς προση-
 γυμένους λόγους, ὅπου φέρεται ἐν ἀποκρίσει αὐτῶν καὶ μαρτυρεῖ νέαν
 ἀποκρίσιν, ὅπου τὴν παρακολούθησιν ἀνελκυστέρα βρα ἐπὶ ῥήτορας νέαν
 λαμβάνου.

[illegible]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΓΑΚΗΣ

787 B E I Σ T O N A A Z A P O N

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΠΙΘΗΚΕΤΕ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΕΙΑΝ ΤΗΝ ΣΥΜΕΝΗΝ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ
ΤΗΣ ΧΑΛΑΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΘΟΝΤΟΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΚΙΝΗΘΗ
ΣΥΜΕΝΗΤΟΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΑΜΕΝΑΣ, ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΝ ΧΡΟΝΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΛΩΝ, ΚΑΙ ΟΥΤΙ ΔΕΝ ΠΡΕΒΗΤΑ ΑΝΑΡΧΗΖΕΤΑΙ Ο ΔΙΑ-
ΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΑΝ ΑΚΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΔΕΝ
ΠΡΑΚΤΟΥΝΤΕ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΙΣΤΟΥ ΛΑΛΟΥΝΤΕ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΕ.

1 Ὁ Τὴν πόσιν τὴν ἡμέραν, ποὺ ἦταν σταντικὴ ἐρητὶ
σετὶ τὴν ἐκάνετε πνευματικὴν ἐρητὶν διότι ἐξέβατε τοὺς
λόγους μου μετὰ τὴν ἐκάρωσιν, καὶ ἐπερσάτε τὸ με-
γαλῆτερον δόξατῃ τῆς ἡμέρας ἐδῶ καὶ ἐμεθόσε μετὰ
τῶν γνῶσιν φρονιμῶν καὶ ἐκαρῶσεταί μετὰ τὸν Παῦλον Ἐ-
ρῶν λαοὶν εἶκατε ἀπλοῦν τὸ κέρδος, διὰ καὶ ἀπὸ τὴν παρῶν
τῶν μεθυσμένων 708 Ἀ ἐκαρῶσεταί, καὶ ἐκάρῃτε πνευματικῶς
καρῶ μετὰ τὴν τῶν, καὶ ἐμετῶσεταί ἀπὸ τῶν, ποὺ
δὲν κερῶν δύνατε καρῶ, ἀλλὰ γνῶσιν μετὰ πνευματικὴν δι-
σκῶσιν. Καὶ ἐγίνετε ἀπλοῦν τὸν ἀντὶον Πνεύματος καὶ κερῶν.
Καὶ ἐντὶ τὸ ὅλῳν ἐκερῶν διὰ τὸν δόξατον, σετὶ μετὰ τὸ
παρεμῶσεταί ἐδῶ ἐκάρῃτε τοὺς λαοὺς σας ὅργανα καὶ σκετῶν
πνευματικῶς, καὶ τὸ ἐδῶσεταί εἰς τὸ ὅλῳν Πνεῦμα διὰ νὰ
κρῶσιν τὰς ψυχὰς σας καὶ νὰ ἐκρῶσιν τὴν κερῶν ποὺ εἰς
τὰς καρῶς σας. Διὰ τοῦτο ἐμετῶσεταί μετὰ τὸν ἀρῶσιν
μετῶσιν, ποὺ ἐκαρῶσεταί ὅκῃ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ
καὶ τὰς οὐρανῶν δυνάμεις.

Ἐμπρός λοιπὸν τῶν ἀσπλιγόμενων καὶ σήμερον κατὰ τῆς μέ-
θης διὰ τὸ ἀφανίζομεν τὸν ὄσπτον καὶ ἐκλυτον ἢ ὅσον ἂν
καταγροθίζομεν αὐτοὺς ποὺ μεθυσὼν ἔδωκεν τὴν ἡμέραν, ἐκεῖ διὰ
τὰ τοῦς ἐντραπίζομεν, ἀλλὰ διὰ τὰ τοῦς ἀπαλλοθίζομεν ἀπὸ
τοῦ αἵματος· ἐκεῖ διὰ τὰ τοῦς κοροιδεύομεν, ἀλλὰ διὰ τὰ τοῦς

1 Προάγεται κατ' της ημέρας της εορτής των Κελευθών. κατ' την
 οποίαν ο Κροσσοτόμος εξεργήσας την σχετική βυλίαν. Τό πνεύμαον καί
 η μεταφράσις της βυλίας αυτής αποκατεστήθη εις τον τόμον αυτόν διότις
 πρό των λοιπών τούτων εις τον Αδελφον.

διορθώσαμεν· ὅσα δὲ τὰ τοὺς ἐπέθεκαμεν ἀλλὰ διὰ τὰ τοὺς πόρουμεν ἀπὸ τὴν ἀκατήγητον καὶ τὰ τοὺς ἀρπάσσουμεν ἀπὸ τὰ κέρια τοῦ διαβόλου. Διότι αὐτοὶ ποὺ εἰς ἄλλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν μέσσην, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν πολυφωγίαν εὐρίσκονται ἀπὸ τὴν πυρρινίδα τοῦ διαβόλου. Καὶ ποκάροι νὰ ἐπετόνχανα κατὰ καλύτερον μὲ τὸ κήρυγμά μου ἄλλ' ἡμῶς, εὖν καὶ μετὰ τὰς συμβουλὰς ἐξακολουθοῦν νὰ κάνουν τὰ ἴδια πράγματα, οὔτε κ' ἐγὼ θὰ σταματήσω νὰ τοὺς συμβουλεύω. Διότι καὶ C αἱ θύραι ἀξακολουθοῦν νὰ τρέχουν καὶ ἂν ἀκόμη δὲν παύσῃ κανεὶς νερά, καὶ αἱ πύραι ἀναβλόσκουν, καὶ ἂν ἀκόμη κανεὶς δὲν πῶν. Πρέπει λοιπὸν, καὶ αὐτοὶ ποὺ ὁμιλεῖ νὰ ἐπιληρώσῃ τὸ πρὸς τοῦ, καὶ ἂν ἀκόμη κανεὶς δὲν προσέξῃ. Ὑποτίθεται λοιπὸν θεὸς νόμος δι' ἡμῶς ποὺ ἀκούομεν τὴν διακονίαν τοῦ λόγου νὰ μὴ παραλείψωμεν ποτὲ τὸ καθήκον μας, οὔτε νὰ ἀσπάζωμεν, εἴτε ἀκούει κανεὶς, εἴτε δὲν ἀκούει. Ὁ Ἱερεμίας λοιπὸν, ἀπειλοῦσε μὲ μεγάλαν τιμωρίαν τοὺς Ιουδαίους ὅταν προέλεγε τὰ μελλοντικὰ θάνατα καὶ αἱ συμπατριῶται τοῦ ποῦ τὸν ἤκουαν, τὸν περιέτρεχαν καὶ τὸν ἐπεριγελοῦσαν καθ' ἑλπίαν τὴν ἡμέραν. Ἐπειδὴ καίποτε ἐνικήθη ἀπὸ ἀνθρώπων τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ τὰς κοροϊδίας καὶ τὰς ὕβρεις ἐσκέφθη νὰ σταματήσει νὰ προφητεύῃ. D Καὶ ἀκούσε τώρα πῶς τὸ λέγει ὁ ἴδιος· «Ἐγενόμην εἰς γέλωτα ὅλην τὴν ἡμέραν· εἶπον· οὐ μὴ λαλήσω, οὐδὲ μὴ ἀνομήσω τὸ ὄνομα Κυρίου. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐμοὶ ὡς πῦρ καυόμενον καὶ φλογγαίνον ἐν τοῖς ὀστέοις μου· παρέρμαι πᾶντοθεν καὶ οὐ δύναμαι φέρειν». Ἱερ., 20, 7-9. Αὐτὰ τὰ λόγια σημαίνουν τὸ ἑξῆς· μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν, λέγει, νὰ σταματήσω τὴν προφητείαν, ἐπειδὴ δὲν μὲ ἤκουσαν οἱ Ιουδαῖοι, ἀλλὰ μόλις τὸ ἐσκέφθην, ἡ ἐνέργεια τοῦ πνεύματος ἐπέσεν εἰς τὴν ψυχὴν μου ὥσθιν τὴν φωτὶν E καὶ ἐρλόγηζεν τὰ ὀστέα μου, καὶ τὸ ἔρπερε, καὶ τὸ κοτέτρωνε τόσο, ὥστε δὲν ἠμποροῦσα νὰ ὑποφέρω αὐτὴν τὴν πυρκαϊάν. Εὖν λοιπὸν ἐκείνος ποὺ τὸν ἐπεριγελοῦσαν καὶ τὸν ἐκοροϊδεύαν καὶ τὸν ὕβριζον κάθε ἡμέραν, ἐπειδὴ ἐσκέφθη νὰ σταματήσει, ὑπέστη τέτοιαν τιμωρίαν ἥρεκς ποῖαν συγγνώμην δέχθηκεν, εὖν μικροπληρώσαμεν ἐνὶ οὐδέποτε ἐπέβαμεν κατὰ τέτοιον καὶ μόνον λόγον τῆς ταπεινότητος μερικῶν σταματήσαμεν νὰ τοὺς διδάσκωμεν, καὶ μέλιστα ὅταν ὑπάρχουν τόσα πολλὰ ποὺ προσέχουν.

2, 70* A Αὐτὰ δὲν τὰ λέγω διὰ νὰ παρηγορῶ ἢ νὰ δικαιολογῶ τὸν ἐαυτὸν μου, διότι ἐγὼ διαπίστω τὴν ψυχὴν μου, μέχρι νὰ ἀναπαύω καὶ θέλει ὁ Θεὸς νὰ παραινώ εἰς τὴν ζωὴν, νὰ ἐπιληρώσω αὐτὴν τὴν διακονίαν καθ', εἴτε προσέχει

κανεὶς εἴτε δὲν, νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολήν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπόκεινται μερικοὶ, οἱ ὅποιοι ἀκατοῦσαν τὰ κέρια τῶν πολλῶν διὰ νὰ μὴ ἠμποροῦν νὰ προσφέρουν κατὰ τὸ κήρυγμα εἰς τὴν ἑσπέραν καὶ παραλύουν τὴν διόθεσιν ἄλλων μὲ τὸ νὰ κλειόσιν καὶ νὰ κοροϊδεύουν καὶ λέγουν, σταμάτησε νὰ συμβουλευτῇ, πῶς νὰ παραινῇ, δὲν θέλουν νὰ σὲ προσέξουν, μὴ συνεναστρέψω, μὲ αὐτοὺς ἐπειδὴ ὑπάρχουν μερικοὶ ποὺ λένουν αὐτά, διὰ νὰ ἀποκόψω αὐτὸ τὸ πονηρὸν B καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ διαβολικὸν σάβανον ἐναντίον τῆς ψυχῆς τῶν πολλῶν, διὰ τοῦτο θὰ κάμω μεγαλειότεραν αὐτῶν τὴν ἡμίαν. Διότι καὶ καὶ ἔχω δὲ πολλὰ ἔλεγον αὐτὰ τὰ λόγια, οἱ ὅποιοι, ὅταν εἶδον μερικοὺς νὰ κώδωνται εἰς τὸ κατηλεῖον, μὲ γέλωτα καὶ εἰρωνείαν ἔλεγον· ἐπείσθησαν εἰς τὴν ἐντέλειαν, κανεὶς δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὸ κατηλεῖον, ὅλοι ἐρροναμίσθησαν.

Τὶ λέγεις, ἄνθρωπε, Ὑποκρίθη ἐγὼ δὲ θὰ τοὺς παραέλκω ὅλους εἰς μίαν ἡμέραν, Διότι δὲν ἐπείσθησαν C πόσον ὅσα ἢ μόνον πέντε ἢ μόνον ἕνα, δὲν εἶναι τοῦτο ἀρκετὴ παρηγορία δι' ἐμέ, Ἀλλὰ ἐγὼ λέγω κατὰ ὑπερβολικώτερον. Ἔστω δὲ οὐδεὶς ἐπείσθη μὲ τὸ λόγιόν μου, πρῶτον δύναντον, νὰ μὲν ποτὲ ἀκατοῦς λόγος ποὺ σπείρεται εἰς τόσα αὐτιά, ἀλλὰ ἔστω. Καὶ ἡλὶν ὅμως ἡ ἡμέρα μου δὲν ἔρχεται κατὰς κάποιον κέρδος.

Διότι κ' ἂν μερικοὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κατηλεῖον, ὅμως δὲν εἰσῆλθον μὲ τὴν ὁδὸν ἀνασκήτιαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τραπέζι ἐνεθυμώθησαν πολλὰς φορές τὰ λόγια μου, τὴν ἐπέκρινον τὴν ἐπιπλήξιν, καὶ ἐντρέθησαν καὶ ἐκοσκινίσαν μέσα τοὺς D Καὶ ὅσα ἐσυντήζαν δὲν τὰ ἔκαραν μὲ τὴν ἐπαύριον. Αὐτοὶ ὅμως εἶναι ἀρκὴ ἀσκήτιαν καὶ ἀρίστης μεταβολῆς, τὸ νὰ ἐντραπὶ τελείως, τὸ νὰ ἀντιπλησθῇ καλῶς τὰς πράξεις τοῦ ἑαυτοῦ. Ἐκτὸς τούτων ὅμως εἴπαμεν καὶ κάποιον ἄλλο κέρδος. Ποῖον εἶναι αὐτό; τὸ ὅτι κάνωμεν τοὺς φρονήτους σεμνότερους, καὶ τοὺς πεῖθωμεν μὲ ὅσα εἴπαμεν, ὅτι ἐσκέφθησαν καλύτερα ἀπὸ ὅλους καὶ δὲν ἠκολούθησαν τοὺς πολλούς.

Δὲν ἐθεράπευσαν τοὺς ἀσθενεῖς ὅμως ἕκατα δυνατότερος τοὺς ὑγιεῖς. Δὲν ἀπέσποσεν ὁ λόγος μερικοὺς E ἀπὸ τὴν κακίαν ὅμως κατέστησαν προσεκτικότερους τοὺς ἐναρέτους θὰ προσέξω καὶ ἕνα τρίτον. Δὲν τοὺς ἐπείσθη σήμερον, αὐριοὶ ὅμως ἴσως ἠμποροῦν νὰ τοὺς πείσω. Ἀλλὰ οὔτε αὐριοὶ τότε μεθαυριοὶ ἢ καὶ ὀργότερα ἴσως. Αὐτοὶ ποὺ ἤκουσαν σήμερον ἀλλ' ἐπέκρινον, αὐριοὶ ἴσως ἀκούσῃ καὶ παρὰ ἐκείνους αὐτοὺς δὲ ποὺ σήμερον καὶ αὐριοὶ περιεφρόνησεν ἴσως μετὰ ἀπὸ περισσοτέρας ἡμέρας προσέξῃ τὰ λεγόμενα. Διότι καὶ ὁ φῶς ἐνὶ πολλὰς φορές τὴν ἡμέραν παύσει τὸ

διδάσκον ἄδελφον, ⁷¹⁰ Α' τὸ θρόνι πολλὰς φορές τὴν ὕψιν ποῦ πρόκειται νὰ φύγῃ πᾶναι. τὸ πᾶν ποῦ ὅλην τὴν ἡμέραν τοῦ ἐξέφυγε καὶ μετὰ ἀπέρχεται. Ἐάν δὲ πρόκειται ἕνεκα τῶν πάντοτε παρουσιαζομένων ἡτοιμασθὲν νὰ ἀργούμεν, ἢ νὰ ἀποφύγωμεν ὅλα τὰ πράγματα, τότε ὅλη μας ἡ ζωὴ θὰ καθῇ, καὶ ὅχι μόνον τὰ πνευματικά, ἀλλὰ καὶ τὰ σωματικά θὰ ἐξαφανισθοῦν ὅλα. Διότι καὶ ὁ γεωργὸς ἐάν πρόκειται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν γεωργίαν διὰ τὰς παρουσιαζόμενας μίαν καὶ δύο καὶ πολλὰς φορές ἐκπαλίας τῶν καιρῶν, τότε πολὺ γρήγορα ὅλοι θὰ πεθάνωμεν ἀπὸ τὴν πείνον. Καὶ ὁ κατεργάσιος ἐάν διὰ τὴν τραχυμίαν ποῦ ἔρχεται καὶ μίαν, καὶ δύο καὶ πολλὰς φορές ἀποφυγῇ τὴν θάλασσαν, τότε δὲν θὰ ἴσχυροῦμεν νὰ διαπλευρώμεν τὸ πέλαγος Β' καὶ εἴτι πάλιν ἡ ζωὴ μας θὰ μείνῃ ἀβυσσὸς. Καὶ ἐν περὶ αὐτῶν ἄλλους τοὺς τεκνίτας καὶ δόξης τέτοιας συμβουλὰς καὶ παρακλήσεις τότε ὅλα θὰ καταστράφωσιν ἐκ θεμελίων καὶ ἡ γῆ θὰ μείνῃ ἀκατοίκητος. Αὐτὰ λοιπὸν ἐπειδὴ τὸ ἔχρουν ὅλοι, καὶ ἐν ἀνάγκῃ μίαν, δύο ἢ πολλὰς φορές δὲν ἐπιτύχουσιν τὸν σκοπὸν τοὺς ἐπὶ ζητήματα ποῦ τοὺς ἀποσκοποῦν, πάλιν τὰ ἐναντιάζονται μὲ τὴν ἴδιαν προθυμίαν.

Ε. Ἀποὺ λοιπὸν γνωρίζομεν ὅλα αὐτὰ ἀγαπᾶται, οὐδὲ παρακαλᾷ μὴ τὰ προφύγομεν οὔτε νὰ τὰ λέγωμεν. Δὲν μᾶς χρειάζονται τόσα λόγια. Διότι C δὲν ἔχομεν κανένα κέρδος ἀπὸ αὐτὰ. Διότι καὶ ὁ καλλιεργητὴς τῆς γῆς ἀποὺ στείλῃ μίαν καὶ δύο καὶ πολλὰς φορές τὸ ἴδιο καρφί, καὶ ἀποτυχῇ πάλιν τὸ ἐναντακαλλιεργεῖ καὶ πολλὰς φορές συμβαίνει εἰς μίαν μόνον ἐσοδεῖν νὰ κερδίῃ ὅλην τὴν χρονίαν. Καὶ ὁ ἔμπορος ἐν καὶ ὑφίσταται πολλὰς φορές ναυάγια, δὲν ἐγκαταλείπει τὸ λιμάνι, ἀλλὰ καὶ πλοῖον καθελκύει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μισθώνει ναύτας καὶ, ἐν καὶ τοῦ εἶναι ἀγνωστον τὸ μέλλον, δανείζεται χρήματα καὶ ἀποκαλεῖται πάλιν μὲ τὰ ἴδια πράγματα. Καὶ ὅλοι ποῦ ἀποσκοποῦντες μὲ ἐπιδοκίμους, εἴσι συνήθιστον νὰ κινῶν, ὅπως ὁ γεωργὸς καὶ ὁ ἔμπορος. Ἐπειτα αὐτοὶ μὲν δείκνουν τὴν ἐπιδοκίμω διὰ τὰ θωπικά, ἐν καὶ D δὲν γνωρίζουν τὸ ἀποτέλεσμα, ἐγὼ δὲ ἐν ὁμιλίῳ καὶ, δὲν μὲ ἀκούσει νὰ πρέπῃ ἀμέλειαν νὰ σταματήσῃ νὰ ὁμιλᾷ, καὶ ποῖος θὰ μοῖ. τὸ συγχωρήσῃ αὐτὸν. Τὶ θὰ ἀπολαύσῃ, καὶ ὅμως δι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει κανεὶς ποῦ θὰ τοὺς παραγορήσῃ διὰ τὰς ἀποτυχίας, ὅπως παραδοξόγραμμα κάριν ἐάν καταποντοῦν τὸ πλοῖον, κανεὶς δὲν θὰ βοηθήσῃ τὸν ναυαγόν εἰς τὴν πτωχείαν του, ἢ ἐάν τὸ καρφί κατακωσθῇ ἀπὸ τὴν πλημμυρίαν καὶ καταστῇ ἡ σπορὰ κατ' ἀνάγκην ὁ γεωργὸς θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι μὲ ἄδεια χεῖρα. Δι' ἡμᾶς ὅμως ποῦ ὁμιλοῦμεν καὶ παρακαλοῦμεν δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἀνάγκῃ φυτεύοις τοὺς σπόρους τοῦ λόγου.

καὶ ὁ ἀφροσύνης δὲν τοὺς δεσφῇ, Ε' καὶ δὲν ὑπακούσῃ, οὐ θὰ λάβῃς διὰ τὴν συμβολὴν ὁλοκληρῶν τὸν μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ θὰ λάβῃς τὴν ἐπιδοκίμω, καὶ ἐν ἀνάγκῃ παρακούσῃ ἐκεῖνος, ὅστις θὰ ἐλάβῃς ἐάν ὑπάρκῃ, διότι ἐξελήφθαις τὸ καθήκον σου εἰς τὸ ἀκέραιον. Δὲν εἰρεθεῖς ἐπιδοκίμω, ἐάν δὲν πείσομεν τοὺς ἀφροσύνας, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ τοὺς συμβουλεύσομεν. Διότι τὸ νὰ τοὺς συμβουλεύσομεν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, τὸ νὰ πεισθοῦν δὲ ? Α' ἀπὸ αὐτοὺς. Καὶ ὅπως ἀκριβὲς ἐάν χωρὶς νὰ τοὺς συμβουλεύσομεν ἐκεῖνοι ἐπιτύχουσιν πάρα πολλά, εἰς αὐτοὺς θὰ ἀνῆλθῃ ὅλος ὁ μισθός, δι' ἡμᾶς δὲ δὲν θὰ ὑπάρξῃ κανένα κέρδος ἐπειδὴ δὲν τοὺς συμβουλεύσομεν. Εἴτι καὶ, ἐν ἡμεῖς τοὺς συμβουλεύομεν, ἀλλὰ ἐκεῖνοι δὲν προσέχουσιν, αὐτοὺς μὲν θὰ εἴρῃ ὁλοκληρῶς ἡ τιμωρία, δι' ἡμᾶς δὲ δὲν θὰ ὑπάρξῃ καμμία κατηγορία, ἀλλὰ ἐντιθέτως καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἀπὸ τὸν Θεόν θὰ εἶναι μεγάλη, διότι ἐξτελέσομεν ὅλον τὸ κρῶς μας. Ἐντελὴ εἶναι νὰ καταθέσομεν μόνον τὰ κρήματα εἰς τοὺς τραπεζίτας, νὰ ἐπισπῶμεν καὶ νὰ συμβουλεύσομεν. Ὁμιλῶν λοιπὸν καὶ παρακινῶν τοὺς δόξας σου Δὲν ἴκοντο, οὐ ὅμως θὰ ἔκῃς τὸν μισθὸν σου ὁλοκληρῶν μόνον ἐν κἀνῃς τοῦτο πάντοτε, ἐν δὲν σταματήσῃς ποτὲ, μέχρι νὰ τὸν πείσῃς μέχρι νὰ Β' ἀναπνέῃς. Μόνον τότε νὰ σταματήσῃς νὰ συμβουλεύῃς ἐάν πεισθῇ αὐτοὶ ποῦ δέκεται τὴν παρουσίαν σου.

Ὁ διάβολος ἀγωνίζεται πάντοτε ἐναντίον τῆς σωτηρίας μας χωρὶς νὰ κερδίσῃ τίποτε, ἀλλὰ ἐντιθέτως πάρα πολὺ ἐλάττειται ἀπὸ τὴν ἐπιδοκίμω του. Ἐκεῖ ὅμως τόσον μεγάλην μανίαν ὥστε πολλὰς φορές ἐπιχειρεῖ πράγματα ἀκατόρθωτα καὶ ἐπιτίθεται ὅσα μόνον ἐναντίον αὐτῶν ποῦ ἐλπίζει. πᾶς ὁμοδοκίμω θὰ ὑποτάξῃ καὶ θὰ ἀντιτρέψῃ, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον αὐτῶν ποῦ εἶναι φυσικὸν νὰ ὑπερνικήσων τὰς πονηρίας του. Ἐνῶ λοιπὸν ἴκοντο διὰ τὸν ἰσὺν νὰ ἐπινοῦνται ἀπὸ τὸν Θεόν ποῦ γνωρίζει ὅλα τὰ μυστικά, πάλιν ἡλπίζει νὰ τὸν ἀντιτρέψῃ καὶ δὲν ἐσταμάτησεν ὁ ὑποταξὴ νὰ πρᾶτῃ τὸ πᾶν καὶ νὰ πονηρεύεται C διὰ νὰ ὑποτάξῃ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ δὲν ἀντιτίθεται ὁ ἐλεεινὸς καὶ πονηρὸς ἐκεῖνος δαίμων, παρὰ τὸ οὐ ὁ Θεὸς εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸσον μεγάλην ἀρετὴν εἰς ἐκεῖνον τὸν δίκαιον. Εἰπέ μου λοιπὸν δὲν πρέπει μετὰ ἀπὸ αὐτὸ νὰ ἐντρεπώμεθα καὶ νὰ κωκυλῶμεν, ποῦ ἀπελπιζόμεθα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν, ἐνῶ ὁ διάβολος οὐδέποτε ἀπελπιζέται διὰ τὴν καταστροφὴν μας, ἀλλὰ πάντοτε τὴν ἀναμένει. Καὶ ὅμως ἐκεῖνος θὰ ἐπείσῃ καὶ πρὶν ἀποπεράσῃ, νὰ σταματήσῃ νὰ ἀγωνίζεται καθ' ὅσον ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἦταν ποῦ ἀνεγνώριζε εἰς τὸν δίκαιον τὴν ἀρετὴν, ὅπως δὲν ἐσταμάτησεν, ἀλλὰ, ἀπὸ τὴν πολλὴν μανίαν τοῦ ἐναντίον μας, καὶ με-

τὰ τὴν ἀναγνώρισαν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, πάλιν εἶπε τὴν ἐλπίδα νὰ νικήσῃ. Ὁ τότε τὸν γενναῖον ἐκείνον. Ἡμεῖς ὅμως δὲν ὑπάρκομεν τίποτε πρὸς τὴν μὲν εὐρίπῃ εἰς ἀπὸγνυσιν καὶ ὁμοῦς σταματοῦμεν. Καὶ ἐνῷ ὁ διὰβολὸς, ἂν καὶ τὸν ἀποδείξῃ ὁ Θεὸς, δὲν ἐγκαταλείψει τὴν μάχην ἐναντίον μας, οὐδὲν καὶ σὲ παραναῖ καὶ σὲ στήριξῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν θούλειαν τὴν ἀμαρτωλῶν, ἀποφεύγεις, Ὁ διὰβολὸς ἤκουσε τὸν Θεὸν νὰ λέγῃ: «Ἀνθρώπος δικαίος, ἀληθινὸς θεοσεβὴς ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος» (ΐωβ 1, 8) καὶ διὰ τοῦτο ἄλλος ἀπὸ ὅσους κατωκαθόν ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι τέτοιος, καὶ ὅμως ὑπερὰ ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν ἐπόμενος καὶ ἔλεγε: μὴ πως κάποτε μετὰ τὴν ἐπιμονὴν καὶ μετὰ τὰ μεγάλα κακά ποῦ ἐπαφέρω. Ἐξ ἡμπορέσω νὰ τὸν καμῶμαι καὶ νὰ γκρεμίσω τὸν μεγάλον αὐτὸν πύργον.

4. Ποῖα συγγνώμη λοιπὸν θὰ ὑπάρξῃ δι' ἡμᾶς, ἀγαπητοί, καὶ ποῖα ἀπολογία, ἐάν ὁ πονηρὸς δαίμων δέκνῃ τὴν μάχην εἰς ὄρατος μας, καὶ ἡμεῖς δὲν προσφέρωμεν οὔτε ἓνα μακρὸν μέρος τῆς τῶς προθυμίας διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν μας, καὶ μάλιστα ἐνῷ ἔσκαμεν τὸν Θεὸν. **III** Ἀ σὺμακον. «Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς τὸν ἀδελφόν σου, σκληρόν καὶ ἀνάποδον καὶ δὲν σὲ προσέχει, νὰ λέγῃς εἰς τὸν θεατὸν σου. Μήπως ἡμπορέσωμεν μετὰ τὸν καιρὸν νὰ τὸν πείσωμεν. Ἐπεὶ ὁ Παῦλος πρότερον νὰ πείνωμεν ἐσθλὸν δὲ Κυρίον οὐδεὶς μὴ σκεπτοῖται, ἀλλ' ἤμουν εἶναι πρὸς πάντας, ἐν πράγματι παιδεύοντα τοὺς ἀντιπαρατιθέμενους, μήποτε διὰ αὐτοὺς ὁ Θεὸς μετανοήσῃ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας». **B** **Τιμ.** 24—25) Δὲν βλέπετε τοὺς γονεῖς πῶς, ἐνῷ πολλὰς φορές ἔχουν ἀπελπισθῇ διὰ τὰ παιδιά τους, κάθοντα, πληροὺς τοὺς μετὰ δάκρυα μετὰ θρήνην, μετὰ αἰδῶ, καὶ προσφέρουν διὰ τὴν ἡμποροῦν μετὰ τὴν τελευταίαν τοὺς ἀναγνώσιν. Αὐτοὶ καὶ καὶ σὺ διὰ τὸν ἀδελφόν σου. Ἀν καὶ ἐκεῖνοι μὲν μετὰ τοὺς θρήνην καὶ τὰ δάκρυα οὔτε τὴν ἀρρώστιαν ἡμποροῦν νὰ ἀπομακρύνουν οὔτε τὸν θάνατον νὰ ἀποκαρτεῖν οὐκ ἔστιν ἔλθῃ. **B** οὐδὲ τὴν ἀπελπισμένην ψυχὴν μετὰ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν συμπράξιν πολλὰς φορές θὰ ἡμπορέσῃς μετὰ τοὺς θρήνην καὶ τὰ δάκρυα νὰ ἀποσπᾷς καὶ νὰ ἀναστήσεις. Ἐπιμβόλευσε καὶ δὲν ἔπεισε, Νὰ δακρύσῃς, καὶ πολλὰς φορές θὰ ἐπαύσης νὰ στεναλεῖς πικρὰ διὰ τὴν ἐπιστῆναι πρὸς τὴν σωτηρίαν διότι θὰ σεβασθῇ τὴν φροντίδα σου. Τὶ θὰ ἡμπορέσω ἐγὼ νὰ κάμω μόνος μου, Δὲν ἡμπορῶ ὅλα ἔγας, νὰ συναντήσω καθεὶν ἡμέραν μετὰ τοὺς σὰς, οὔτε παραλαμβάνω ἐγὼ ἓνα νὰ σὺ νομιμῶ μετὰ τὸν πλῆθος.

Σεῖς ὅμως, ἐάν θελήσετε νὰ διαμορφώσῃτε τὴν σωτηρίαν ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου, καὶ καθ' ἓνα νὰ ἀναλάβῃ ἓνα ἀπὸ τοὺς παραμελημένους ἀδελφούς. **C** πολὺ νρήγορα θὰ ἀδύνηθῃ ἡ οἰ-

κομὴν μας. Καὶ τί πρέπει νὰ λαμβῇ δι' αὐτοὺς ποῦ διορθώνονται μόνον μετὰ πολλὴν παρακλήσιν, Διότι δὲν πρέπει νὰ παραμελοῦμεν ἢ νὰ ἀποφεύγωμεν οὔτε ἐκείνους ποῦ εἶναι ἀθεράπευτα ἄρρωστοι, καὶ ἂν ἀκόμη ἀποβλέπωμεν σωθῆναι διὰ τὴν μεγάλην προθυμίαν καὶ τὴν συμβουλὴν δὲν πρόκειται νὰ καρδίσουν τίποτε περισσώτερον. Καὶ ἂν οὐκ φαίνονται παρῶντα αὐτὰ τὰ λόγια, ἔλατε νὰ τὰ ἐπιθεωρήσωμεν ἀπὸ ὅσα ὁ Χριστὸς ἔπραξε καὶ εἶπε. Διότι ἡμεῖς οἱ ἀνθρώποι ἀγνοοῦμεν τὸ μέλλον, καὶ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ γνωρίζωμεν διὰ τοὺς ἀρρώστους ἐάν θὰ περῶμεν ἢ θὰ παρακούσωμεν εἰς ὅσα θὰ τοὺς εἴπωμεν. Ὁ Χριστὸς ὅμως ἐνῷ καὶ τὰ δύο αὐτὰ. **D** τὰ ἔφερε καλὰ, δὲν ἔπαυσε μέχρι τέλους νὰ συμβουλεύῃ αὐτὸν ποῦ δὲν ἐπράττειτο νὰ τὸν ὑπακούσῃ.

Καὶ ἐνῷ ἔφερε πῶς ὁ Ἰουδαῖος δὲν θὰ παρατηρῇ τῆς προδοσίας, δὲν ἔπαυσε νὰ τὸν ἀποδείξῃ μετὰ συμβουλίας νοουθεσίας, εὐεργεσίας ἀπειλῶν καὶ μετὰ κάθε τρόπον διδασκαλίας, καὶ συνεχῶς μετὰ τὸν λόγον οὐκ ἔπαυσε καλινδρῶν, νὰ τὸν ἀνακαταστήσῃ ἐξ αὐτῆς. Τοῦτο δὲ κάμνε, διὰ τὴν μὲν διότι ὅτι καὶ ἂν προβλέπωμεν ὅτι δὲν θὰ περῶμεν οἱ ἀδελφοί, πρέπει ὅσον ἔσκαμεν ἀπὸ ἡμᾶς, νὰ τὸ κάμωμεν, διότι ὁ μισθὸς **E** διὰ τὴν συμβουλὴν θὰ εἶναι ἀπέρας. Καὶ πρόσθε πῶς τὸν ἀνεκατέχευε συνεχῶς καὶ μετὰ σοφίαν μετὰ ὅσα ἔλεγε: «Εἰς ἐξ ὧν παραδίδωται με (Ματθ. 26, 21) Καὶ πάλιν: «Ὅτι περὶ πάντων ὑμῶν λέγει οὗτος οὗτος ἐξελεῖσθαι» (ΐωβ 13, 18) Καὶ πάλιν: «Εἰς ἐξ ὑμῶν διὰβολὸς ἐστίν» (ΐωβ 1, 71) Καὶ ἀνετίθετο νὰ θάξῃ τοὺς εἰς ὀνείαν, διὰ τὴν μὴ ἐκθέσθαι τὸν προδοτήν, καὶ τὸν ἐντροπικῶς περισσώτερον μετὰ τὸν φανερόν ἔλεγον. Ὅτι δὲ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐπροκαλοῦσαν ἀγωνίαν καὶ φόβον αὐτὰ τὰ λόγια, ἂν καὶ δὲν εἶχον τίποτε πονηρὸν εἰς τὴν συνείδησίν των, ἔκουσε πῶς ἀρκοῦσε καθ' ἓνα μετὰ ἀγωνίαν: «Μήτι ἐγὼ? * **A** καὶ Κύριε, * (Ματθ. 26, 22) Κι' ὅσα μόνον μετὰ τὰ λόγια, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ ἔργα τὸν ἐδίδασκε, διότι ἐπειδὴ πολλὰς φορές καὶ μετὰ κάθε τρόπον ἐφανερώσατο τὴν φιλήθρυστον του, μετὰ τὴν καθαρὴν λεπτὴν, νὰ δώκῃ δαίμονας, νὰ θεραπεύῃ ἀρρώστους, νὰ ἀνιστῇ νεκρούς, νὰ στήριξῃ παραλίτους, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὅλους χωρὶς νὰ τιμωρῇ κανένα, καὶ ἐπειδὴ ἔλεγε συνεχῶς: «Οὐκ ἔλαθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον» (ΐωβ 12, 47) διὰ τὴν μὴ νομιμῇ ὁ Ἰουδαῖος ὅτι ὁ Χριστὸς ἔφερε μόνον νὰ εὐεργετήσῃ, νὰ τιμωρῇ δὲ ὅσα, τὸν διδάσκει καὶ δι' αὐτὴν τὴν πλευράν, ὅτι δηλοῖται ἡμπορεῖ καὶ νὰ καταδικάζῃ καὶ νὰ τιμωρῇ αὐτοὺς ποῦ ἀμαρτάνουν.

5 B Καὶ πρόσθε ποσὴν καταλλήλως καὶ σοφῶς καὶ αὐτὸν ἐδίδασκε καὶ κανένα ἀνθρώπων δὲν ἠθέλησε νὰ τιμωρῇ καὶ νὰ καταδικάζῃ. Τὶ ἔπρεπε νὰ κάμῃ λοιπὸν διὰ τὴν μὲν ὁ μα-

θητης τὴν πληροφορίαν τοῦ δυνάμει. Διότι ἐάν μὲν κατεδύκα-
τε πόλιν, θὰ ἐρωπύοντο οἱ πῦρ ἀντιθέτως μὲν τὸν ἐκλόνον τοῦ,
ποῦ ἔλεγεν σὺς ἄλλων ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωσῇ
τὸν κόσμον. Ἰω. 12, 47, "Εάν πάλιν δὲν κατεδύκατε κανόνα,
θὰ ἐμνειν ἐλαθροῦς αὐ τοῦ αἰσθητοῦ, ἀφοῦ δὲν θὰ ἐβλεπε μὲ ἔργα
τὴν πληροφορίαν τοῦ δυνάμει.

τὴν τιμιότητα τῶν δυνάμεων.
 Τὸ ἔπρεπε λατρεῖν να εἶναι, ὥστε καὶ ὁ μαθητὰς νὰ φοβῆθῃ καὶ νὰ μὴ εἶναι χειρότερος μὴ τὴν ἀμείλιχόν του καὶ νὰ μὴ ἔλθῃ κενάνας ἀνθρώπου οὕτε νὰ καταδικασθῇ καὶ νὰ τιμωρῆθῃ. Ὁ Χριστὸς ἐσπάρσατο τὴν προκρίσιν τῶν δυνάμεων εἰς τὴν συνήθειαν ὅταν εἶπε: «ἐμμετὰ ἐξ οὗ καρπὸς γίνονται» (Ματθ. 21, 19) καὶ τὴν ἐξήρανεν ἡμέτερος μὲν ἐνα, ἄλλον ἅπλως λόγον. Καὶ εἶπαι καὶ ὁ ἐνθρόνισμα εἶδος δὲν ἐπαλάσσειται καὶ ὁ ἵσκιος ἐδεῖξε τὴν δύναμιν του, διότι, τὴν τιμιότητα, τὴν ἐδέχθη το δὲν ἔρανε. Καὶ ὅν ὁ μαθητὴς ἐπύροσε, ἡ ἀκερῶς μεγάλην ὥφελετον ἐπὶ αὐτὴν τὴν τιμιότητα ἄλλ' ὅπως, οὐτε εἶς ἀνθρώπου. Ὁ Χριστὸς ἔμειν ἐπὶ αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἐγνωρίσθαι ἀπὸ πρὶν, δὲν προκρίσιν ἔμειν τὴν τιμιότητα τῆς συνήθης, ἀλλὰ μὴ μὲν αὐτὸ ἐκαστὸ καὶ κατὰ ἄλλο πάλῃ μεγαλύτερον ἀπ' αὐτὸ. Ὅταν ἐπληρώθη τὸ ἐπετετόρημα ὁ Ἰουδαῖος, ἔκρινε τὰ κέρτα τῶν ὑπὸ τῶν ἐκαστὸν κατ' αὐτοῦ Ὡ μὲν κακοποιεῖ καὶ ἔξῃα, τότε δόξα αὐτοῦ τοὺς ἐπληρώσαν. Διὸ μὲν τὸ νὰ εἴπῃ εἶνα ζῆρετε,» (Ἰω. 18, 4), αὐτὸ ἐδεῖξε.

Ἐπειδὴ διαλαλήθῃ οἱ Ἰουδαῖοι ἔλαβον συνεχῶς· «Πιθέσθε μοι δοκίμα, καὶ ἐγὼ ὑμῖν παρορίθω αὐτὸν.» (Ματθ. 23, 15), καὶ ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἠθέληε νὰ πειθῇ καὶ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ καὶ ἐκείνους νὰ δοκιμῇ, ὅτι ἐκούσκειν ἔρχεται πρὸς τὸ πᾶθος καὶ δὲν ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτὸν καὶ ὅσα εἰς ἡμῶς ἐστὶ τὰ πνευματικὰ τοῦ Ἰουδαῖο καὶ τὸν ψυχικόν, ὅταν αὐτοὶ οὐ προδοῖντες ἔσταιμεν μὲ αὐτοὺς ἁλούς, ὁ Κύριος λέγει· «Τίνα ὑμεῖς.» (Ίω. 18, 4). Τότεν δὲν ἠγωνιᾶζεν αὐτόν ποτ' ἐπρόκειτο νὰ παρορίθῃ διότι οὐτοῦτο εἶχε κυκλώσῃ τὴν ὁρμήν. Καὶ δὲν ἰσχυρὸν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ἁλούς τοῦτο ἔραζε ἐπὶ τῆς γῆς μὲ αὐτὰ τὰ λόγια. Καὶ ἐπειδὴ οὐτοῦτο αὐτὸ τοῦτο ἔκαμε καλῶς ποιεῖν, οὐτε καὶ τὸν ἄλλωτον. Ἐκείνῳ ἀπεμάρτυρεν ἀπὸ τῆς προδοσίας, ἀλλ' ἔμενεν ὁλοκαρτερός, Ἐ πάλιν ὁ Χριστὸς δὲν δόκωκε τὴν πρὸς αὐτὸν καλῶς ποιεῖν καὶ φρονεῖν. Ἀλλὰ πρόσεξε πῶς μεθοδολογεῖται νὰ μαλακῇ τὴν ἀντίστασιν, ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν λόγια ἰσχυρὰ νὰ πηγάξουν καὶ πείρουν τὸν καρδόν. Ὅταν προδοῖντες ὅσπουκε νὰ τὸν φυλῇ, τοῦ λέγει· «Ἰουδα, φυλάμας τὸν Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου παρορίθω.» (Λουκ. 22, 48). Δὲν ἐντρέπονται οὐτοῦ αὐτὸν τὸν πρόπον τῆς προδοσίας, αὐτὰ δὲ τὸ ἐλεγε ὁ Χριστὸς, ἐκείνῳ τὸν ἡμίαντα καὶ ποτ' ἐπνευμάτιον τὴν προσηγορευμένην συναναποτροφὴν τοῦ 716 Α. ἈΛΛ' ὅμως ἐντὶ οὐ Κυ-

ρος έπραξε τόσο και είντε τόσο αυτός δὲν έγινε καλύτερος,
 ἀλλ' λόγῳ τῆς ἀδυναμίας αὐτοῦ παρὰ τὸν ἐπιβούλευε, ἀλλὰ
 διὰ τὴν ὥρην τοῦ ραθυμῆαν. Ὁ δὲ Χριστός, ὃς καὶ ὅλα αὐτὰ
 ἂν προέβλεπε, δὲν ἔπαισεν ὅτι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ τέλος
 εἶπεν ἄλλον τὸν ἐνδιαφέρον

Επειδή λοιπόν γνωρίζομεν και ημεῖς, ἀδελφοί, βία αὐτά, καὶ ἐπὶ διαρκείας καὶ πάντοτε καὶ καθορίζομεν καὶ ἐν ἀγαπῶν
μεν τοὺς παρεπιδηλοῦντας ἀδελφούς μας, καὶ ἂν ὁμοῦ δὲν
προέρχεται κανὲν θεσμός ἀπὸ τῆς συμβουλῆς μας. Διότι ἐάν
αὐτοὶ ποὺ ἐννοεῖται ὅτι, το ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι τέτοιο, τὸσην
προστίθαι δεῖξαι δι' αὐτοὺς ποὺ δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἀπεληλυθῇ
καθόλου ἀπὸ τῆς συμβουλῆς τῶν, Ὡς πολὺ ἀναχώρησαν τὰ ὀλίγη-
μεν ἡμεῖς ποὺ χωρὶς νὰ γνωρίζομεν τὴν πορείαν τὴν προαφί-
κειν παρεπιδηλοῦντες ἐπὶ τῆς σωτηρίας τῶν πληθύνει μας καὶ
το εἰς ἑκκαταλείποντες μετὰ τὴν πρώτην ἢ δεύτεραν συμβουλῇν,
καὶ κατὰ μὲν ὅλα αὐτὰ ποὺ εἴπαμεν νὰ σκεθροῦμεν καὶ τὰ ἴδια
μας ἐν ἑνὶ καὶ ἡμέραν, ὁ Θεὸς αὐς ὁμοῦ μετὰ τοὺς προφῆτας
καὶ τοὺς ἀποστόλους, ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς ἡμέραν παρακοῦμεν καὶ ὁ-
κταὶ ἐν σπαραγμῷ καὶ ἐν ἑλπίδι καὶ νὰ παρακαλέῃ πάντοτε τοὺς
ἀπειθήσαντες καὶ ἀπειθήσαντες. Καὶ βοή ὁ Παῦλος λέγοντας
«Υπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὥς τοὺ Θεοῦ παρακαλούντος δι'
ἡμῶν. Ὁ δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγηται τοῖς Θεοῦ» (Β'
Κορ. 5:20). Καὶ βία νὰ εἴπω καὶ κατὰ σαφὲν δὲν ὀλίγη, τῶσον
πολλοὺς ἔπαινε αὐτοὺς ποὺ συμβοὺν καὶ ἐνί, γνωρίζουν δι' ὅπου
ἔρχονται τὰ πεισθῇ αὐτοὺς ποὺ ἔδεκαται, τὴν συμβουλὴν, ὅταν ἀξί-
ει, αὐτοὺς, ποὺ πολλὰς φορὰς εἶπε καὶ συνεβόλουντες καὶ ἀπέ-
χε ἄλλ' ὅπως ὅστε καὶ εἶσι δὲν ἔλασε νὰ συμβουλευτῇ

Διότι τὸν ἕνα παρακαλεῖ πρὸς τὴν συμβουλήν ἡ ἐκ τῶν προτέρων ἑλλείπει διὰ τὴν πεποιθὴ αὐτὸς ποὶ τὸν ἀκούει, ἀκούει καὶ ἂν εἴηαι πρὸς ἀνέχοντα, ὁ ἄλλος δὲ ποὶ τοὺς συμβουλευέται στυγρῶς χωρὶς καὶ εἰσακούεται, καὶ δὲν σταματᾷ, δεῖκναι σημείων τῶν ποὶ θερμῶς καὶ νηυσὶς ἀνέχεται, ἀφοῦ χωρὶς καὶ τρέμει ἀπὸ καρμίνι τέτοιαι. ἑλλοδα, ἄλλα μόνον ἀπὸ τῶν στανῶν πρὸς τὸν ἀφρατὴν δὲν σταματᾷ τὴν φρονήσι διὰ τοὺς ἀδελφούς **Δ** Ἄλλ' ἔτσι πλεον ἀποδεχθῆναι ἄρεται διὰ οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐγκαταλείπωμεν τοὺς ὁμαρτωλοὺς. Πρῶτε, λοιπὸν τώρα νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἐπίκρισιν αὐτῶν ποὶ ἀκαταέσιον. Διότι, μέντοι ποὶ ὑφίσταται αὐτῇ ἡ ἐστὼς καὶ ὁ διάβολος προέχει καὶ ποὶ πλῆθος τῆς μέρας εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων ποὶ μεθίσιν πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ἐπιδοχωμεν τὰ φάρμακα

β. Χθές λοιπόν ως φρουρίον ἐναντίον αὐτῶν ἠρώσαμεν
τὸν Παῦλον ποῦ λέγει εἴτε ἐδοθήτε, εἴτε τίνετε, εἴτε τι ποι-

είτε, πάντα εις δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε· Α' Καρ 10, 31) Εἴη περὶν ὅμως θὰ δεῖξαι μὲν εἰς αὐτοὺς τὸν Κύριον τοῦ Παύλου Ε' δὲ μόνον νὰ παρουσιᾷ, ἢ νὰ συμβουλευῇ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ κατορθώσῃ τὸν διελάσταιν καὶ νὰ τὸν τιμωρῇ. Διότι ἡ ἱστορία τοῦ πλουτοῦ καὶ τοῦ Λαζάρου καὶ τῶν γεγονότων ποὺ συνδέσαν γύρω ἀπ' αὐτοὺς μόνον αὐτὸ δεῖται. Καλύτερα ὅμως διὰ νὰ μὴ κομωμεν αὐτὸ με ἐπιπολαιότητα θὰ εἶδε ἀναγνῶσαι ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τὴν παραβολὴν. *Ἀνθρώπος τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδαύσκετο, πορφύραν καὶ ὄσπερον, εὐφραίνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς· πτωχὸς δὲ τις ἦν Λαζάρους, ὃς ἐβόλῃτο εἰς τὴν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλικιμένος καὶ ἐπιθυμῶν καρποσθῆναι ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πατόντων ἀπὸ τῆς 715 Α' τραπέζης τοῦ πλουτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ πῦνες ἐκωσμένοι, περιέλειπον τὰ ἔλαια αὐτοῦ». Λουκ. 16, 19—21) Διὰ ποῖον λόγον ὁ Κύριος ἰμῖναι με παραβολὰς καὶ διὰτι ἄλλος μὲν ἀπὸ αὐτὰς ἐξηγοῦσε, ἄλλος δὲ οὐκ, καὶ τὴ σιμῶναι ἢ παραβολή, καὶ ἄλλα ὅμοια θὰ τὰ ἀφίσταμεν δι' ἄλλην εὐκαιρίαν, ὥστε νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τωρὰ ἀπὸ τοῦ θέματος αὐτοῦ ποὺ εἶναι πολὺ ἐπείγον. Ἐκεῖνο μόνον θὰ εἴπωμεν ὡρὰ πῶς εἶναι, ὁ Εὐαγγελιστὴς ποὺ μᾶς λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπεν αὐτῇ τὴν παραβολὴν Πίπας εἶναι, λοιπὸν, Μόνον ὁ Λουκᾶς διότι καὶ αὐτὸ Ε' πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι, ὡς ἔοικε εὐχάρησαν ἄλλα μὲν καὶ οἱ πτωχοὶ τὰ εἶπαν, ἄλλα δὲ τὰ διετήρησαν ὁ καθ' ἓνας μόνος του.

Διὰ ποῖον λόγον, δὲ νὰ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἀνάγκαιος καὶ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ καὶ νὰ φανῇ καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ συμπεριφορά διότι ἄν ὅλα τὰ ἔλεγον ὅλοι, δὲν θὰ ἐπροσέκειμεν με προθυμίαν εἰς ὅλους, διότι θὰ ἦταν ἀρκετὸς ὁ ἓνας διὰ νὰ τὰ διδάξῃ ὅλα. Ἐάν πάλι ὅλοι τὰ ἔλεγον ὅλα κατὰ διαφορετικὸν τρόπον δὲν θὰ ἐφαινότο ἡ ἐξαιρετικὴ τῶν συμπεριφορῶν. Διὰ τοῦτο καὶ πολλὰ ὅμοια ἐγράψαν ὅλοι, ἀλλὰ καὶ εὐαιτέρως ὁ καθ' ἓνας διετήρησε. Τοῦτο λοιπὸν διδάσκει ὁ Χριστὸς με τὴν παραβολὴν. Ἦταν λέγει, κάποιος ἐνθουσιαστὴς πλούσιος, C ποὺ ἔχουσε με πολλὴν ἁμαρτίαν ποὺ δὲν ἐδοκίμαζε καμμίαν στενοχωρίαν, ἀλλὰ ὅλα τοῦ ἐπὶ γαίῃ καλὰ ὅπως τρέχει· τὸ γερό ἀπὸ τῆς πηγῆς. Καὶ ὅτι δὲν τοῦ συνέβαινε τίποτε ἀπὸ ὅσα δὲν ἐπεριμενεῖ, οὐτε ὑπῆρχε δι' αὐτὸν ἀφορμὴ στενοχωρίας, οὐτε κάποια ἀναποδοία εἰς τὴν ζωὴν, αὐτὸ ὑπαυνοῦσετο με τὸ νὰ λέγῃ, ὅτι διεσκέδαζε καθημερινῶς. Ὅτι δὲ ἔχουσε ἐντὸς τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ ἄλλου καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὸ, ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν ποὺ ἔδειξε εἰς τὸν πτωχόν. Καὶ ὅτι δὲ μόνον ἐκείνον εἰς τὴν πόρταν τοῦ δὲν ἐλθούσε, ἀλλὰ οὐτε καὶ κανέναν ἄλλον αὐτὸς ὁ ἕως τὸ ἔδειξε. Διότι δὲν αὐτὸν τὸν παραπετογμένον διαρκῶς εἰς τὴν

πόρταν τοῦ, ποὺ ἦταν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ, ποὺ κῆδε Ε' ἡμέραν ἠναγκάζετο νὰ τὸν βλέπῃ καὶ μίαν καὶ δύο καὶ πολλὰς φορές εἰσπρόχόμενος καὶ ἐξερχόμενος, διότι δὲν εὐρίσκειτο εἰς κομμίαν σπουδαίαν, οὐτε εἰς κρυφὸν ἢ στενὸν ὄρυον, ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ κυρίως νὰ τὸ θέλῃ ἦταν ἀναγκαζόμενος νὰ τὸν βλέπῃ, διότι συνεχῶς εἰσπρόχεται καὶ ἐξέρχεται. Ἄν λοιπὸν δὲν ἐλεοῦσε αὐτὸν ποὺ εὐρίσκειτο ἐκεῖ κατὰκοτος με τῶσον δορεῖαν ἀρρώστιαν, ποὺ ἔχουσε με τόσοι δυστυχίαν, ἢ καλύτερα ποὺ ἐταλαιπωρεῖτο εἰς δαὴν τοῦ τὴν ζωὴν ἀπὸ τὴν ἀρρώστιαν, διὰ ποῖον ἄλλον ἀπὸ ὅσους ἐσυναντοῦσαν ἦσαν δυνατόν νὰ συγκινήθῃ ποτὲ.

Διότι καὶ ἂν τὸν ἐπροσέφερε τὴν Ε' πρώτην ἡμέραν, ἦταν δυνατόν τὴν δευτέραν κάπως νὰ συγκινήθῃ. Ἀλλὰ ἂν καὶ τὴν δευτέραν δὲν τὸν ἐπρόσέξεν, ὅμως τὴν τρίτην ἢ τὴν τετάρτην ἢ καὶ μετὰ αὐτῆς ἔπρεπε κάποτε νὰ συγκινήθῃ, ἀρκούντα ἂν ἦταν ἀγριώτερος ἀπὸ τὰ θηρία. Δὲν ἠσθάνθη ὅμως κατὰ τέτοιον, ἀλλὰ ἐγενε ποὺ ἀδένειτροπος καὶ σκληρότερος καὶ ἀπὸ τὸν δικαστὴν ἐκεῖνον ποὺ δὲν φοβᾶται τὸν Θεόν οὐτε ἐντρέπεται τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ἐκεῖνον ἡ ἐπιμονὴ τῆς κήρας ἂν καὶ ἦταν σκληρὸς καὶ ἀγριος, τὸν ἔπεισε νὰ δώσῃ κέραν, ἀφοῦ εἰς γκινήθῃ ἀπὸ τὰς παρακλήσεις. Τούτων ὅμως οὐτε 714 Α' καὶ αὐτὸ ἠμάρτησε νὰ τὸν συγκινήσῃ διὰ νὰ δοθῇ τὸν πτωχόν, παρὰ τὸ ὅτι ἡ παρακλήσις τοῦ δὲν ἦταν ἴση, ἀλλὰ πολὺ εὐκολωτέρα καὶ δικαιοτέρα. Διότι ἡ κήρα ἐπαρακαλοῦσε τὸν δικαστὴν ἐναντίον τῶν ἐκθρῶν, αὐτὸς ὅμως ἐζήτοῦσε νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ νὰ μὴ τὸν παραμελήσῃ ποὺ ἔκονετο. Καὶ ἐκεῖνη μὲν ἐνοχλοῦσε με τὰς παρακλήσεις τῆς, αὐτὸν δὲ τὸν ἐβλάπε ὁ πλούσιος πολλὰς φορές τὴν ἡμέραν νὰ κάθεται, κυρίως νὰ ὁμιλῇ, καὶ αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸν νὰ μαλακώσῃ καὶ πεινρῇ καρδίαν. Διότι πολλὰς φορές ἔταν μᾶς ἐνοχλοῦν ἐφοργώμεθα ἐπὶ πλεον, ὅταν ὅμως ἴδωμεν αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀνάγκην βοηθείας νὰ στέκονται τελείως ἀμύλητοι, κυρίως νὰ προφέρουν τίποτε, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὅτι πᾶντοτε δὲν ἐπιτυχάνουν. Ε' ὅμως δὲν παροτρύνονται ἀλλὰ ἐμφανίζονται ἐμπρὸς μας μόνον με σιωπὴν τότε καὶ ἂν ἀκόμη εἰρήσῃ ποὺ ἀναίσθητοι καὶ ἀπὸ τὸς πέτρος σθεόμεθα τὴν ὑπερβολικὴν τοὺς προότρην καὶ συγκινοῦμεθα. Ἀλλὰ καὶ τότε ἔλαο ἐκὶ ἀλλήλοισιν ὁ δὲ καὶ ἡ ἐμφανίσις τοῦ πτωχοῦ, ὅπως εἶκε καταντήσῃ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν ἀρρώστιαν. Ἦταν ἀεχολόγητος. Ἀλλ' ὅμως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἠέμωσαν αὐτὸν τὸν ἀνήμερον.

7. Πρώτη λοιπὸν κακία εἶναι ἡ σκληρότης καὶ ἡ ἡπιότητα ποὺ δὲν ἔχει τὸ κερδότερόν της. Διότι δὲν εἶναι τὸ

8. Διὰ τὴν παραβολὴν τοῦ ἐρωτῶ τοῦ ἀδελφῆς δὲ Λουκ. 16, 9 δ.

ἴδιο νὰ εἶσαι πτωχός καὶ νὰ μὴ βοηθῇ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην μετὰ τὸ νὰ ἀπολαρβώσῃς τόσῃν πολυτέλειαν καὶ νὰ περιφρονῇς τοὺς ἄλλους τοῦ λυώνουσι ἀπὸ τὴν πείναν. **Γ** Δὲν εἶναι πάλιν τὸ ἴδιο νὰ παραβλέπῃς τὸν πτωχὸν ὅταν τὸν βλέπῃς μίαν ἢ δύο φορές μετὰ τὸ νὰ τὸν βλέπῃς κάθε ἡμέραν, καὶ ὅμως νὰ μὴ σὲ παρακινῇ οὔτε αὐτὸ τὸ καθημερινὸν θέσθαι δι' ἑλεος καὶ φιλανθρωπίας. Πάλιν δὲν εἶναι τὸ ἴδιο τὸ νὰ μὴ βοηθῇς τοὺς πτωχοὺς ὅταν εὐρίσκῃς εἰς συμφορὰς καὶ εἰς στενοκαρλίαν καὶ εἰς κακὴν φυσικὴν διάθεσιν μετὰ τὸ νὰ παραβλέπῃς τοὺς ἄλλους τοῦ λυώνουσι ἀπὸ τὴν πείναν, ὅταν ἐσὺ ἀπαλαμιδανῇς τόσα ἀγαθὰ καὶ συνεκτῇς καλοπέρασιν καὶ νὰ καταργῇς τὴν συμπάθειαν καὶ οὔτε ἐξ αἰτίας τῆς καρδίας ἀπὸ τὴν καλοπέρασιν νὰ μὴ γίνῃσαι φιλανθρωπιώτερος. Διότι ἀσφαλὲς τὸ ἔξερετε **Δ** καὶ αὐτὰ, ὅτι καὶ ἂν ἐκώμῃς εἰς μετὰ ἀγαθότεροι ἀπὸ ὅλους, ἔχομεν δημιουργηθῆναι ὅσοι, ὥστε μετὰ τὴν εὐκαιρίαν νὰ γινώσκῃς καλῶτεροι. Ἐκείνος ὅμως οὔτε ἀπὸ τὴν καλοπέρασιν ἐγίνετο καλῶτερος, ἀλλὰ ἔμεινε ἀγριὸς ὡς ἀνὴρ θηρίων, ἢ καλῶτερα καὶ τοῦ θηρίου τὴν ἀγριότητα καὶ τὴν ἀπανθρωπιάν ὑπερέβαλε μετὰ τοὺς τρόπους τοι.

Ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνος τοῦ ἔχουσεν εἰς τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀπανθρωπιάν ἀπελόμενος κάθε εὐτελείαν ἐνῷ ὁ δικαίος καὶ ἐνδρεὸς εὐρίσκειτο εἰς τὰ μεγαλύνετα θέσθαι. Τὸ ὅτι δὲ ὁ ἁγίος ἦταν δικαίος τὸ ἀπέδειξε καὶ ἐδῶ τὸ τέλος ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ τέλους ἡ ἴδια ἡ ἀπομονὴ εἰς τὴν πτωχείαν. Λοιπὸν δὲν οὐ φαίνεται πως βλέπετε τὰ πρόγματα ὡς νὰ συμβαίνουσιν τώρα, διὰ τὸν πλοῦτον **Ε** τὸ πλοῦτον ἦταν γεμάτον ἐμψύχου καὶ ἔπλεε μετὰ εὐνοικῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ μετὰ τὴν καλοπέρασιν, διότι ἐπίπναινε καὶ εὐθείαν πρὸς τὸ ναυάγιον, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησε νὰ τοποθετηθῇ τὸ φορτίον μετὰ προσοχῆς. Θέλειε γὰρ τοῦ πλοῦτος καὶ ἄλλην ἀμαρτίαν τοι. Τὸ ὅτι κάθε ἡμέραν διεσκέδαζε μετὰ τὴν παραπνοίαν. Διότι καὶ αὐτὸ εἶναι πάλιν μεγάλη ἀμαρτία, ὅτι μόνον τώρα ποὺ μὲς ζητεῖται τόσῃν πίστεϊ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀσκήσιν, ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅταν δὲ εἶχε φανερωθῇ ἡ κόλιν τοῦ ἀστυροῦτος εἰς τὴν ἡθικὴν ζωὴν. Ἀκούσε λοιπὸν τί λέγει ὁ προφήτης «Ὁὐαὶ οἱ ἐρχόμενοι εἰς ἡμέραν κακὴν οἱ ἐγγίζοντες καὶ ἀπτόμενοι σαββάτων ψευδῶν» Ἀμὲν θ' 3. Τί σημαίνει οἱ ἀπτόμενοι σαββάτων ψευδῶν.

Οἱ Ἰουδαῖοι ⁷¹⁷ **Α** νομίζουσι πως τὸ Σάββατον τοὺς ἔχει δοθῆναι ὁρίσθαι. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὴ ἡ αἰτία, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπελλάξουσιν τοὺς εαυτοὺς τῶν ἀπὸ τὰ θωπικὰ καὶ νὰ κατανοήσουσι ὅλον τὸν χρόνον τοὺς εἰς πνευματικὰ.

Ὅτι δὲ τὸ Σάββατον δὲν εἶναι εὐκαιρία δι' ἁγίαν, ἀλλὰ διὰ πνευματικὴν ἐργασίαν εἶναι φανερόν ἀπὸ αὐτὰ τὰ πρὸ-

γινῶν. Ὁ ἱερεὺς δηλαδὴ κατὰ τὴν ἡμέραν ἔκλεινεν κάνειν διὰ πλὴν ἐργασίαν καὶ ἐνῷ κάθε ἡμέραν προσφέρει ἀπλήν θυσίαν τότε δεῖται ἐντολὴν νὰ προσφέρῃ διπλὴν. Ἐάν ὅμως τὸ Σάββατον ἦταν ὁρισθῆσθε δι' ἁγίαν, ἔπρεπε πρῶτα ἀπ' ὅλους ὁ ἱερεὺς νὰ ἁγιάσῃ. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπαλάσσαντο ἀπὸ τὰς θωπικὰς μερίμνας, ἀλλὰ δὲν ἐποίησαν προσοχὴν εἰς τὰ πνευματικὰ, δηλαδὴ εἰς τὴν σαφροσύνην καὶ τὴν ἀκράσιν τῶν θείων λόγων, **Β** ἀλλ' ἔκαναν τὸ ἀντίθετον καὶ κατεβρόχθισαν, ἐμεθοῦσαν, παρακρότοιζαν καὶ ἀσάτευαν, διὰ τοῦτο τοὺς κατηγόρησεν ὁ προφήτης.

Διότι μετὰ τὸ νὰ εἴπῃ «Ὁὐαὶ οἱ ἐρχόμενοι εἰς ἡμέραν κακὴν καὶ μετὰ τὸ νὰ προσθέσῃ οἱ ἐρασιπτόμενοι σαββάτων ψευδῶν» ἔδειξεν ἐπαγωγικῶς πως ἐγίνοντο ψεύτικα τὰ σαββάτα τῶν Πίως τὰ ἔκαναν λοιπὸν ψεύτικα. Μετὰ τὸ νὰ ἀμαρτάνουσιν νὰ ἀσπασκοῦν, νὰ μεθοῦν, καὶ νὰ κύνουν καλὴν ἀσκήσιν καὶ ἀσκησίας. Καὶ οἱ τοῦτο εἶναι ἀληθῆς, ἄσους καὶ τὰ ἔξῃς διότι ἀποδεικνύει αὐτὸ τοῦ λέγει μετὰ προσθέτει καὶ λέγει «Οἱ καθεύδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων, καὶ ἐκστασιαταὶ ὄντες **Γ** ἐπὶ πᾶν στραμνῶν αὐτῶν, οἱ ἐκθίνοντες ἐρίους ἐκ πορνείων, καὶ μοσχάρια ἐκ βοσκῶν βαλάντιν, οἱ πίνοντες τὸν διψώμενον οἶνον, καὶ τὰ πρῶτα μύρα χριόμενοι» (Ἀμὲν θ' 4-6). Σοὺ ἔδειξε τὸ σαββατικὸν διὰ νὰ ἀπαλλάξῃς τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ τὴν κακίαν οὐδὲν ὅμως διαφράττες περισσοτέρας ἀμαρτίας. Τί ἠμποροῦσε λοιπὸν νὰ γίνῃ καρότερον ἀπ' αὐτὴν τὴν βλακείαν, ἀπὸ τὸ νὰ κοιμᾶσαι δηλαδὴ εἰς ἐλεφαντίναν κλίναν. Αἱ ἄλλαι ἀμαρτίαι, ὅπως ἡ μέθη, ἡ πλεονεξία καὶ ἡ ἀσυνεπεία, ἔχουν κάποιαν εὐκαιρίαν ἔσται καὶ μὴ κρῖναι, τὸ νὰ κοιμᾶσαι ὅμως εἰς ἐλεφαντίνην κλίνην οὐδέποτε εὐκαιρίαν δίδει οὔτε παρηγορίαν.

Μήπως ἡ διφορούμενη κλίνη κάνει τὸν ὄντων μας τοῦ εὐχάριστον καὶ γλυκύτερον. Μᾶλλον δυσκολώτερον **Δ** καὶ βαρύτερον τὸν κάνει. Ἄν τὸ καλοσκεφθῶμεν. Διότι ἂν σκεφθῇς ὅτι ἐνῷ σὺ κοιμᾷσαι εἰς ἐλεφαντίνην κλίνην, ὁ ἄλλος δὲν ἠμπορεῖ εὐκολὰ οὔτε ὡς ψυχρὴ νὰ ἀπολαύσῃ, δὲν θὰ σὲ ἐλέγξῃ ἢ συνειδηθῇς σου καὶ δὲν θὰ ἐπαναστατήσῃ καὶ θὰ σὲ κατηγορήσῃ διὰ τὴν ἀδικίαν αὐτὴν. Καὶ διὰ τὸ νὰ κοιμᾷσαι εἰς ἐλεφαντίναν κλίναν εἶναι ἐν κλῆμα, τὸ θὰ ἀπολογηθῶμεν ὅταν ἐπὶ πλέον εἶναι καὶ ἀπὸ παντοῦ ἐπαρρησιάζεσθαι. Θέλειε νὰ ἴδῃς φρονήματα κλίνης. Εἴγω θὰ σοὶ δείξω τώρα μεγαλοπρεπεῖαν κλίνης ὅσα ἰδιωτικῆς, οὔτε στρατιωτικῆς, ἀλλὰ βασιλικῆς. Καὶ ἂν τικὸν εἶσαι, ὁπ' ὅλους τὸν φιλόδοξον, ἔξω καλὰ ὅτι δὲν θὰ προσηύχῃς νὰ ἐκτελέσῃς κλίνην μεγαλοπρεπεστέραν ἀπὸ τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως. Καὶ τὸ σπουδαιότερον διὰ τοῦ τυχαίου βασιλέως, ἀλλὰ τοῦ πρώτου. Εἰ τοῦ βασιλικῆς.

που ότι όλους τους βασιλείς, που και τώρα ακόμη δοξάζεται εις όλην την οικουμένην. Σοφ παρουσιάζω λοιπόν την κλήνην του ενδόξου Δαθιδ. Τί ειδούς κλίνη ήταν αυτή. Δέν ήταν με άσπρη, και χρυσάφι, αλλά από όλα τα σημεία ήταν στολισμένη με δάκρυα και εξομολογήσεις. Και αυτά τα άναφέρει ο Ίσας με το να λέγει: «Λούσω καθ' έκάστην νύκτα την κλίνην μου έν δάκρυσι μου την στραμμένην μου θρόνω» (Ψαλμ. 6, 7). Έγώ αν με παρηγορήσει, όλησθή ήταν στολισμένη με δάκρυα εις όλα τα σημεία.

8. 718 Α. Πρόσεξε την ψυχήν του άναπαύσε τον Θεόν. Έπειδή δηλαδή κατά την ήμεραν ήτο πολύ άποκολλημένος με πούς άρconτας, τους ταξάρχους, το έθνη, τους δήμους, τους στρατιώτας, τους πολέμους, την ειρήνην, τα πολιτικά ζητήματα, τα έτήματα του σπυριού με όσους εύρίσκοντο μακριά ή κοντά, τα όποια όλα προσεβλήκουν το ένδιαφέρον του. Και τον άποσπώσαν, την άραν λοιπόν της άναπαύσεως, που έλοι την χρησιμοποιούμεν ότι ύπνον εκείνος την έκατανάλανε εις εξομολόγησιν και προσευχάς και δάκρυα. Και δέν το έκαμεν αυτό μίαν μόνον νύκτα και την έπομένην έσταμάτησεν, ούτε δύο ή τρεις νύκτας και μετά το παρέλειπεν, αλλά κάθε νύκτα επανελάμβανε το ήθος. Λέγει δηλαδή λούσω καθ' έκάστην νύκτα την κλίνην μου έν δάκρυσι μου την στραμμένην μου θρόνω, διά να δείξη την άφρόνησιν και την συνέχειαν των δακρύων. Όταν λοιπόν έλοι φούκαζαν και εύρίσκοντο εις ήμεραν, Β νόμος του άναπαύσε τον Θεόν, και το άκούοντον μάτι τον έβλεπε που έδύρετο και έθριννυσε και υμολογούσε τας άμαρτίας του. Κατασκεύασε λοιπόν και συ τέτραν κλίνην. Διότι όταν εύρίσκεται γυρω-γυρω το άσπιν, προκύβει και τον φρόνον των ανθρώπων και την δργήν του ούρανο.

Τέτοια δάκρυα ώσων τα τοσ Δαθιδ ήμπορούν να σάσουν και αυτό το πύρ της κολάσεως. Θέλει να σου δείξω και άλλην κλίνην. Έννοώ την κλίνην του Ιακώβ, που είσε το έδαφος ως στρώμα και μίαν πέτραν ως προσκέφαλον. Διά τούτο είδε την πνευματικήν πέτραν και την σκάλαν εκείνην διά της όποιας άγγελοι άνέβαιναν και κατέβαιναν. Τέτοιας κλίνας να έπαύσθωμεν και ήμεεις. C διά να βλέπωμεν τέτοια όνειρα. Έάν όμως κατακλινημεθα εις την άσπρήν αν δια μόνον δέν θα απολαούμεν καρμίν άνκαρίστησιν, αλλά θα ύπερβήωμεν και στενοχωρίαν. Διότι αν σκεφθής ότι την άραν της μεγάλης πανωγής, τα μεσάνυχτα, που, σύ, κοιμήσαι επί της κλίνης, ο πτωχός εύρίσκειτα πεταγμένος έπάνω εις τα άκρυα εις τα προσόλαια των λουτρών. Τυλιγμένος με τα άκρυα, τυλιγμένος από το κρόον και τυνημένος από την πε-

ναν, είμαι θέβαιος ότι, άσπρη και σκληρότερος άπ' όλους άν είσαι, θα κατακρίνης τον έαντών σου, διότι σύ μέν άπολαύδεις περισσώτερα από όσα χρειάζεσαι. ένω εις εκείνον δέν έμπνέεις να άπολαύσθης ούτε τα άπαράτητα. Οφείκει, λέγει, έμπέκεται με τα θιασκά ζητήματα όταν είναι στρατιώτης.

Είσαι στρατιώτης πνευματικός, και τέτοιος στρατιώτης δέν κοιμάται. D επί έλαφραντήης κλίνης, άλλ' επί του έδάφους δέν άλέφεται με άμύγματα. Διότι τούτο άποτελεί φροντίδα των άσελγών και άσεφάρμενων αστών που παίζουν εις τα θέατρα, των τεμπέληδων. Σύ όμως δέν πρέπει να μυρίξης άρωματα, αλλά άρετήν. Δέν ύπάρξει ψυχή που άκάθαρτος, όταν το σώμα μυρίζει τέτοιαν ευόδιαν. Διότι ήμπορεί να είναι δείγμα της έσωτερικής κακαςμίας και άκαθαρσίας ή εύωδια του σώματος και των ένδυμάτων. Όταν δηλαδή έπιτεθής ο διάβολος και συντήρη την ψυχήν και την γεμίση με όνομασιν, τότε άποτυπώνεται διά των άρωμάτων και έπάνω εις το σώμα τα σημάδια που δείχνουν ότι την έχει διασείσει. Και όσως αυτοί, που πάσχουν διαρκώς από συνάει ή καταρροήν, μολύνουν και τα ένδύματα και τα χέρια και το πρόσωπον των με το να σκουπίζουν συνεχώς το συνάει. Ε έτσι και ή ψυχή άποτυπώνεται εις το σώμα την κακίαν της συκαμερής της σθεσεως. Διότι ούδεις θα σκεφθής κατά σπουδαίον και σθεσερόν δι' αυτόν που μυρίζει άρωματα και γυναικίζει μάλλον δέ πορνύσεται, και προτιμή να ζή όσον θεατρίνου. 719 Α. Η ψυχή σου ως άποπνέη πνευματικήν ευόδιαν διά να υφελής το μέγιστο και τον έαυτόν σου και όσων σε πλησιάζουν.

Δέν ύπάρχει λοιπόν τίποτε χειρότερον από την ύπερβολικήν άπόλαυσιν. Άκούσε εις λέγει περί αυτής ο Μωύσης: «Ελπίάνθη, έπισκύνθη, έπλάτνθη, και άτελάκτισεν ο ήγαπημένος» (Δευτ. 32, 15). Και δέν είπεν ότι άσεφάρκνθη, άλλ' άτελάκτισεν ο ήγαπημένος. Διά να δείξη εις ήμεις τον δόστροπον και άτίθασον χαρακτήρα του. Και εις άλλο σημείον πάλιν εργαγών και πόνν πρόσσε σεαυτώ μήποτε έπιλάθη Κυριου του Θεού σου» (Δευτ. 8, 10-11). Έτσι ή ύπερβολική άπόλαυσις οδηγεί συνήθως εις την λήθην. Και συ λοιπόν, άγαπητέ, όταν καθίσσας εις το τραπέζι, να θυμίσας ότι μετά το τραπέζι πρέπει να προσευκηθής και ήτοι να γεμίσης το στομάχι σου με μέτρον. Β διά να μη σου είναι άδύνατον από το έάρος του φαγητού να νουατίσης διά να παρακαλέσης τον Θεόν.

Δέν βλέπεται τα ζώα ότι μετά το φαγητόν άρτίζονται άδοιοπορίαν και σηκώνουν βόρη και τελειώνουν την ύπηρεσίαν των. Σύ όμως μετά το φαγητόν γίνεσαι άκαρπος και άκατάλληλος διά κάθε έργασίαν. Πως λοιπόν να τη γίνης αι-

μύτερος και ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δυνεῖς. Πρέπει δὲ νὰ ἔχωρ ἑλαφρὸν τὸν στήμακον, ἐπειδὴ τότε πρέπει νὰ εἶσαι πᾶν νηφάλως καὶ ἑμπνως. Διότι ὁ χρόνος μετὰ τὸ τραπέζι, εἶναι χρόνος ευχαριστίας, αὐτὸς δὲ πού ευχαριστεῖ δὲν πρέπει νὰ εἶναι μεθυμένος, ἀλλὰ νηφάλως καὶ ἑμπνως. Ἀπὸ τὸ τραπέζι μὴ πηγαίνωμεν εἰς τὴν κλινὴν, ἀλλ' εἰς τὴν προσευκὴν, διὰ νὰ μὴ γινώμεθα ὀλιγομετερι ἀπὸ τὰ ζῶα.

Β. Ὁ Γνωρίζω ὅτι πολλοὶ θὰ κατηγορήσιν τὰ λεγόμενα ὅτι εἰσάγουσι κάποιον νεωτερικισμὸν καὶ παρόμοιον τρόπον εἰς τὴν ζωὴν. Ἐγὼ ὅμως θὰ κατηγορήσω περισσώτερον τὴν συνήθειαν πού ἔχομεν τώρα. Ὅτι λοιπὸν μετὰ τὸ φαγεῖν δὲν πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν ὕπνος καὶ κλινὴ, ἀλλὰ προσευκὴ καὶ ἀνάγνωσις τῶν βιβλίων Γραφῶν. τοῦτο ἐφανερώσῃ σαφέστερον ὁ Χριστὸς. Ἀπὸ τοῦ βιβλίου ἐκάρτεσε τότε τὰ ἀμείριτα πλήθη εἰς τὴν ἔρημον, δὲν τὰ ἐστειλεν εἰς τὴν κλινὴν καὶ τὸν ὕπνον. ἀλλὰ τὰ ἐκάλεσε νὰ ἀκούσουσιν θεῖα λόγια. Διότι δὲν ἐπαργέμισε τὴν κοιλίαν πᾶν ὅτε τοὺς ἐξέθῃσε πρὸς μέθην, ἀλλ' ὁποῦ ἠκανοποίησε τὴν πείναν των, τοὺς ὡδήγησε πρὸς τὴν πνευματικὴν τροφήν. Ἔτσι νὰ κἀνωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ συνηθίσωμεν νὰ τρανώμεν τοσόν, ὅσον εἶναι ἀναγκαῖον διὰ νὰ ζῶμεν μόνον ἐκά ὅσον διὰ νὰ διαπραγῇ ὁ σάμακος καὶ νὰ βαρύνωμεν.

Δ. Διότι δὲν ἐδημιουργήθημεν οὔτε ζῶμεν διὰ νὰ τραγώμεν καὶ νὰ πίνωμεν, ἀλλὰ τραγώμεν διὰ νὰ ζῶμεν. Δὲν ἐγενεν ἐξ ἀρχῆς ἡ ζωὴ διὰ τὸ φαγεῖν, ἀλλὰ τὸ φαγεῖν διὰ τὴν ζωὴν. Ἡμεῖς ὅμως, ὡσὸν νὰ ἠλθομεν διὰ τοῦτο εἰς τὸν κόσμον, ἀφιερωνόμεν ὅλας τὰς φροντίδας μας εἰς αὐτό. Ἀλλὰ διὰ τὸ γίνῃν θιασώτα ἡ κατηγορία κατὰ τῆς αἰσετικῆς καὶ διὰ νὰ ἐγγίσῃ περισσώτερον αὐτοὺς πού ζοῦν εἰς αὐτὴν, ἐμ πρὸς, ἐς στρέφω πάλιν τὸν λόγον εἰς τὸν Λάζαρον. Διότι εἴτα ἡ συμβουλὴ μοι καὶ ἡ προτροπὴ μου θὰ εἶναι πρὸς ἀληθινὴν καὶ καθαρώτερον, ἢ ὅσην ὅτι διδάσκονται καὶ τιμαρτυροῦνται, ἐκὰ μὲ τὰ λόγια. Ἐ ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα, αὐτοὶ πού παραδίδονται εἰς τὴν πολυφαγίαν.

Ὁ μὲν πλούσιος λοιπὸν ἔχουσε μὲ τὴν πονηρίαν καὶ διεσκέδαζε καθημερινῶς τὸν χρόνον καὶ ἐνεδύετο μὲ λαμπρότητα ὥστε, ἔλαβε διὰ τὸν θάυτον του περισσώτερον τὴν κόλασιν καὶ ἔκανε μεγαλυτέραν τὴν φρενὴν διὰ τὸν ἐαυτὸν τοῦ 720 Α. καὶ ἀπαρηγόρητον τὴν καταδικὴν καὶ ἀσυγκρατήτον τὴν τιμωρίαν. Ὁ πτωχὸς ὅμως, εἶχε ριπὴν ὅπλα ἀπὸ τὴν πόρταν του καὶ δὲν ἀπληρώσθη, οὔτε ἐδωλοφύλαξεν, οὔτε ἠγανάκτησεν. Δὲν εἶπε μὲ τὸν ἐαυτὸν τοῦ αὐτοῦ πού λέγουσι οἱ πολλοὶ διὰ τὴν νὰ συμβαίνει αὐτὸ. Ὁ πλούσιος πού ζῇ μὲ καίαν καὶ σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπὴν ἀπολαμβάνει περισσώτερα ἀπὸ ὅσα

κρεατίζεται, καὶ οὔτε στενοκαρδίαν ὀφείσεται, οὔτε κατὰ ἀπροσδόκητον ἀποφέρει. ὅπως, πολλὰς φορές συμβαίνει εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπολαμβάνει τὴν ευχαρίστησιν καθαρὰν ἐκὰ ὅμως δὲν ἔχω νὰ φάγω οὔτε τὴν ἀνεγκαίαν τροφήν. Ἀλλὰ εἰς τοῦτον μὲν πού διαπνέει ὅλην τὴν παρουσίαν του εἰς τοὺς παρσίκους καὶ τοὺς κολάκας καὶ τὴν μέθην, τοῦ τρέκουν ὅλα ὡσὸν ἀπὸ πηγὴν, Β. ἐγὼ δὲ πού λυώνω ἀπὸ τὴν πείναν ἐμεῖς, παρὰδειγμα εἰς ὅσους μὲ ὀλέπουν καὶ ἐντροπὴ καὶ γέλωτος. Ἀραγε προέβριονται αὐτὰ ἀπὸ πρὸναιον. Ἀραγε ἐπεβλέπει κάποιος δικαιοσύνην τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Τίποτε ἡμ' αὐτὰ οὔτε εἶπεν οὔτε ἐσκέφαθ' Ἀπὸ πού εἶναι αὐτὸ φανερόν, Ἀπὸ τὸ ὅτι τὸν ἀδῆλυσαν οἱ ἀγγελοὶ, φερεμὴν συνάδα καὶ τὸν ἀποκατέστησαν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ. Ἄν ἦταν ὅμως ἐλαφρὸς δὲν θὰ ἐτύγχανε τόσῃς πρὸς. Ἔτσι λοιπὸν οἱ πολλοὶ θαυμάζουν αὐτὸν τὸν ἀνθρώπου μόνον διότι ἦταν πτωχός. Ἐγὼ ὅμως, θὰ σοῦ δεῖξω ἐντέτα τὸν ἀριθμὸν δοκιμασίας πού ὑπέφερεν. Ὁ δὲ διὰ νὰ τιμωρηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ γινῇ λαμπρότερος, ὅπως καὶ ἐγίνε.

Εἶναι λοιπὸν πρόδηλον, φανερόν ἡ πτωχεία καὶ αὐτὰ τὸ γνωρίζουσι ὅσοι τὴν ἐδοκίμασαν, διότι δὲν ἡμπορεῖ ἀνθρώπου λόγος νὰ περιγράψῃ τὸν πόνον πού ὑπαφέρουν ὅσοι ζοῦν εἰς αὐτὴν καὶ δὲν ἔχουσι νὰ ζοῦν μὲ πίστιν. Διὰ τὸν Λάζαρον ὅμως δὲν ἦταν μόνον αὐτὰ τὸ φοβερόν, ἀλλὰ τὸ ὅτι, τὸν παρακολουθοῦσε καὶ ἡ ἀρρωστία καὶ μάλιστα ὑπερβολικῶς. Καὶ πρόσθε πῶς τὸ δεῖκνει ὅτι καὶ αἱ δύο συμφοραὶ εἶχαν φθάσει εἰς τὰ ἄκρα. Ὅτ' μὲν λοιπὸν ἡ πτωχεία τοῦ Λαζάρου ὑπερέβαλε κάθε ἄλλου τὴν πτωχείαν, τὸ ἀπέδειξε μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν ἀπελάμβανε οὔτε τὰ ψήφουλα πού ἐπιπῶν ἀπὸ τὸ τραπέζι τοῦ πλουτοῦ. Δ. Ὅτι δὲ καὶ ἡ ἀσθένεια εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἴδιο ὅπως μὲ τὴν πτωχείαν, πέραν τοῦ ὅπου δὲν ἦταν δυνατόν νὰ προχωρήσῃ, καὶ τοῦτο τὸ ἐφανερώσῃ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ σκυλοὶ ἐγλυκῶν τὰς πληγὰς του. Τόσον ἐξρηθνημένος ἦταν ὥστε δὲν ἡμποροῦσεν οὔτε τοὺς σκυλοὺς νὰ ἀποσπάρῃ, ἀλλὰ ἦταν ζωντανὸς νεκρός, καὶ τοὺς ἐβόλεπε νὰ ἐρκύνται κατεπάνω του χωρίς νὰ ἡμπορῇ νὰ ἀμυνθῇ. Τόσο πάλι εἶχαν ἀδυνάτωσι τὰ μέλη του, τόσο πάλι εἶχε φθάσει ἀπὸ τὴν ἀρρωστίαν ἴσος πάλι εἶχε καταφανῶς ἀπὸ τὴν δοκιμασίαν.

Εἶδες ὅτι ἄκρως ὑπερβολικῶς ἐπολιτοκοῦσαν Ἐ τὸ σῶμα του ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἀρρωστία. Ἐάν λοιπὸν κάθε ἕνα ἡμ' αὐτὰ χωριστὰ εἶναι ἀφόρητον καὶ φοβερόν, πῶς δὲν εἶναι διαμάντι θένος τὰ ὑπαφέρει καὶ τὰ δύο μαζί συννηγμένα. Πολλοὶ ἀρρωστοῦν πολλὰς φορές, ἀλλὰ δὲν σπερνοῦνται, τῆς ἀναιρητῆτον τροφῆς, ὅλλοι πάλιν ζοῦν μὲ ἐσκέτην πτωχείαν.

ἀλλὰ ἔχουν ὅμως ὑγείαν, εἴτι τὸ ἕνα γίνεται παρηγορία διὰ τὸ ἄλλο· ἐδῶ ὅμως συνυπάρχουν καὶ τὰ δύο. Ἀλλ' ἵσως ἔχεις νὰ μοῦ δεῖξῃς κάποιον ποῦ εἶναι καὶ ἄρρωστος καὶ πτωχὸς. Ὅσα ὅμως 721 Α καὶ εἰς τόσον μοναχίαν. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη ἀπ' αὐτοῦ ἢ ἀπὸ συγγενεῖς του δὲν ἦταν δυνατόν νὰ βοηθῇ, ὅμως θὰ ἤμπορούσαν νὰ τὸν ἐλεήσουν αὐτοὶ ποῦ τὸν ἐξέλεσαν, ἀφοῦ ἦταν εἰς κοινὴν θέαν. Τὰ θάσσανα ὅμως ποῦ προσέπιπεν τοῦ τὰ ἔκανε βαρύτερα ἢ ὅπουσα αὐτῶν ποῦ θὰ τὸν ἐβοηθοῦσαν.

Τὴν μοναχίαν πάλιν τὴν ἔκανε νὰ φαίνεται ἀκόμη βαρύτερη τὸ ὅτι ἦταν ζαλισμένοις ἡμιπρὸς εἰς τὴν πόρταν τοῦ πλουσίου. Διότι ἂν μὲν εὐρίσκετο εἰς τὴν ἐρημὸν ἢ εἰς ἀκατοίχητον τόπον καὶ ὑπέφερεν αὐτὰ καὶ δὲν τὸν ἐξέλεσαν, δὲν θὰ ἐπανόσσειε ἴσως. Ἐπειδὴ δηλαδὴ δὲν θὰ εὐρίσκετο κανέναν πληροῦν θὰ ἐπιθετο, καὶ κυρίως νὰ θέλῃ, νὰ ὑποφέρῃ μὲ ὑπομονὴν ὅσα τοῦ συνέβαινον. Τὸ ὅτι ὅμως ἐνφ' εὐρίσκειτο μετὰ τὸν τόσον πολλῶν, Β ποῦ ἐβεβοῦσαν καὶ εὐτυχοῦσαν, δὲν εἶχε οὕτε τὴν τυχαίαν φροντίδα ἀπὸ κανέναν, τοῦτο τοῦ ἔκανε σκληρότερον τὴν αἰσθησὶν τῶν πόνων καὶ τοῦ ἐργαλίου περισσότερον τὴν στενοχωρίαν. Διότι συμβαίνει νὰ πληγνυμῆται ἀπὸ τὰς συμφορὰς οὐκ. τόσον οἷται δὲν ὑπάρχουν αὐτοὶ ποὺ θὰ μᾶς βοηθήσουν ὅσον εἴταν ὑπάρχουν μὲν αὐτοί, δὲν θέλουν ὅμως νὰ ἀπαιτῶσιν τὸ κῆρι των. Τοῦτο ὑψίστατο καὶ ἐκείνος τότε, διότι δὲν εὐρίσκετο αὐτὸς ποὺ θὰ τὸν παρηγοροῦσε μὲ λόγια ἢ θὰ τὸν ἐβοηθοῦσε μὲ ἔργα, οὔτε φίλος, οὔτε γειτῶν, οὔτε συγγενὴς, οὔτε κανεὶς αὐτοῦ ἵσως τὸν ἐβλέπειν, ἀπὸ ἄλλων ἐκεῖνο τὸ διακρινόμενον ἀπὸ τοῦ πλουσίου.

10. C Ἐκτός αὐτῶν τοῦ προσέθετε ἀκόμη περισσότερον πόνον το ὅτι ἐβλέπε τὸν ἄλλον νὰ εὐτυχεῖ· δὲ διότι ἦταν φθονερός ἢ κακός, ἀλλὰ διότι εἶναι φυσικὸν βλεῖν νὰ αἰσθανόμεθα τὰς συμφορὰς μας περισσότερον, ὅταν εἰς ἄλλοι εὐφρομεροῦν. Εἰς τὸν πλούσιον δὲ ὑπῆρξεν ἀκόμη καὶ κατὰ ἄλλο που ἤμπορούσε νὰ πληγῇ τὸν Λάζαρον. Δὲν ἔκανε δηλαδὴ μόνον ἡ σύγκρισις τῆς δυστυχίας τοῦ μὲ τὴν καλοπέρασιν ἐκεῖνο, μεγαλ. τέραν τὴν αἰσθησὶν τῶν θειῶν του. Ἀλλὰ καὶ ἡ σκέψις ὅτι, ὁ μὲν πλούσιος ἐνφ' ἔχουσε μὲ σκληρότητα καὶ ἀπονήρωςιν, ἐπῆρνανε εἰς ἄλλα καλὰ, αὐτὸς ὅμως ποὺ ἔχουσε μὲ D ἀρετὴν καὶ καλωσύνην ὑπέφερε τὰ μεγαλύτερα διὰ νὰ. Ἔτσι λοιπὸν πάλιν ἡ στενοχωρία του ἐγένετο ἀκόμη περισσότερον ἀπαρηγόρητος.

Διότι διὰ τὸ πλούσιος ἦτάν δικαίος ἂν ἦταν πρὸς ἂν ἦταν ἀνθρώπου ἀνθρώπου, ἂν ἦταν ἐνάρετος δὲν θὰ τὸν ἐστενοχωροῦσε. Τώρα ὅμως ποῦ ἔχουσε μὲ κακίαν καὶ εἶχε φθάσει εἰς τὰ ἄκρα τῆς ἀμαρτίας καὶ ἔδεικνε τόσον ἀνθρώπου

πίαν καὶ συμπεριφερόμετο ὅπως οἱ ἄεθροι καὶ τὸν ἐπιπορευνοῦσαν ψυχὴν νὰ ᾤταν πέτρα, ἀδιάντροπα καὶ ἀσπλαγχνά, καὶ ὑστερα ἀπὸ ἄλλα αὐτὰ εἶχε τόσην καλοπέρασιν, σκέψου ὅτι ἦταν φυσικὸν νὰ πνίγῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τὴν ψυχὴν τοῦ πτωχοῦ ὡς ἐν εἰς ἀλλεπάλληλα κύματα. Σκέψου τὸν Λάζαρον πῶς ἠσθάνετο, ὅπως ἦταν φυσικὸν. Εἰς τὴν ἐβλεπε παρυσίτους, κολακὰς, δοῦλους νὰ ἀνεβαίνουν καὶ νὰ κατεβαίνουν, νὰ εἰσέρχωνται, καὶ νὰ ἐξέρχωνται, νὰ μεθοῦν, νὰ πηδοῦν καὶ νὰ καταγίνωνται μὲ κάθε εἶδος κτηνωδίας. Διότι ὡς νὰ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον μόνον δι' αὐτό, νὰ ὀλέθῃ δηλαδὴ τὰ ἴενα ἀγαθὰ. Ἔτσι ἦταν πεταγμένος εἰς τὴν πόρταν, καὶ τόσο μόνον ἔχουσε, ὅσον ἦταν ἀρκετὸν διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ αἰσθάνετα τὴν δυστυχίαν του· ὑψίστατο ναυάγιον πρὸς εἰς τὸ λιμάνι, δέματα ἀπὸ τὴν ταγὴν ἐκείνη ἀπὸ φοβερὰν ὄψιν.

Νὰ ἀναφέρω ἀκόμη καὶ κάποιον ἄλλο κακόν, Δὲν εἶχε νὰ ἰδῇ καὶ κανένα ἄλλον 722 Α Λάζαρον. Διότι ἡμεῖς καὶ δι' ἀκόμη ὑποφέρουμεν πολλὰ κακά, ὅμως ἡμποροῦμεν νὰ ἰδοῦμεν ἐκεῖνον καὶ νὰ αἰσθανθῶμεν ἀρκετὴν παρηγορίαν καὶ νὰ ναισώμεθα μεγάλην ἀνακούφισιν. Τὸ νὰ εὐρίσκαμεν δηλαδὴ δημοκαθεῖς εἰς τὴν δυστυχίαν μας, εἴτε εἰς τὴν πραγματικότητι εἴτε εἰς τὰς διηγήσεις, φέρει μεγάλην παρηγορίαν εἰς τοὺς πονεμένους. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἐβλεπε κανένα ἄλλον ποῦ νὰ ἔχη πάθει τὰ ἴδια, μάλλον δὲ οὔτε εἶχεν ἀκούσει διὰ κανένα ἀπὸ τοὺς προνόμους του ποὺ νὰ ὑπέφερε τόσα πολλά. Καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ σκοτεινιάσῃ τὴν ψυχὴν. Ὅτι παρκεῖ καὶ κατὰ ἄλλο ἕκτος ἀπ' αὐτὸ ποῦ πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἡμποροῦσε τότε νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὴν ἀνάστασιν. Ἀλλὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἄλλα τὰ παρόντα πράγματα περιελαιώνονται μόνον εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, διότι αὐτὸς ἔχουσε πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς χάριτος. Ἐάν λοιπὸν τώρα εἰς τὴν ἐποχὴν μας μετὰ ἀπὸ τόσην θείαν γνώσιν Β καὶ μὲ τὰς καλὰς ἐλπίδας περὶ ἀναστάσεως καὶ περὶ τημερίαν ποὺ θὰ ὑποστῇ ἐκεῖ οἱ ἀμαρτωλοί, καὶ διὰ τὰ ἀγαθὰ ποῦ ἔσονται ἐτοιμασθῇ διὰ τοὺς δικαίους, μερικαὶ ζωὴν μὲ τόσην ἀτελειάν καὶ ταλαιπωρίαν, ὥστε οὔτε μὲ αὐτὰς τὰς προσδοκίας διαφθύνονται τί ἦταν φυσικὸν νὰ ὑποφέρῃ ἐκεῖνος, ποὺ εἶχε στερηθῇ καὶ αὐτὴν τὴν ἀγκυραν, διότι ἐκεῖνος δὲν ἡμποροῦσε ποτὲ νὰ ποιῇ κατὰ τέτοιον, ἐπειδὴ δὲν εἶχε φθάσει τότε ἀκόμη ἢ ἐπὶ κατὰ τῆς διδασκαλίας. Ὑπῆρκεν ὅμως ἕκτος τούτων καὶ κατὰ ἄλλο ὅτι καὶ ἡ φήμῃ του εἶχε διαδοθῇ μετὰ τῶν ἀνοήτων ἀνθρώπων.

Συνηθίζου δηλαδὴ οἱ πολλοὶ εἶναι ἐβλεπον μερικὸς νὰ εὐρίσκωνται εἰς διαρκὴ ἀρρώστιαν καὶ εἰς τὰ μεγαλύτερα C θάσσανα, νὰ μὴ ἔχουν βί αὐτοὺς οὔτε καλὴν γυνῆν ἄλλα

κρίνουν διά την ζωὴν των ἀπὸ τῆς συμφορᾶς των καὶ πιστεύουν ὅτι ὑπωδύνηται ταλαιπωροῦνται ἐπὶ ἐξ αἰτίας τῆς κακίας των. Καὶ λέγουν καὶ πολλὰ ἄλλα ὅρνια μεταξὺ των, ἀνόητα θέσται ἀλλ' ὅμως τὰ λέγουν, ὅτι δηλαδὴ ἂν αὐτοὶ ἦσαν φίλος τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ τὸν ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν πτωχείαν οὕτως νὰ ταλαιπωρεῖται ὅπῃ τὸ ἄλλα κρεῖται.

Τὰ ὅσα λοιπὸν συνέβησαν καὶ εἰς τὸν Ἰωβ καὶ εἰς τὸν Παῦλον. Εἰς τὸν Ἰωβ δηλαδὴ ἔλεγαν «Μὴ πολλάκις σοὶ λαλῶνται ἐν κόπῃ, ἵσταν δὲ πημάτων σου τις ὑποκρίνεται. Ὁ Εἰ γὰρ σὺ ἐνοουθέτησας πολλοὺς καὶ χείρας ἀσθενούς παρεκάλεσας, ἀσθενούντων, τε ἐξανέστηρας ῥήματα γοναίσι τε ὀδυναιούσων περιέσθης θέρους νυκτὶ δὲ ἦκει ἐπὶ σὲ πόνος, σὺ δὲ ἐσπούδακας, πότερον οὐκ ὁ φόβος σου ἔστιν ἐν ἀφροσύνῃ;» (Ἰωβ 4, 2-6). Αὐτοὶ δὲ πῶς λέγει σημαίνει τοῦτο ἔάν, λέγει, εἴσος, κάνει κάποιον καλὸν δὲν θὰ ἐπιδύναται αὐτὰ πού ἐπαθεῖς, τὴν αὐτὴν πληρύνεις δι' ἁμαρτήματα καὶ παρανομίας. Καὶ αὐτὸ ἦταν πού ἐπλήθυνεν περισσότερον τὸν μακάριον Ἰωβ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Παῦλον τὰ ὅσα ἔλεγαν οἱ θάρσσοι. Ὅταν δηλαδὴ εἶδον νὰ κρεμεται ἡ δικαί εἰς τὸ χέρι τοῦ δὲν ἐπαρτήσαν κίπυ καλὸν δι' αὐτόν, ἀλλὰ ἐθεωροῦσαν, ὅτι εἶνα, αὐτὸ τοῦτο πού ἔκουν τολμήσει τὰ μεναλότερα κακά. Εἰ. Καὶ τοῦτο φαίνεται ἀπ' αὐτὰ πού ἔλεγαν «Τοῦτον γάρ, λέγουν, ἐκ τῆς θαλάσσης συνθέντα ἡ δίκαι ζῆν οὐκ εἴσεν» (Πρακτ. 28, 4). Καὶ τοῦτο θεδαίως εἶνα, σύνθετος νὰ μᾶς στενωχωρῇ ἰδιαιτέρως. Ἀλλ' ὅμως ἂν καὶ τὰ κυματα ἦσαν τόσο μεγάλα καὶ ἐκτυπῶσαν τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, δὲν ἐβυθίσθη τὸ σκάφος. Ἀλλὰ, εἰς δὲν εἰσέρισκετο ἐντὸς καμίνου, καὶ παρὰ ταῦτα ἠσθάνετο ὁρυσάν. Ἐπὶ ἐπιλοοσσοῦσεν ὁ Λόζαρος.

1. Δὲν ἐπαρτήσιν λοιπὸν μέσα τοι, τίποτε ἀπ' αὐτὰ πού συνιστοῦν νὰ λέγουν οἱ πολλοὶ, ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς ὁ πλάσας, ἂν μὲν ὅταν ἀποθάνῃ καταδικασθῇ καὶ ἐκτίσῃ τὴν τιμωρίαν, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶνα, ἓνα πρὸς ἓνα, 723 Α. ἂν δὲ ἀπολαύσῃ καὶ ἐκεῖ τὰς δίκας τιμᾶς τότε τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶνα, δύο ἔναντι μὴδενός. Ἡ ἡμῶς δὲν τὸ διαλαλήτῃ αὐτὰ σεις οἱ πολλοὶ ἐκ τὰς ἀγορᾶς καὶ δὲν τὰ εἰσάγετε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τὰς ἡμιποδορίας καὶ τὰ κομπικὴ θέατρα. Ἐντρέπονται λοιπὸν καὶ κοικανίζω τοι ἀναφέρει αὐτὸς τὰς λέξεις, ἀλλ' ὅμως εἰμαι ὑποκρωμένος νὰ τὰς εἴπω, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇτε σεις ἀπὸ τὰ θορυβώδη γέλια καὶ τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν εὐλάβην πού προσενοῦν αὐταὶ αἱ λέξεις. Αὐτὰ τὰ λέγουν οἱ πολλοὶ καὶ πολλὰς φορές καὶ γελοῦν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἶνα διαβάλλον ἔργον, διὰ νὰ εἰσάγῃται εἰς τὴν ζωὴν μας ἁμαρτωλοὶ διδασκαλίας μετὰ τὴν μορφὴν ἀσέκων λέξεων. Διότι αὐτὰ τὰ ἀναφέρουν πολλοὶ οὐνεχῶς Β καὶ εἰς τὰ ἐργαστήρια καὶ εἰς

τὰς ἀγορὰς καὶ εἰς τὰ σπύτια, πράγμα τὸ ὁποῖον ἀπιστεῖτε τελείαν ἀπιστίαν καὶ ἐσχάτην ὑβρίαν καὶ ἀξίζει διὰ γέλιο καὶ ἀπαρξίει εἰς παιδικὰ γελάδια. Τὸ νὰ λέγουν, δηλαδὴ ὅτι ἵσως τιμωρηθῶν οἱ κακοὶ μετὰ τὸν θάνατόν των κυρίως νὰ εἶναι τελείως θεδαίω ὅτι ὑπωδύνηται θὰ τιμωρηθῶν, δείχνει ὅτι δὲν πιστεύουν, ἀλλὰ ἀμφισβῆλλουν. Τὸ νὰ θεωροῦν δὲ ὅτι, ἂν καὶ τοῦτο αὐτοῖς — πού θὰ συμβῇ ὑπωδύνηται —, θὰ νικῶν τῆς ἰδίας ἀνταποδοτικῆς μετὰ τοὺς δικαίους, αὐτὸ εἶνα τελεία ἀνοησία.

Τὶ λέγεις εἰπέ μοι. Ἐάν μετὰ τὸν θάνατόν τοῦ τιμωρηθῇ ὁ πλουσιος ἓνα πρὸς ἓνα θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα, Πᾶς ὅμως θὰ ἐδικαιοσύνηται αὐτὸς. Πόσα χρόνια δηλαδὴ Ὁ θέλει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ ἐπολαύσῃ τὰ χρήματά του, θέλει νὰ ὑποθέσωμεν ἑκατὸν, Ἐγὼ ὅμως λέγω καὶ διακρίνω καὶ διπλάσια ἀκόμη καί, ἂν θέλῃς, καὶ τίλια, πράγμα ὁδόναντον. Ἀ. ἡμέραι γάρ, λέγεις, τῶν ἐπὶ τῶν ἡμῶν, ὀγδοήκοντα ἔτη. Ψαλμ. 89 10. Ὅμως ἔσται καὶ κίλια. Μήπως ἡμπορεῖς, εἰπέ μοι, νὰ μοῦ δείξῃς ἐδῶ ζωὴν πού δὲν ἐτελειώσῃς; ἢ πού δὲν γνωρίζῃς τέλος, ὅπως εἶναι ἡ ζωὴ τῶν δικαίων ἐκεῖ. Εἰπέ μοι λοιπὸν, ἔάν κάποιος ζῇ ἑκατὸν χρόνια καὶ εἰς μίαν νύκτα βλεῖται καλὸν ὄνειρον καὶ ἀπολαύσῃ μὲν μὲν εὐκαρίσκειν εἰς τὸν ὕπνον του, ἐνὶ βασανίζεταί τὰ ἑκατὸν χρόνια, μήπως θὰ ἡμποροῦσε αὐτὸς νὰ ἰσχυρισθῇ δι' αὐτὸ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα εἶνα ἓνα πρὸς ἓνα καὶ νὰ ἐλπίσῃ τὴν μίαν νύκτα αὐτὸν ὄνειρον μετὰ τὰ ἑκατὸν χρόνια. Β. Αὐτὸ δὲν εἶνα δυνατόν νὰ τὸ ἰσχυρισθῇ κανεὶς. Τοῖτο νὰ σιλλογίζεσαι καὶ σὺ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Διότι ὅσον εἶνα ἓνα ὄνειρον πρὸς ἑκατὸν χρόνια, τὸ ἴδιο εἶνα καὶ ἡ παρούσα (ζωὴ) πρὸς τὴν μέλλουσαν, μᾶλλον δὲ ἡ διαφορά εἶνα πολὺ μεγαλύτερη. Ὅσον εἶνα μία μικρὰ σταγὼν εἰς τὸ ὑπεράντον πέλαγος, τόσον εἶνα τὰ κίλια χρόνια πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐκείνην ὁδὸν καὶ ἀπέλαυσιν. Καὶ τί περισσότερον θὰ ἡμποροῦσε κανεὶς νὰ εἴπῃ, παρὰ ὅτι δὲν ἔχει τέτοια καὶ δὲν γνωρίζει τέλος καὶ ὅτι ὅσον διαφέρουν τὰ ὄνειρα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, τόσον διαφέρει ἡ παρούσα κατάσταση ἀπὸ τὴν μέλλουσαν.

Ἐξ ἄλλου καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν τιμωρίαν ἐκεῖνην οἱ πονηροὶ καὶ ἀμαρτωλοὶ Ε. τιμωροῦνται καὶ ἀπὸ ἐδῶ. Διότι μὴ μοῦ εἴπῃς μόνον ὅτι αὐτοὶ τρώγῃ ἐκ τοῦ τοῦ τοῦ τραπέζιου, καὶ φορεῖ μεταξὺ ἐνδύματα κα. σέρνει κοπάδια ἀπὸ δούλους, καὶ κομπάζει εἰς τὰς ἀγορὰς ἀλλὰ ἀνοίξῃ μοι καὶ τὴν συνέδισίν του καὶ θὰ ἴδῃς ἐκεῖ μεγάλην ταραχὴν διὰ τὰ ἁμαρτήματά του, συνεκτὴ φῶθεν καμίνου, τρακυμάν. Εἶνα δηλαδὴ ὡδὸν νὰ νίνετα, δικαστήριον καὶ ἀνευθύνῃ ὁ νοῦς εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς συνειδήσεως, ὅπου καθισμένος ὡς δι-

ποσότης παρουσιάζει ὡσπὶν ἀημίους τοὺς λογιζομένους καὶ κρεμῆ τὴν σκέψιν καὶ τὴν καταξασσέει διὰ τὰ ἁμαρτήματα, καὶ φωνάζει δυνατὰ, κυρίως νὰ ζήρῃ κανείς παρὰ μόνον αὐτὸς ποὺ τὰ ἔχει καὶ τὰ θέλει διὰ, ὁ Θεός.

724 Α. Διότι κα' αὐτὸς ποὺ μοικεύει ἀκόμη καὶ χίλιες φορές πλούσιος ἂν εἶναι, ἀκόμη κα' ἂν δὲν τὸν κατηγορῇ κανένας, ὁ Ἰῷος δὲν σαρματῇ νὰ αὐτοκατηγορηθῇ βουτερικῶς. Καὶ ἡ μὲν εὐκαρίστητος εἶναι πρόσκαιρος, ὁ δὲ πόνος διαρκής, φόβος καὶ τρόμος ἀπὸ παντοῦ, ὑποψία καὶ ἀγωνία. Φαίνεται τὰ στενά, πρὶν αὐτὴν καὶ τὰς σκιάς τοῦς δούλους τοῦ, ὅσους ἔχουν κα' ὅσους δὲν ἔχουν, τὴν ἁδικαμένην γυναῖκα τὸν ὁδωμένην ἄνδρα. Περιφέρεται φορητῶνους τὸν ὄχιον κατήγορον, τὴν συνεῖδησιν, αὐτοκατακρίνεται καὶ δὲν ἠμπορεῖ οὔτε ἐπ' ἄλλῳ νὰ ἀναπνεύσῃ. Διὰ καὶ εἰς τὴν κλίτην καὶ εἰς τὸ πρᾶξαι καὶ εἰς τὴν Β. ὁγορὰν καὶ εἰς τὸ σπῆν, τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλὰς φορές καὶ εἰς τὰ δνείρα βλέπει τὰς εἰκόνας τῆς ἁμαρτίας, καὶ ζῇ τὴν ζωὴν τοῦ Κόιν στενάζει καὶ τρέμει εἰς τὴν γῆν καὶ, κυρίως νὰ τὸ ἔρῃ κανεὶς, ἔχει πάντοτε συγκεντρωμένην ἐντὸς αὐτοῦ τὴν φαστὴν Αὐτὸ ὑποφέρουν καὶ οἱ ἀρπαγες καὶ οἱ πλεονέκται, τὸ Ἰῷο καὶ οἱ μέθυσοι καὶ γενναῖοι ὅσοι ζοῦν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Διότι δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ ξεναλωθῇ ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον. Ἔτσι δταν δὲν ἀκούωμεν τὴν ἀρετὴν, ὑποφέρομεν ἐπειδὴ δὲν τὴν ἀκούωμεν. Διὰ πάλιν ἀκολουθοῦμεν τὴν κοῖαν, μόλις πούσῃ ἡ εὐκαρίστητος τῆς ἁμαρτίας, αἰσθανόμεθα τὸν πόνον.

С. Ἄς μὴ λέγωμεν λοιπὸν ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα καὶ αὐτὸν ποὺ πλουτίζουν ἐδῶ καὶ ἀμαρτάνουν καὶ τὸν δικαίον ποὺ πληρώνονται ἐκεῖ εἶναι, τὸ Ἰῷο, ἓνα πρὸς ἓνα, ἀλλὰ δύο ἔναντι μηδενός. Διότι διὰ τοὺς δικαίους καὶ τὰ ἔχει καὶ τὰ ἐδῶ παρέχουν μεγάλῃν εὐκαρίστησιν, οἱ πονηροὶ πάλιν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τιμωροῦνται. Ἐδῶ δηλαδὴ τιμωροῦνται μὲ τὴν ἀναμονὴν, τῆς ἐκεῖ τιμωρίας, μὲ τὴν κακὴν ψῆμιν ποὺ ἔχουν εἰς τὸν κόσην καὶ μὲ τὸ ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀμαρτάνουν κατατρέφουν τὴν ψυχὴν των. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον των ὑποφέρουν ἀφορητοὺς τιμωρίας. Οἱ δικαιοὶ πάλιν ἂν καὶ ὑποφέρουν χιλιάδες βάσανα ἐδῶ, ὅμως τρέφονται μὲ τὰς καλὰς ἐλπίδας καὶ ἔχουν καθαρὰν τὴν εὐκαρίστησιν καὶ βεβαίαν καὶ σταθεράν. D. Ἀλλὰ καὶ μετὰ αὐτὰ αὐτὰ θὰ τοὺς ὑποδεχθῶν καλὰς καλὰς, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸν Αἴζαρον. Μὴ μοὺ λέγῃς λοιπὸν ὅτι εἶναι νεώτερος πληγὰς ἀλλὰ νὰ σκέπτεσαι ὅτι ἡ ψυχὴ, ἡ ἀπὸ εὐρίσκετο ἐντὸς αὐτοῦ, ἦταν πολυπομπέρο ἀπὸ ὅλο τὸ κρυσθαί. Καὶ οὐκ μόνον ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα τοῦ δικτοῦ ἀρετῆ τοῦ σώματος δὲν σημαίνει πολυσαρκίαν καὶ εὐρωστίαν, ἀλλὰ δύναμιν νὰ ὑποφέρῃ τόσα καὶ τέτοια θά-

σσαν. Δὲν εἶναι δηλαδὴ ὑποκρουστικὸς αὐτὸς ποὺ τυκὼν θεοὶ τέτοια πράγματα εἰς τὸ σῶμα του, ἀλλ' αὐτὸς, ποὺ ἔχει καλὸν δὲς πληγὰς εἰς τὴν ψυχὴν του. B καὶ ὅμως δὲν φροντίζει καθόλου δι' αὐτὰς. Τέτοιος ἦταν ἐκεῖνος ὁ γυλοῦσος, ποὺ ἦταν ἀπὸ μέσα γεμάτος τραύματα. Καὶ ὅπως οἱ αἰσίοι ἐγλυφαν τὰ τραύματα τοῦ πτωχοῦ, ἔτσι καὶ οἱ δαίμονες τὰ τραύματα ἐκεῖνου. Καὶ ὅπως αὐτὸς ὁ Αἴζαρος ἐλόθετο κυρίως φαγητὸν, ἔτσι κα' ἐκεῖνος μὲ στέργον καὶ εἶδος ἀρετῆς.

12. Ἄφου λοιπὸν νὰ γνωρίζωμεν διὰ αὐτὰ δὲ σκεπτόμεθα μὲ πίστιν καὶ δε μὴ λέγωμεν, ὅτι ἔάν ἀγαπᾷς ὁ Θεὸς τὸν τάδε δὲν θὰ τὸν ἀφῃνε νὰ γίνῃ πτωχὸς. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἡ μεγαλῦτέρα ἀπόδειξις ἀγάπης. «Ὁν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὃν παραδέκεται» (Περ. 3, 12). 725 Α. Καὶ πάλιν «Τέκνον, ἐάν προσέτῃ δουλεύειν Κυρίῳ, ἐτοιμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν, ἐβλῆνον τὴν καρδίαν σου, καὶ καρτέρησον» (Σοφ. Σειρ. 2, 1). Ἄς ἐκδοκώμεν λοιπὸν, ἀγαπητοί, ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς μας τῆς περὶ τὰς αὐτὰς προλήψεως καὶ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ὁρῶν. Διότι, καθὼς λέγει, αἰσπρότης καὶ μαλαργία καὶ εὐτραπεία μὴ ἐκταρενέσθῃς ἐκ τοῦ στόματος ὁμίαν» (Ἐφεσ. 5, 4). Οὔτε ἡμεῖς λοιπὸν νὰ τὰ λέγωμεν αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἂν ἰδοῦμεν νὰ τὰ λέγουν νὰ τοὺς ἀποστασιάζωμεν, νὰ θυμιάσωμεν ἀγρίως, νὰ ἀντακούσωμεν τὴν δόξαν τρεπὸν γλώσσαν.

Εἰπέ μοι λοιπὸν, ἔάν ἴδῃς κάποιον λήσταρκα νὰ περιέρχεται τοὺς ὁρῶνους, νὰ παραμονετῇ τοὺς περαστικούς, νὰ ἀρπάζῃ ὅτι εὐρίσκει εἰς τὰ καρσάκια, B νὰ κρύβῃ εἰς σπῆλαια καὶ κρυψώνας κρυσθαί καὶ ἄσθμῃ καὶ νὰ κατακρατῇ ἐκεῖ πολλὰ κοπάδια, καὶ νὰ ἔχῃ ἀποκτήσει ἀπὸ κύριον ληστείας πολλὰ ἐνδύματα καὶ λάφυρα, σὲ ἐραστὴ, τὸν καλοτυπίζεις γὰ' αὐτὸν τὸν πλοῦτον, ἢ τὸν λυπῶσαι διὰ τὴν καταδίκην ποὺ πρᾶσσεται νὰ ὑποστῇ. Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ἔχῃ συλληφθῇ ἢ δὲν ἔχῃ παραδοθῇ εἰς τὰ χεῖρα τοῦ δικαστοῦ, ἢ δὲν ἐνεκλείσθῃ εἰς τὴν φυλακὴν, οὔτε κατηγορηθῇ, οὔτε εὐρίσκειται ἐν θῶνι ἀποφάσκει, ἀλλὰ διασκεδάζει ἀκόμη καὶ μεθῶ καὶ καίρεται τὸν πλοῦτον πλοῦτον, δὲν τὸν καλοτυπίζωμεν διὰ τὰ παρόντα καὶ βρα βιάσμεν, ἀλλὰ τὸν λυποῦμεθα διὰ τὰ μέλλοντα καὶ αὐτὰ ποὺ τὸν περιμένουν.

С. Αὐτὸ νὰ σκεπτεσθε καὶ δι' ὅσους πλουτίζουν καὶ πλεονεκτοῦν. Εἶναι ληστοὶ ποὺ παραμονεύουν εἰς τοὺς ὁρῶνους καὶ ληστεύουν τοὺς περαστικούς, ποὺ κρύβουν εἰς τὰς ἀποθήκας των, ὡσπὶν εἰς τὰ σπῆλαια καὶ τὰς τρύπας, τὰς περιουσίας των ἄλλων. Μὴ τοὺς καλοτυπίζωμεν λοιπὸν διὰ τὰ παρόντα, ἀλλὰ νὰ τοὺς λυποῦμεθα διὰ τὰ μέλλοντα, διὰ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο δικαστήριον διὰ τὰς ἀνασπερευμένους τιμωρίας.

εἰς τὸ σπῆτος τὸ ἐξώτερον, ποῦ πρόκειται νὰ τοὺς υποδεχθῇ καὶ ἐνθ' ἡνωθῶμεν ὅτι καὶ οἱ λιποὶ ἐκφεύγουν πολλὰς φορὰς ἀπὸ τὰ χεῖρα τῶν ἀνθρώπων, ὅμως οὐτε διὰ τοὺς αὐτοὺς μας, οὐτε διὰ τοὺς ἐκτὸς μας δὲν θὰ ᾤκημεθα τὴν ζωὴν ἐκείνων καὶ τὸν καταρρέοντα πλοῦτον των. Ἰδ' Ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν ὅμως τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λαμβάνῃ ὅτι θὰ ξεφύγῃ κανεὶς, διότι ὅσοιδήποτε ὅλοι οἱ πλεονέκται καὶ ἡρπαγες θὰ προκαλέσων τὴν αἰωνίαν των καταδίκην ποῦ δὲν ἔχει τέλος ὅπως θεοδικῶς καὶ ὁ πλοῦτος ἐκείνος.

Ἀποῦ συγκεντρωσάμεν λοιπὸν ἀγαπητοί, ὅλα αὐτὰ τὰ δεικνύματα, ὅς μὴ καλοπυκνῶμεν τοὺς πλοῦτους, ἀλλὰ τοὺς ἐναρτίους ὅς μὴ λυποῖμεθα τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἀπορριπτέους ὅς μὴ ἀλέπουμεν τὰ παρόντα, ἀλλὰ νὰ σκεπτοῦμεθα τὰ μέλλοντα ὅς μὴ ἐξετάζουμεν τὴν ἐκωτερικὴν περιβάλλον τοῦ καθενὸς, ἀλλὰ τὴν συνειδήσιν του, καὶ ἐπαυσιάζοντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν χάριν ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὰ κατερθώματα, Ἐ ὅς ὑπλήρωσαμεν τὸν Λόγον καὶ οἱ πλοῦτοι καὶ οἱ πτωχοί. Διότι αὐτὸς ὑπέμεινε ὅτι μόνον ἕνα καὶ ὅσο καὶ τρεῖς ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ πάρα πολλοὺς, ἐννοῶ τὴν πτωχείαν, τὴν ἀρκίαν, τὴν ἐλλειψὴν ἀνθρώπων ποῦ θὰ τὸν ἐβουλεύσων, τὸ ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ὑπέφερεν εἰς ἕνα σπῆτος ποῦ ἡμποροῦσε νὰ στήσῃ ὅλα του τὰ θέαμα καὶ ὅμως δὲν τοῦ ἔβλεπον ὅτι ἕνα παρηγορητικὸν λόγον τὸ ὅτι βδελύσσεν αὐτὸν ποῦ τὸν ἐπισηρονοῦσε νὰ καίρῃται τὴν εὐχαρίστησιν καὶ ὅτι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ ἔχουσε καὶ μὲ κακίαν καρδίαν νὰ ὑφίσταται κανένα κακόν. 728 Α. Τὸ ὅτι δὲν ἐβλέπε καὶ κανένα ἄλλον Λόγον, τὸ ὅτι δὲν ἡμποροῦσε νὰ σκεπθῇ καὶ περὶ ἀναστάσεως, τὸ ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὰ ἀναφερθέντα θέαμα εἶπε καὶ κακὴν φήμην, ἣ ὅποια προήρχετο ἀπὸ τὰς συμφορὰς, τὸ ὅτι δὲν βδελύσκει μόνον ὅσο ἢ τρεῖς ἡμέρας τὸν αὐτὸν του εἰς τὴν θέαν σὺ τῆν καὶ τὸν πλοῦτον εἰς τὴν ἀντίθετον, ἀλλ' εἰς ὅλην τοι τὴν ζωὴν.

Ποῖον ὁμιολογίαν λοιπὸν θὰ ἔχωμεν, διὰν, ἐνθ' αὐτὸς τὰ ὑπέφερε συγκεντρωμένα ὅλα αὐτὰ τὰ δεινὰ μὲ τὴν γενναϊότητα, ἡμεῖς οὐτε εἰς τὰ τὰ μισὰ ἀπ' αὐτὰ ἀντέκαμεν, Ἐ Διότι δὲν ἡμπορεῖς νὰ δεῖξῃς ὅτι νὰ ἀναγέρῃς ἄλλον ποῦ νὰ ἔχῃ πάθει τόσα καὶ πέποι κακὰ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὁ Χριστὸς τὸν ἐπρόβαλεν ὡς παρόδειγμα, ὅστε εἰς ὅποια θέαμα καὶ δὲν πέσκαμεν, νὰ ἀλέπουμεν εἰς αὐτὸν τὴν ὑπερβολικὴν ἐλπίαν καὶ νὰ παύναμεν μεγάλην παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν ἀπὸ τὴν πᾶσιν καὶ τὴν ὑπαμονὴν ἐκείνου. Εἶναι ὑπερβολὴ τοῦτον κοινὸς διδάσκαλος τῆς εὐσεβείας δι' ὅσους ὑποφέρουν ἀποδεχόμενοι κακῶν καὶ παρέχει τὴν εὐκαρίαν εἰς ὅλους νὰ προσδέλονται

εἰς αὐτὸν μὲ τὸ νὰ ὑπερβάλῃ ὅλους μὲ τὰ ὑπερβολικὰ παθήματα του.

Ο' Ἀποῦ εὐκαριστήσαμεν λοιπὸν τὸν φιλόφθονον Θεὸν δι' ὅλα αὐτὰ, ὅς κερδίσουμεν τὴν ἐκ τῆς διαγωγῆς ἐκφέλειαν ἔχοντες αὐτὸν ὡς παρόδειγμα συνεκούς καὶ εἰς τὰς παρῆς καὶ εἰς τὸ σπῆτος καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ παντοῦ, καὶ ὅς ἐνοήσαμεν ὁκρυθῶς ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς παραβολῆς αὐτῆς διὰ τὰ ἀντεπεξέλλομεν εἰς τὰ παρόντα δεινὰ καὶ εἰς τὴν λύσιν καὶ νὰ ἐπαύσαμεν τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ. Αὐτὰ εἶπε νὰ ἀξιοθῶμεν ὅλοι μας μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει μαζί μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, ἡ προσκύνησις μὲν καὶ οἱ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

726 D ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΔΑΡΟΝ

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΚΑΙ ΟΤΙ ΑΙ ΨΥΧΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΘΝΗΣΚΟΝΤΩΝ ΜΕ ΒΙΑΙΩΝ ΘΑΝΑΤΩΝ ΔΕΚ ΤΥΦΟΝΤΑΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΒΑΡΗΜΟΣΥΝΗΣ.

1 Ἐθαύμασα τὴν ἀγάπην σας ὅταν τὴν προηγουμένην φορὰν ἤκουσα τὸν λόγον περὶ τοῦ Ἀδάρου, ἐπειδὴ καὶ τὴν ὑπόμνησιν τοῦ πτωχοῦ παρεδέξατο καὶ τὴν σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπείαν τοῦ πλουτοῦ καταδικάσατε. Δὲν εἶναι λοιπὸν αὐτὰ μικρὰ δειγμάτων καλῆς δικαιοσύνης. Δόξα καὶ ὃν ἀκόμη δὲν ἐφαρμόζωμεν τὴν ἀρετὴν, τὴν ἐπιανοῦμεν ἑμῶς, ἢ τὰ ἡμπορούμεν ἀποδοῦναι τὴν ἀποφύγεμεν καὶ ὃν δὲν ἀποφύγεμεν τὴν ἀμαρτίαν τὴν κατηγοροῦμεν ἑμῶς, ἢ ἡμπορούμεν ἀποδοῦναι τὴν ἀποφύγεμεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐδέξατο με πολλὴν εὐχαρίστησιν ἑκείνα τὰ λόγια, ἐμπρὸς τὴν ἀνακτιζομένην καὶ τὰ ὑπόλοιπα.

Τότε εἶδατε τὸν πτωχὸν εἰς τὴν πόρταν τοῦ πλουτοῦ, σήμερον τὸν βλέπετε εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Τὸν εἶδατε ποὺ τὸν ἐγλύκαν οἱ σκύλοι, τὸν βλέπετε ποὺ τὸν περιποιεῖται οἱ ἄγγελοι. Τὸ εἶδατε τότε εἰς τὴν πτωχείαν παρατὸν βλέπετε εἰς τὴν εὐτυχίαν. Τὸν εἶδατε εἰς τὴν πείναν, τὸν βλέπετε εἰς μεγάλην ἀφθονίαν. Τὸν εἶδατε νὰ ἀγωνίζεται, τὸν βλέπετε νὰ στεφανιώνεται. Εἶδατε τοὺς κόπους, εἶδατε τὰς ἀποθνήσκουσας καὶ πλούσιους καὶ πτωχοὺς. 227 Ἀ καὶ μὲν πλούσιοι διὰ τὴν νουμίαν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρετὴν ἀνέβησαν, οἱ δὲ πτωχοὶ διὰ τὴν νουμίαν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρετὴν ἀνέβησαν. Καὶ εἰς τοὺς δύο ὑπῆρξεν αὐτοὺς διδασκαλίας. Δόξα ἂν δὲν ἀπηλπίσθη ἑκείνος ποὺ ἔξωσεν εἰς τὴν πτωχείαν, πᾶς θὰ συγκαριθοῦν δοκίμιον ἀντὶ τοῦτον εἰς τὸν πλοῦτον. Ἐάν ἑκείνος, ὅταν ἐπιανοῦσεν καὶ ἐδασκάζετο εὐγνωμοσύνην, τὴν θὰ ἀπολαύσῃ δοκίμιον, ἐντὺ τοῦτον εἰς τὴν ἀφθονίαν, δὲν θέλουσιν νὰ πληρώσῃ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετὴν. Οἱ πτωχοὶ πάλιν ποὺ ἀγανακτοῦν καὶ παραπονέονται διὰ τὴν πτωχείαν πᾶς θὰ συγκαριθοῦν, ὅταν αὐτοὶ ποὺ

ἔξωσεν εἰς τὴν πείναν καὶ τὴν ἀνέκλειαν καὶ τὴν ἐγκαταλείψιν καὶ τὴν διαρκῆ ἀφθονίαν, καὶ μάλιστα εἰς οὗτοι πλουτοῦ, ἢ περιφρονέμενος ἀπὸ πολλοῦ, χωρίς νὰ ἡμπορῇ νὰ ἰδῇ καὶ κόποιον ἄλλον ποὺ νὰ ὑπέφερε τὰ ἴδια, παρ' ὅλα αὐτὰ ἐφαίνετο ὅτι ἐπίστανται εἰς τὸσον μεγάλον δοῦλον.

Ἀπ' αὐτὸ λοιπὸν δε μέθομεν νὰ μὴ καταπιεζόμεν δοκίμιον ἔχουν πλοῦτη, οὔτε νὰ λιπομένομεν τοὺς πτωχοὺς. Ἡ καλύτερα, ὅσα νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶναι πλούσιος ἑκείνος ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ πολλὰ πλοῦτη, ἀλλ' αὐτοὺς ποὺ δὲν χρειάζεται πολλὰ, οὔτε εἶναι πτωχὸς ἑκείνος ποὺ δὲν ἔχει τίποτε, ἀλλ' αὐτοὺς ποὺ ἐπιδύωμεν πολλὰ. Τοῦτο πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κανὼν τῆς πτωχείας καὶ τοῦ πλοῦτος. Ἄν ἰδῇς λοιπὸν κάποιον νὰ ἐπιδύωκε πολλὰ, νὰ θεωρῇς ὅτι αὐτοὺς εἶναι πτωχότερος ἀπὸ πολλοῦ, καὶ ὃν ἀκόμη κατέχει περισσότερα χρήματα ἀπὸ πολλοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἰδὼς κάποιον ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολλοῦ, νὰ τὸν θεωρῇς ὡς τὸν πλοῦτον, οὐδέποτε ἀπὸ πολλοῦ, καὶ ὃν ἀκόμη δὲν κατέχει τίποτε. Δόξα εἶναι συνήθειαν νὰ κρίνωμεν τὴν πτωχείαν καὶ τὸ πλοῦτον ἀπὸ τὴν διόθεσιν τῆς γνώμης καὶ ὅχι ἀπὸ τὸν ὄγκον τῆς περιουσίας. Ὅπως λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ὄγκος αὐτοῦ ποὺ δοκίμιον διαρκῆς, ὅπως καὶ ὃν ἔξωσεν εἰς τὴν ἀφθονίαν ἢ εὐφροσύνην πλοῦτον τὸν ποταμὸν καὶ τὸν λαὸν ἑαυτοῦ καλεῖται ὁλοκληρὸς (ἐκὸς ποῖον εἶναι τὸ ὄρελος ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀφθονίαν τῶν ὁδῶν ὅταν μὲν δοθεῖται τὸ πλοῦτον, τὸ ἴδιο δε λέγομεν καὶ διὰ τοὺς πλουσίους. Αὐτοὺς ποὺ πάντοτε ἐπιδοκίμιον καὶ εὐφροσύνην διὰ τὴν εὐφροσύνην νὰ τοὺς θεωροῦμεν ὡς καὶ, οὔτε νὰ πιστεύωμεν ὅτι καίτοι κάποιον πλοῦτον. Δόξα αὐτοὺς ποὺ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του πᾶς θὰ ἴδῃ ποτὲ με εὐφροσύνην καὶ ὃν ἀκόμη περιβάλλεται ἀπὸ ὅλα, αὐτοὶ ὅμως ποὺ ἀρκοῦνται εἰς τὰ ἴδια τὸν καὶ περιορίζονται μόνον εἰς ὅσα ἔχουν, χωρίς νὰ ὑποβλέπουν τὰς ἑνάς περιουσίας, καὶ ὃν ἀκόμη εἶναι πτωχότερος ἀπὸ πολλοῦ, πρέπει νὰ θεωροῦμεν ὅτι εἶναι οἱ πλοῦτοισι. Αὐτοὺς ὁλοκληρὸς ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰ ἑνά, ἀλλὰ ἀγαπᾷ νὰ ἀρκῇται εἰς τὰ ἴδια του εἶναι πλουσιώτερος ἀπὸ πολλοῦ. Ἀλλ' ὃν θέλετε, ὡς ἐπιανοῦμεν εἰς τὸ προσέμενον ὅτι, ἐγγενέως, λέγει, ἀποθανεῖν τὸν Ἀδάρον καὶ ἀπενοκτιθῆναι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων. (Λουκ. 16, 22)

Ἐδὼ θέλω νὰ ἐπείξω ἀπὸ τῆς ψυχῆς σας μίαν ἁμαρτίαν ἀντίληψιν. Ὁ Δόξα πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀποστολικοτέρους νομίζουσιν ὅτι αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ποὺ ἀποθνήσκουσιν με θείων θάνατον γίνονται δαίμονες. Δὲν συμβαίνει ὅμως αὐτὰ, ὅτι δὲν γίνονται δηλαδὴ δαίμονες αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων με θείων θάνατον, ἀλλ' αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ποὺ ζοῦν εἰς τὴν ἀμαρ-

τίς και τοῦτο ὅσα ἐπειδὴ μεταβάλλεται ἡ οὐσία τῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ διαθήκη τῶν μαρτύρων τὴν κακίαν τῶν δαίμονων τοῦτο λοιπὸν ἐπανεώρασεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὅταν ἔλεγεν· «Ὑμεῖς τοῦ διαβόλου υἱοὶ ἐστέ» (Ἰω. 8, 44). 728 Α Τὸς ὠνόμασεν υἱοὺς τοῦ διαβόλου· ὅσα ἐπειδὴ μετέπεσαν εἰς τὴν οὐσίαν ἐκείνου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔκαναν τὰ ἔργα αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ προσέθηκε· «Τὰς γὰρ ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιῆναι» (Ἰω. 8, 44). Καὶ ὁ Ἰωάννης πάλιν ἔλεγε· «Ἐννήματα ἐκιδόναν, τίς ὑπέδεξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὁργῆς; Ποιῆσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, καὶ μὴ δοῦναι λέγειν, πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· Ματθ. 3, 7-9. Ἡ Γραφὴ δηλοῖ συνπλοκὴν καὶ ἀνομιᾶν συγγενικῶς σκέψεις, ὅσα τὰς κατὰ φύσιν, ἀλλ' αὐτὰς ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν. Κατὰ τὴν Γραφὴν οὗτος ποὺ ἀνομιᾶζει εἰς τὴν συμπεριφορὰν μὲ ὡρισμένους ἄλλους ἀνθρώπους, εἶναι καὶ υἱὸς καὶ ἀδελφὸς αὐτῶν.

§ 2. Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον εἰσήγαγεν ὁ ἐκδοχὸς τὴν ἀμαρτωλὴν αὐτὴν ἀντίληψιν; Ἐπειδὴ ἐπεχείρησε νὰ υποσώψῃ τὴν δοξάν τῶν μαρτύρων. Ἐπειδὴ δηλοῖ αἱ μάρτυρες ἀποθνήσκουσιν μὲ θάνατον θάνατον, ἐπεχείρησε τοῦτο, διὰ νὰ διαδώσῃ κακὴν φήμην δι' αὐτοὺς. Αὐτὸ θέσθαι δὲν τὸ κατὰ φύσιν· ἐπεὶ ἐκείνοι ἐξασκοῦντο νὰ ἔσονται τὴν λαμπρότητά τῶν, ἐπέταξε ὅμως κατὰ ἄλλο χειρότερον, νὰ πείσῃ δηλαδὴ μὲ αὐτὰς τὰς ἀντιλήψεις τοὺς πλείονες ποὺ τὸν ὑπηρετοῦν νὰ κατασφύλουν τὰ σῶματα πολλῶν ἀνοήτων νέων μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ γίνουν δαίμονες καὶ νὰ τοὺς υπηρετοῦν πάλιν. Δὲν συμβαίνειν ὅμως αὐτὰ, ὅσα διὰ τὴν κακίαν οἱ δαίμονες λέγουσιν, εἴμαι τοῦ πᾶδε μοναχοῦ ἢ ψυχῆ. Καὶ μόνον δι' αὐτὸν τὸν λόγον δὲν τὸ πιστεύει, ἐπειδὴ τὸ λέγουσιν οἱ δαίμονες, διότι ἐξαπποῦν αὐτοὺς ποὺ τοὺς ἀκούουν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος, ὅν καὶ ἔλεγαν τὴν ἀλήθειαν, ὅμως τοὺς ἀπεισώμισε, διὰ νὰ μὴ λάθουν ἀφορμὴν καὶ ἀνακατέμουν πάλιν τὰ ψεῦδη μὲ τὰς ἀληθείας καὶ γίνονται ἐπὶ πιστευτοί. Ὅταν λοιπὸν ἔλεγαν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶ, καταγγέλλοντες ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας (Πράξ. 16, 17), ἐπαράσθη τὸ πνεῦμα τοῦ καὶ ἐπέπληξε τὸν Πάυλον· καὶ τὸν διέταξε νὰ ἐξέλθῃ. Καὶ ὅμως ἔλεγαν κανένα κακόν, «Ὅντι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν». Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπλοῖκοι δὲν ἔχουν πάντοτε νὰ ἐκχωρῶσιν. Δι' αὐτὰ ποὺ λέγουσιν οἱ δαίμονες, ἀπαξ διὰ παντὸς ἀπέκλεισε νὰ τοὺς πιστεύουν. Ἐξοὶ ἀπὸ τοὺς ἀντι-

6. Πόθεν φησὶν φανερόν ὅτι αὐτὸς ἡ ἀληθινή μαρτυρία υἱὸς τῆς τῆς Ῥόδου εἶναι ἡ ἀποστολικὴ καὶ ἀποστολικὴ μαρτυρία.

μοις, λέγει, δὲν ἔχεις παρηγορίαν, σκόπη, κλείσε τὸ στόμα σου, δὲν εἶναι ὁσκαλμὰ σου νὰ καρτέρας τοῦτο εἶναι ἀέμιμα τῶν ἀποστόλων. Σκόπη, δὲν ἔχεις τμήν, διότι ἀπαίσεις αὐτὸ ποὺ δὲν εἶναι ἰδιὸν σου.

Τὸ ἔκω ἔκω καὶ ὁ Χριστὸς. Τοῦ εἶπαν οἱ δαίμονες· σὲ γνωρίζομεν καὶ εἶσαι, καὶ αὐτὸς τοὺς ἐπέπληξε μὲ μενέλιον σφοδρότητα καὶ μὲς ἐδίδαξεν ὅτι, νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς τίποτε τὸν δαίμονα, ἀκόμη κα' ἂν λέγῃ κατὰ σωτῆρ. Ἀποῦ λοιπὸν ἔχρησεν ὅσα αὐτὰ, νὰ μὴ πιστεύωμεν ποτὲ εἰς τὸν δαίμονα, ἀλλὰ κα' ἂν ἀκόμη λέγῃ κατὰ ἀληθινὰ, νὰ τὸν ἀποφενύμεν καὶ νὰ τὸν περιφρονῶμεν. Ἐ διότι τὸ ἀληθὲς καὶ σωτήριον δόγματι ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ πληροπορήσῃ μὲ ἀκράθειαν διὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν θέαν Γραφῆν. Διὰ τὸ ὅτι λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν ἡ ψυχὴ ποὺ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σῶμα νὰ καταντήσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν δαίμονων, ἔκωσε τι λέγει ὁ Παῦλος· «Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας» (Ρωμ. 8, 7), δηλαδὴ δὲν ἀμαρτάνει πλέον. Ἐάν λοιπὸν ὁ διάβολος δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐκδοῇ τὴν ψυχὴν ὅταν ματοῦν εἰς τὸ σῶμα, εἶναι ἀποφάνερον ὅτι δὲν θὰ ἡμπορέσῃ οὔτε ὅταν θὰ ἀποκαρῶσῃ. Πᾶς ὅμως ἀμαρτάνουν, θὰ εἴπω κάποτε, ἀποῦ δὲν ἐκδοῦνται. 729 Α Ἐκαστός καὶ μὲ τὴν θέλησιν τῶν, καὶ μὲ τὸ νὰ παροφίδωνται πᾶσι τῶν, καὶ νὰ ἐξαναγκάζωνται ἢ νὰ δαπανῶνται. Καὶ τοῦτο τὸ ἐκδοῦσαν ἔλεγε, ὅσα κατενίκησαν τὰ πονηρὰ καὶ τοῦ Τὸν ἰὸν λοιπὸν ὅν καὶ τὸν ὑπέβαλεν εἰς τὴν πᾶσαν ταλαπαιρεία, ὅμως δὲν κατήρθησε νὰ τὸν πείσῃ νὰ εἴπῃ οὔτε ἓνα ὁλοκαίριον λόγον.

Ἀπ' αὐτὰ εἶναι φανερόν ὅτι καὶ τὸ νὰ ὑπακούωμεν καὶ τὸ νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ διαβόλου ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὅσους καὶ δὲν ἐξαναγκάζονται οὔτε ὑπακούωμεν ἀπ' αὐτόν. Καὶ ὅσα μόνον ἀπὸ ὅσα ἐλέσθησαν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν παρούσαν παροβολὴν εἶναι ὁλοφάνερον, ὅτι, ὅταν αἱ ψυχὴ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ σῶμα, δὲν παραμένουν ἐδῶ, ἀλλ' ἀμέσως μεταφέρονται ἐκεῖ. Καὶ ἔκω πᾶς· ἔβγινετο γὰρ αὐτόν, λέγει, ἀποθανεῖν καὶ ἀπενοστήσῃ ἀπὸ τῶν ἀγγέλων» (Λουκ. 16, 22). «Ὅσα δὲ μόνον Β αἱ ψυχὴ τῶν δικαίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν αἱ ψυχὴ μεταφέρονται ἐκεῖ. Καὶ τοῦτο πάλιν εἶναι φανερόν ἀπὸ τὴν περιήγησιν ἄλλου πλοῦσιου, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἡ περιουσία τοῦ παρήνταγε πολλὰ ἀναθὰ, ἐκαστὴν «Τί ποιῶμαι, καθελὼν μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μεζονας οὐκοδοῦμαι» (Λουκ. 12, 18). Δὲν ὑπάρχει τὸ ὅλῳ ἀπ' αὐτὴν τὴν σκέψιν. Πράγματι ἐγκρέμει τὰς ἀποθήκας τοῦ διότι ἀποθήκας ὁσκαλμὰς δὲν εἶναι οἱ τοῖχοι, ἀλλ' αἱ κοιλίαι

τὴν πτωχὴν αὐτὸς ὅπως ἄφρονεν ἐκείνης τὰς ἀποθήκας καὶ ἠσυχάζετο μὲ τούτους. Π εἶπε λοιπὸν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός· «Ἄφρον, ταύτη τῇ νικτὶ ἀναιτούσαι τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ αὐτῆς» (Λουκ. 12, 20).

Καὶ πρόσεξε διὰ τὸν Λάζαρον λέγειν ὅτι ἡ ψυχὴ του μετεφέρθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, τοῦ πλουτοῦ τὴν ψυχὴν τὴν ἀναιτούσιν. Καὶ τὸν πλὺν πλούσιον τὸν μετέφεραν ὡς αὐτὴν κατέδικαν, τὸν Λάζαρον δὲ τὸν συνάδουσιν ὡς κακὴν. C Καὶ ὅπως ἀκριβὲς εἰς τὸ γινώσκον αὐτὸν ποὺ κατατραυματίσθη καὶ ἔχει καταματωθῇ τὸν στεφανάνου κατόπιν καὶ τὸν ὑποδέχονται μὲ πολλὰς ἐπευφημίας αὐτοὶ ποὺ εὐρίσκονται πρὸ τοῦ σκάματος καὶ τὸν ὀδηγοῦν εἰς τὸ σπῖτι του μὲ χειροκροτήματα καὶ ἱγνυκαρυγὰς καὶ θαυμασμούς, ἔτσι καὶ τὸν Λάζαρον τότε τὸν μετέφεραν ἀγγέλους. Ἐκείνου ὅμως τοῦ πλουτοῦ τὴν ψυχὴν τὴν ἀναιτούσαν φοβεραὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ὅπως εἶχαν σταλῇ δι' αὐτὴν τὴν σκοπὴν Διότι ἡ ψυχὴ δὲν ἀνακαίρει αὐτὴν πρὸς ἐκείνην τὴν ζωὴν, ἐπειδὴ δὲν εἶναι καὶ δυνατόν. Ἐάν δηλαδὴ διὰ τὴν μετοδόμεν ἀπὸ πλούτου εἰς πτωχὴν ἔσμεν ἀνάγκη ὀδηγοῦ, πολλὸ περισσότερον ἢ ψυχὴ ὅταν ἀποκαταρῶν ἀπὸ τοῦ σώματος, διὰ τὴν μετοδὴν εἰς τὴν μέλλουσιν ζωὴν, ἔχει ἀνάγκη ὀδηγῶν. Διὰ τοῦτο πολλὰς φορές ἀντεβαίνει εἰς τὴν ἐπαρρησίαν, D καὶ ἔπειτα ἐπανεύρεται πάλιν εἰς τὸ θάθος, καὶ φοβεῖται καὶ τρέμει, ὅταν πρόκειται νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν σάρκα.

Πάντοτε δηλαδὴ μὴς κεντρίκει ἡ συνειδήσις μας διὰ τὰ ἁμαρτήματά μας, καὶ ἔξοκιν ὅμως ἐκείνην τὴν ἄφρον ποὺ πρόκειται νὰ μεταβῇ ἀπ' ἐδῶ διὰ τὴν ἀντιμετωπίζωμεν ἐκεῖ τὰς εὐθύναι καὶ τὸ φοβερόν⁶ δικαστήριον. Τότε, ἐάν κανεὶς ἐκλεγνῇ, ἐάν ἐπιτελεσθῇ τὸν ἐξομολογηθῇ κάποιον ἐάν ἔγινεν ἀδικίαι ἐχθρὸς κάποιου, ἐάν ἔσμεν ὅποιο δῆποτε ἄλλο κακόν, ὅλον τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων ἐναντιωμενικῶς καὶ στέκεται ἔμπροσς εἰς τὰ μάτια καὶ κεντρίκει τὴν σκωπὴν. Καὶ ὅπως αἱ φυλακισμένοι ζοῦν θέβαια πάντοτε E μὲ κατῆφρον καὶ στενωκρῶσαν, ἰδιαιτέρως ὅμως κατὰ τὴν ἡμέραν ποὺ πρόκειται νὰ ἐξέλθουν καὶ νὰ ὀδηγηθῶν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἰσχυμένοι ἔμπροσς εἰς τὸ καγκέλωμα ἡκούουν τὴν φωνὴν τοῦ δικαστοῦ ἀπὸ μέσας καὶ παγνύνουν ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ δὲν εὐρίσκονται εἰς καλύτεραν κατάστασιν ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ στενωκρῶνται θέβαια τότε ποὺ ἁμαρτάνει, πολλὸ περισσότερον ὅμως ὅταν ἀποκαταρῶν ἀπ' ἐδῶ καὶ πρόκειται νὰ μεταφερθῇ ἐκεῖ.

710 A 2. Σκοπεῖτε ποὺ σκοπεῖτε αὐτὰ, Περισσότερον αἰετὸν ὅς βρεῖται δι' αὐτὴν τὴν σκωπὴν παρὰ διὰ τὴν κεκο-

κροτήματα. Διότι τὰ μὲν χειροκροτήματα καὶ οἱ ἔπαινοι μᾶλλον προξενοῦν μεγαλύνειαν ὑπερηφάνειαν, ἢ σκωπὴν αὐτῆς ὅς κανεὶ φρονημότερας. Ξέρω ὅτι ὅς στενωκρῶν αὐτὰ ποὺ λέγει, ἀλλ' ἔχουν μεγάλο καὶ ὑπερίγρωτον κέρδος. Ἐκείνος ὁ πλούσιος ἐάν εἶχε κάποιον ποὺ νὰ τὸν νοιθεῖ δι' αὐτὰ καὶ ὅς ἀδελφός, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐσυμβούλευσαν πάντοτε δι' εὐχάριστα πράγματα καὶ τὸν παρέσυραν εἰς τὴν ὁσπρίαν, δὲν θὰ κατέληγεν εἰς αὐτὴν τὴν κόλασιν, δὲν θὰ ὑπέφερε τὰ ὀνυφώρεα θάνατα, δὲν θὰ ἐμετανόουσε μετὰ ἀπ' αὐτὰ πωρὶς νὰ εὐρίσκη ἀνακούφιον. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλοι ποὺ ὀμιλοῦσαν πάντοτε δι' εὐχάριστα, τὸν παρέδωκαν εἰς τὴν φωπὴν. B Μακάρι νὰ ἦταν δυνατόν νὰ φιλοσοφοῦμεν συνεπῶς καὶ ἀδικόπως δι' αὐτὰ καὶ νὰ ὀμιλοῦμεν περὶ τῆς κολάσεως. Διότι λέγει· «Ἐν πλὴν τοῖς λόγοις σου μνησκόου τὰ δοκασίᾶ σου, καὶ εἰς τὸν σῶνα σὺ μὴ ἁμαρτῇ» (Σοφ. Σειρ. 7, 36). Καὶ πάλιν· «Ἐτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευάζου πρὸς τὴν δόξαν» (Παροιμ. 14, 27). Ἐάν ἐκλεγνῇ ἀπὸ κάποιον κάτι, δώσε το πῶμα καὶ εἰπὲ ὅπως ὁ Ζακκαίος· «Δίδωμι τετραυλοῦσιν τὰ ἀρπαγέντια» (Λουκ. 19, 8). Ἐάν ἐστωκρῶντες κάποιον, ἐάν ἔγινεν ἐχθρὸς κάποιου, συμφελέσθαι πρὶν ἀπὸ τὸ δικαστήριον. Ὅλα ἐκκοθήσεται τὸ ἐδῶ διὰ τὴν ἀντιμετωπίζωμεν ἐκεῖνο τὸ θῆμα χωρὶς δυσκολίας.

Μέχρις ὅταν εὐφρανόμεθα ἐδῶ ἔχομεν καλὰς εὐτυχίας. Ὅταν ὅμως φύγωμεν δι' ἐκεῖ, δὲν ἔχομεν πλέον τὴν δυνατότητα C νὰ μετανοήσωμεν, οὔτε νὰ καθαρισθῶμεν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν συνεπῶς πρέπει νὰ παρασκευάζωμεθα διὰ τὴν ἀπ' ἐδῶ ἀναχώρησιν. Τί θὰ γίνῃ λοιπὸν, δι' ἐκείνην τὴν Κόρινθον νὰ μὴς κολάσῃ ἀπῶς, Τί θὰ αὐρίον, τὸ μέλλον δηλαδὴ εἶναι ἀγνωστον, διὰ τὴν ὥρην διαρκῶς μὲ αγωνίαν καὶ νὰ ἐτοιμαζώμεθα διὰ τὸ ταξίδι ἐκεῖνο, ὅπως ἀκριβὲς καὶ αὐτὸς ὁ Λάζαρος πάντοτε ἔχουσε μὲ ὀπομονὴν καὶ καρτερίαν. Δι' αὐτὸ καὶ μετεφέρετο μὲ τὴν πωμὴν Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη, ὡς νὰ ἦταν ἡ ψυχὴ θαμμένη εἰς τὸ σῶμα, ὡς εἰς τὸ νῆμα, καὶ περιέφερε τὸν τάφον τῆς δηλαδὴ τὴν σάρκα. Διότι ὡς νὰ ἦταν ἐν-μέρος μὲ κάποιον ἀλυσίδα εἰς τὴν μέσιν καὶ τὴν λαμπράν, D ἔτσι κατέστησεν ἀπρακτὸν τὴν ψυχὴν του καὶ νεκρὴν.

Μὴ προσπεράσῃς, ἀγαπητέ, χωρὶς προσοχὴν τὸ «ἐτάφη», ἀλλὰ φωντάσου ἐδῶ τὰ ὁσπρίαια τροπῆα, τὰς κλῆνας, τὰ καλὰ, τὰ καλὸν, ὅλα ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὸ σπῖτι, τὰ μύρα, τὰ ἀρέματα, τὸ ἄφρονον κρασί, τὰς ποικιλίας τῶν φηγῶν, τὰ μουδιὰ, τοὺς μαγεῖρους, τοὺς κόλακας, τοὺς δο-

6 B' τὸ σημείον αὐτὸ αἱ παρρημιαὶ γράφουσιν ἐπὶ τὸν ἐχθρὸν.

ρυφούς, τοὺς δοῦλους καὶ ἄλλην τὴν ὑπόδοξον πολυτέλειαν ποὺ ἐδόθη καὶ ἐπαράνευ. Ὅλα θύσαν στήν, ὅλα καπνὸς καὶ σκόνη, ἄρρητοι καὶ ἀδυρτοὶ χωρὶς πλεόν νὰ ἡμπορῇ κανεὶς νὰ βοηθήσῃ, οὔτε τὴν ψυχὴν ποὺ ἀνεκώρυσσε νὰ ἐπαναφέρῃ. Ἐ τότε ἐπάρνη ἡ δόξα τοῦ κρυοῦ καὶ τῆς μεγάλης περιουσίας. Διότι ὅτερον ἀπὸ πᾶσιν καλοπέρασιν ἀναχωροῦσε γυνὴ καὶ μόνος, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ πάρῃ μοῖρ του ἀπ' ἐδῶ τίποτε ἀπὸ τὰ ἴσα πλοῦτι, ἀλλ' ἐφύενεν ἔραμος καὶ ἀπροσάλευτος. Καὶ δὲν εὐρέθη ἐκεῖ κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς ποὺ τὸν ὑπερέπεσαν διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ, νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν καταδίκην καὶ τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' ἀπεκέρεσθη ἀπὸ ὅλους καὶ ἐγκατελείφθη ἐκεῖ διὰ νὰ ὑπομένῃ μόνος τὴν πᾶς ἀφορήτους τιμωρίας. Πράγματι ἐπείσα σὰρξ ὡς κόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς θυφὸς κόρτου. 791 Α' Ἐξερνήθη ὁ κόρτος καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέτεσε· τὸ δὲ φῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα (Ἠσα 40, 6-8).

Ἦλθεν ὁ θάνατος καὶ τὸ ἐδόθηεν ὅλα· καὶ ὡσὲν οὐρανὸν σκυρμένον κάτω εἶσι τὸν μετέφεραν, ἐντροπισμένον, χωρὶς θόρυβου, τρέποντα, φοβημένον, ὡσὲν νὰ ἀσπλάουσεν ἄλλην ἐκείνην τὴν εὐτυχίαν ὅπως εἰς τὰ ὄνειρα. Καὶ τώρα ὁ πλοῦσιος ἔγινε δοῦλος τοῦ πτωχοῦ, καὶ εἶπεν ἀνύμνησιν ἀπὸ τὸ τραπέζι ἐκείνου, ποὺ κάποτε ἀπέθνησκεν ἀπὸ τὴν πείνῃν καὶ ἦσαν. Ἐ ἐκτεθειμένος ἑμπαρὲς εἰς τὰ στήματα τῶν σκίδων. Τὰ πρόγματα ἤλλαξαν καὶ ἔμειναν ὅλοι ποῖος ἦσαν ὁ πλοῦσιος καὶ πτωχὸς ὁ πτωχὸς καὶ ὅτι ὁ μὲν Ἀδάμ ἦταν πλουσιώτερος ἀπὸ ὅλους, αὐτὸς δὲ ὁ πλοῦσιος ὁ πτωχότερος ὅλων. Ὅπως δηλαδὴ ἀκριβῶς εἰς τὰ θέατρα, ὅπου ἐμφανίζονται μινεκοὶ εἰς τὴν σκηνὴν μὲ προσωπεία βασιλέων καὶ στρατηγῶν καὶ μητόρων καὶ σοφιστῶν καὶ στρατιωτῶν, χωρὶς βεβαίως κανεὶς ἀπ' αὐτοὺς νὰ εἶναι πρόγματι κάτι τέτοιο, εἶσι καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ ἡ πτωχεία καὶ ὁ πλοῦτος εἶναι προσωπεία μόνον. Ὅπως λοιπὸν εἶπεν κάποτε εἰς τὸ θέατρον καὶ ἰδὼς κάποιον ἀπὸ ὅσους παίζουν εἰς τὴν σκηνὴν νὰ εἴσῃ προσωπεῖον βασιλέως, δὲν τὸν καλοσυζήτῃς οὔτε πιστεύεις ὅτι εἶναι βασιλεὺς οὔτε καὶ θῆ εὐλόγησον νὰ γίνῃς ὡσὲν αὐτόν. Ὁ ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζεις ὅτι εἶναι κάποιος ἀπὸ τὸ πλῆθος, ποὺ ἴσως πλέκει σκηνιά, ἢ ποὺ εἶναι καλκοιμνός, ἢ κάτι ἄλλο παρόμοιον, δὲν τὸν καλοσυζήτῃς διὰ τὸ προσωπεῖον καὶ τὴν στολήν, οὔτε κρίνεις ἀπ' αὐτὰ τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ τὸν περιφρονεῖς διὰ τὴν ἄλλην μηδαμνότητά του. Ἐτσι καὶ ἐδῶ, ὡσὲν νὰ κάθεται εἰς τὸ θέατρον, δηλαδὴ τὸν κόσμον, καὶ βλέπεις νὰ παίζουν εἰς τὴν σκηνὴν, εἶσι ἰδὼς πολλοὺς πλουσίους, μὲ πιστεύεις ὅτι εἶναι πρόγματι πλούσιοι, ἀλλ' εἶσι φοροῦν τὰ προσωπεία πλουσίων.

Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ ἐκεῖνος ποὺ ἐπάρνη εἰς τὴν σκηνὴν παριστάνει τὸν βασιλέα καὶ τὸν στρατηγόν, πολλὰς φορές συμβαίνει νὰ εἶναι δοῦλος, ἢ κάποιος ἀπ' αὐτοὺς ποὺ παλοῦν εἰς τὰς ἀγοράς σῖκα ἢ σταφύλια. Ὁ εἶσι καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦσιος πολλὰς φορές συμβαίνει νὰ εἶναι ὁ πτωχότερος ἀπὸ ὅλους. Διότι ἀν τοῦ ἀφαιρήσῃς τὸ προσωπεῖον καὶ ἐξουσιᾶς τὴν συνείδησίν του καὶ εἰσελθῇ εἰς τὴν σκηνὴν του, θὰ εὐρῇ ἐκεῖ μεγάλην πτωχείαν ἀπὸ ἀρετὴν καὶ ὅτι εἶναι ὁ πῶ ἀνάξιος τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως λοιπὸν εἰς τὰ θέατρα εἶσι ἑραβύδοι καὶ ἀποκαρῆσται οἱ θεαταί, αὐτοὶ ποὺ ἐφαίνοντο εἰς τὴν σκηνὴν ὡς βασιλεῖς καὶ στρατηγοί, ἐξέρχονται χωρὶς προσωπεία καὶ φαίνονται τι εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα, εἶσι καὶ τώρα, εἶταν ἔρχεται ὁ θάνατος καὶ τελειώνει τὸ θέατρον, θυλάουν ὅλοι τὰ προσωπεία τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς πτωχείας καὶ φεύγουν διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν. Καὶ τώρα ποὺ ἐκεῖ κρίνονται μόνον ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν, Ἐ φαίνονται ποῖος εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα πλούσιοι, ποῖος πτωχοί, ποῖος ἐντομαί, ποῖος δὲ ἀσχημάτι.

4. Πολλὰς φορές λαλοῦν συμβαίνει κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐδῶ πλουσίους νὰ ἀποδεσφῇ ἐκεῖ ὁ πτωχότερος ὅλων, ὅπως ἀκριβῶς καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦσιος. Διότι εἶταν ἤλθε τὸ θρόνη, δηλαδὴ ὁ θάνατος, καὶ ἀνεκώρυσεν ἀπὸ τὸ θέατρον τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἔθγαλε τὸ προσωπεῖον ἐπάρνη ἐκεῖ ὡς ὁ πτωχότερος ἀπὸ ὅλους, καὶ τὸσον πτωχός, ὥστε δὲν εἶχε οὔτε μίαν σταγόνα νερὸ ἀλλὰ ἀποκαλοῦσε δι' αὐτὴν, καὶ οὔτε αὐτὴ ἢ παρὰ αὐτὴν τὴν ἡκανοποίησιν. Τί θὰ ἡμπορούσε νὰ ὑπάρξῃ πτωχότερον ἀπ' αὐτὴν τὴν πτωχείαν. Καὶ ἄκουε πῶς Ἐφίκοιτο λοιπὸν τὰ μάτια του καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἀδράμ: Πάτερ ἐλέησον με, καὶ πέμψον 792 Α' Ἀδράμ, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ἐν ὕδατι, καὶ ἐπιστῇ τῇ στήματι μου. (Λουκ 18, 24). Βλέπεις πόση εἶναι ἡ ἄλγη. Ὅταν ἦταν δίπλα του τὸν ἀπέφευγε, καὶ τώρα ποὺ εἶναι μακριὰ τὸν φωνάζει. Αὐτὸν ποὺ εἶταν εὐχάριστος καὶ ἐχάρετο δὲν ἔβαλε, τὸν ἴδιον βλέπει τώρα πολὺ καθαρά, ἀν καὶ εὐρίσκειται μακριὰ. Διὰ τοῦτο τὸν βλέπεις.

Ἰσως αὐτὸς ὁ πλοῦσιος νὰ εἶπεν πολλὰς φορές καθ' ἑαυτὸν τί ἀνέγκην ἐμὴ ἀπὸ εὐλόγησιν καὶ ἀρετῇ. Ὅλα ποὺ τρέκουν ὡσὲν ἀπὸ πηγῆς, ἀπαλαφέναν μεγάλον πλοῦτον καὶ καλοπέρασιν τίποτε ἀναπάντεκον δὲν ποὺ ἔρχεται, ὅσοι νὰ ἀκολουθῶ τὴν ἀρετὴν. Αὐτὸς ὁ πτωχὸς ποὺ εἶ μὲ δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν ὑποφέρει κιλλώδες δόσαναι. Αὐτὸ λοιπὸν καὶ τώρα τὰ λέγουν. Ἐ πολλοὶ ἐπανειλημμένως διὰ τὸ ἐρριζωθῆναι λοιπὸν τελείως αὐτοὶ αἱ ἀμαρτωλοὶ δόσαναι. τοῦ ἀποδεσφῆναι ὅτι καὶ διὰ τὴν ἀμαρτίαν ὑπάρχει τιμω-

ρία, και διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας κόπους τῆς καὶ στέφανος δὲν τὸν εἶδεν ὅπως ὁ πλοῦσιος μόνον δι' αὐτὰ ἀλλὰ διὰ τὰ πάθη καὶ αὐτὸς τώρα ὅ,τι ἐπεθεὶν ὁ πτωχὸς καὶ μάλα στα εἰς κολὺ μεγαλύτερον θαῖμόν. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ τὸ νὰ κόβεται ἐκεῖνος εἰς τὴν πόρταν τοῦ πλοῦσιου καὶ νὰ θλήτῃ τὰ ξένα ἀγαθὰ τοῦ ἔκανε θαυτώτερα τὰ βασάνα, ἔτσι ἐγένετο καὶ εἰς αὐτὸν σκληροτέρα ἢ τιμωρία τώρα ποὺ εὗρίσκειτο εἰς τὴν κόλπον καὶ ἔβλεπε τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαζάρου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ τιμωρία ἦταν καὶ ἀντιπόροφος ὅτι λόγῳ τῆς φτώχειας τῶν βασάνων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν συγκρίσιν πρὸς τὴν τιμὴν ἐκείνου. C Καὶ ὅπως διὰν ἐδούλεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τῶν παρόδεσσαν τὸν ἔβαλε νὰ κατακτείνῃ ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὸν παράδεσσαν, διὰ τὰ τοῦ θανάτου τὴν λύτην ἢ διαρκὲς θέα τοῦ καὶ νὰ τοῦ καθιστῇ ἔτσι ζωτοτρόπον τὴν αἰθέριον τῶν ἀγαθῶν ποὺ ἔλασε, ἔτσι καὶ τοῦτον τὸν ἐκτεθειμένον ἀπέναντι ἀπὸ τὸν Ἀδάρων, διὰ τὸν ἐλέειν ἀπὸ πᾶσα ἀγαθὰ ἐπείρηνεν ὁ Θεὸς τὸν ἐαυτοῦ τοῦ Σαββατοῦ, λέγει, εἰς τὴν πόρταν σου τὸν πτωχὸν Ἀδάρων, διὰ τὸν σοῦ χρησιμεύσῃ ὡς διδάσκαλος ἀρετῆς καὶ εὐκαιρία διὰ φιλανθρωπίαν· σὺ ὅμως ἐπερπαρὸν ὅς τὸ κέρδος καὶ δὲν ἠθέλησας νὰ ἐκμεταλλευθῇς ὅπως ἐπρεπε τὴν θοορμὴν τῆς σωτηρίας· χρησιμοποίησθαι τὸν λοιπὸν τώρα ὡς ἀφορμὴν μεγαλύτερας καταδίκης καὶ τιμωρίας.

D Αντίλαμβανόμεθα λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ ὅτι οἱ, ὅσοι περιφρονοῦνται καὶ ἀπακοῦνται ἀπὸ ἡμῶν, θὰ σταθῶν τότε ἀκριβῶς ἐμπρὸς μας. Καὶ ὅμως αὐτοὶ δὲν ἠδυνάσθη καθόλου ἀπὸ τὸν πλοῦσιον, διότι ὁ πλοῦσιος δὲν τοῦ ἐπείρε τὰ χρήματά του, δὲν τοῦ ἔδωκεν ὅμως ἀπὸ τὰ ἰδικά του. Ἐὰν λοιπὸν, ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἔδωκεν ἀπὸ τὰ ἰδικά του τὸν ἔχει τώρα κατήγορον ὡς μὴ ἐλεηθέντα, αὐτὸς ποὺ ἔλαβε τὰ ξένα ποῖον συγγνώμην θὰ ὤξωθῃ, ἀφοῦ θὰ τὸν ἔχουν ἀπὸ παντοῦ περικυλισμένον αἱ ὀφειλόμενοι. Διότι ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη μαρτύρων, οὔτε κατηγορῶν, οὔτε ἀποδείξεων, οὔτε τεκμηρίων, ἀλλὰ αἱ ψαίαι αἱ πράξεις μας, ὅπως ἀκριβῶς τὰς διεπράξαμεν, θὰ παρουσιασθῶν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μας.

Ἰδοὺ λοιπὸν λέγει, ὁ ἀνθρώπος καὶ τὰ ἔργα. E αὐτοὺς διὰ καὶ τὸ νὰ μὴ δώρῃ ἀπὸ τοῦ ἔλασε καὶ αὐτὸ εἶναι ἀποργή. Καὶ ὡσὲν νὰ πῶς φαίνεται παρόξενον αὐτὸ ποὺ λέγω· μὴ ἀποργῆς ὅμως, διότι ἐνὶ θεῷ οὔτε προσκομίζω μαρτυρίαν ἀπὸ πᾶς θέας Γραφῆς ποὺ λέγει, ἔτι καὶ μόνον τὸ νὰ ἀποδείξῃ τὰ ξένα, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ δώρῃ ἀπὸ τοῦ ἔλασε εἰς τοὺς ἀλλοιούς, καὶ αὐτὸ εἶναι κλήσι καὶ πλεονεξία καὶ ἀποστέρησις. Ποῖα λοιπὸν εἶναι αὐτὴ ἡ μαρτυρία, ὁ Θεὸς κατηγορεῖ τοὺς Ἰουδαίους διὰ τοῦ προφήτου καὶ λέγει· «Ἐξάντηγεν ἡ γῆ

τὰ ἀφορμὰ αὐτῆς, καὶ οὐκ εἰσηνέγκασκε τὰ ἐπαδέσασα ἀλλ' ἡ ἀρπαγὴ τοῦ 791 A πτωχοῦ ἐν τοῖς σπλάγχνοις (Ματθ. 23, 10) Ἐπειδὴ, λέγει, δὲν ἐδούκατε τὰς συντηρούμενας προσφορὰς, ἐκλέψατε τὰ τοῦ πτωχοῦ. Αὐτὸ τὸ λέγει διὰ τὸ δεῖξαι εἰς τοὺς πλοῦσιους ὅτι κατέκουν τὰς παρουσίας τῶν πτωχῶν ἀκόμη κα' ἐν αὐτοῖς εἶναι παροχὴ κληρονομία, ἢ ἔχουν συγκεντρώσει τὰ χρήματα ἀπὸ ἄλλων παγγὰ.

Εἰς ἄλλο πάλιν σημείον λέγει· «Ἡ ἀποστέρησις τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ» (Σοφ. Σερ. 4, 1). Αὐτὸς δέδοκα ποὺ ἀποστερεῖ, ἀποστερεῖ τὰ ξένα διότι ἀποστέρησις εἶναι τὸ νὰ κόβωμεν τὰ ξένα καὶ νὰ τὰ ἐξουσιάζωμεν. Καὶ ἀπ' αὐτὸ λοιπὸν διδοσκόμεθα, ὅτι, εἰαν δὲν δίδωμεν ἐλεημοσύνην θὰ τιμωρηθῶμεν τὸ ξένο, ὅπως καὶ αἱ ἀποστερούντες. Τὰ χρήματα δηλαδὴ ἀνήκουν εἰς τὸν Κύριον, ἀπὸ οὐκ ἐκείνητε καὶ ἐν τῇ συλλέξωμεν, καὶ εἰαν τὰ E δώσωμεν εἰς τοὺς ἔχοντες ἀνάγκην, θὰ ἐπιτυχωμεν μεγάλο κέρδος. Καὶ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐπέτρεψε εἰς ξένα ὁ Θεὸς νὰ ἔχῃ περισσότερα, 792 διὰ τὰ ἐξοδεύει εἰς τὴν πορνείαν καὶ τὴν μέθην καὶ τὴν πολυφωρίαν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν ρούκων ἢ εἰς ἄλλην ἀνομιαν, ἀλλὰ διὰ τὰ κατανέμει εἰς αὐτοὺς ποὺ τὰ ἔχουν ἀνάγκην. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ ἓνα ταμίαν, ἐὰν πάρῃ τὰ χρήματα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐγκαταλείψῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς ὁποίους διετέθη νὰ τὰ μοιράσῃ, καὶ τὰ καταναλώσῃ διὰ ἡδονὴν τοῦ ἀνθρώπου, θὰ λογοδοτήσῃ καὶ θὰ καταστραφῇ, ἔτσι καὶ κάθε πλοῦσιος εἶναι ὅπως ταμίαν τῶν χρημάτων ποὺ πρέπει νὰ διανεμηθῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔχει ἐντολὴν νὰ ἡ μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐκ τῶν συνανθρώπων του. Ἄν λοιπὸν καταναλώσῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ περισσώτερου C ἀπὸ τοῦ πρέπει, θὰ λογοδοτήσῃ βαρύτερα ἐκεῖ. Διότι δοῦ ἔχει δὲν εἶναι ἰδικά του, ἀλλὰ τῶν συνανθρώπων του.

3. Νὰ τὰ προσέχωμεν λοιπὸν αὐτὰ ὅσον ξένα διὰ τὰ γίνουσι ἰδικά μας. Πῶς ὅμως θὰ τὰ προσέχωμεν ὡς ξένα, ὅταν δὲν τὰ ἐξοδεύωμεν εἰς περιττὰς ἀνάγκας, οὔτε μόνον εἰς ἰδικὰς μας ἀνάγκας, ἀλλὰ τὰ διαμοιράζωμεν εἰς τὰ κέρια τῶν πτωχῶν. Καὶ ἐν εἰσῷ τὰς οὐσίας καὶ ἐξοδεύεις κάτα περισσώτερον ἀπὸ τὸς ἀνάγκας σου θὰ λογοδοτήσῃς διὰ τὰ χρήματα ποὺ σοῦ ἔχουν ἐμπιστευθῇ. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ μεγάλα ἀρκοντικά. Πολλοὶ δηλαδὴ ἐμπιστεύονται τὰ ταμεῖα των εἰς τοὺς δούλους των. Οἱ διαχειρισταὶ ὅμως αὐτοῦ φυλάσσουν D αὐτὰ ποὺ τοὺς ἐμπιστεύονται καὶ δὲν κάνουν κατὰ κράτος αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ διαμοιράζουν εἰς ἐκεῖνους ποὺ θὰ διατάξῃ ὁ κύριος των καὶ διὰν δικαίῃ. Αὐτὸ κάμε καὶ σὺ διὰ ἐπείρες περισσότερα ἀπὸ ἄλλους καὶ τὰ ἐδέχθη διὰ διὰ

νά τὸ ἐκδεῦσθαι μόνος, ἀλλὰ διὰ τὸ γίνεσθαι καλὸς αἰκονόμος διὰ τοὺς ἄλλους.

Πρέπει ὅμως νὰ ἐξετάσουμε καὶ τοῦτο. Διὰ τί βλέπει τὸν Ἀδάμ ὅτι εἶπα διὰ πόσον ἄλλον δίκαιον, ἀλλ' εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Ἀβραάμ ἦτο φιλοξενός. Διὰ τὸ γίνεσθαι λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ ἐλεγκτὸς διὰ τὴν ἀφιλοξενίαν του, διὰ τοῦτο τὸν βλέπει μὲ ἐκείνον. Ὁ Ἀβραάμ διηλοδῆ ἐπροσκαλοῦσε καὶ τοὺς περαστικούς εἰς τὸ σπίτι του. Ἐ αὐτὸς ὅμως ἐπεριμενοῦσε καὶ αὐτὸν ποὺ εὐρίσκετο μέσα εἰς αὐτό, καὶ ἐνῷ εἶχε πῶσον θησαυρὸν καὶ εὐκαιρίαν σωτηρίας, καθήμενός τὸν ἐπροσπερνοῦσε καὶ δὲν ἐκρημοποιήσεν ὅπως ἐπρεπε τὴν προστάσιν τοῦ πτωχοῦ. Ὁ πατριάρχης ὅμως δὲν ἦταν τέτοιος, ἀλλὰ τὸ τελείως ἀντίθετον. Ἐκείνητο ἄνθρωπος εἰς τὴν πόρταν καὶ ἐπαύρειτο ἄλλους τοὺς διερχομένους καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ πατριάρχης ποὺ ρίχνει τὸ δάκτυλον εἰς τὴν θάλασσαν συνίθως ἀνασφίρει ψάρια, κάποτε ὅμως ἀνασφίρει καὶ χρυσάφι καὶ μαργαριτάρια, ἔτσι καὶ αὐτὸς ἐνῷ ἐπαύρει ἀνθρώπους, ⁷³⁴ Α καὶ τότε ἐπέτωκε καὶ ἀγγέλους. Καὶ τὸ ἀξιοθαύμαστον εἶναι ὅτι τὸ ἐπέτωκε κυρίως νὰ τὸ γνησφίξῃ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συμβουλεύει μὲ ἐκπληξὴν καὶ λέγει «Τῆς φιλοξενίας μὴ ἀπολειπόμενοι διὰ γὰρ ταύτης ἐλαθὼν πνεῖ ζηνόσαντες ἀγγέλους» (Ἐβρ. 13, 2). Καὶ ὁρθὸς εἶπεν «ἐλαθὼν» ὅστις ἔαν τοὺς ἐγνώριζε καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπεδέκετο μὲ τὴν εὐκαιρίστησιν, δὲν ἦταν κατὰ τὸ σπουδαῖον καὶ ἀξιοθαύμαστον. Ὅλος ὅμως ὁ καινὸς τοῦ δέξει, δόκτι ἐνῷ δὲν ἤξερε ποῦ ἦσαν οἱ περαστικοί, ἀλλὰ τοὺς ἐθεωροῦσε ὡς αὐτοὺς ὁδοιποροῦν, μὲ πόσιν προθυμίαν τοὺς ἐκάλεισε μέσῃ. Καὶ οὗ θεοῦ, ἂν ὑποδεχθῇ κάποιον σπουδαῖον καὶ ἐπίσημον καὶ ἐπιδείξει πολλὴν προθυμίαν, δὲν κἀνεὶ τίποτε τὸ ἀξιοθαύμαστον, διότι ἡ ἀρετὴ τοῦ φιλοξενουμένου. Ἐ ἐξαναγκάζει πολλὰς φορές καὶ τὸν ἀφιλοξενῶν νὰ δεῖχῃ κατὰ εὐκαιρίστησιν. Τὸ πολλὸ σπουδαῖον ὅμως καὶ ἀξιοθαύμαστον εἶναι τὸ νὰ δεχόμεθα μὲ μεγάλῃν εὐκαιρίστησιν καὶ τοὺς πικάντες καὶ τοὺς παραπειγμένους καὶ τοὺς ἀσπράντους. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ὑπεδέκετο αὐτοὺς ποὺ ἔκαναν αὐτὰ καὶ ἔλεγεν «Ἐφ' ὅσον ἐποίησατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. 25, 45). Καὶ πάλιν «Ὅπως οὐκ ἔστι θέλημα ἡμῶν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν ἵνα ἀπώλῃται εἰς τῶν μικρῶν τούτων» (Ματθ. 18, 14). Καὶ πάλιν «Ὅς ἐάν ὁκαυδαλίῃς ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, συμμέρειν αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὁνακὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ριπῇ ἐν τῇ θαλάσσῃ» (Ματθ. 18, 6). Καὶ παντοῦ κάνω ὁ Χριστὸς πολὺν λόγον διὰ τοὺς μικροὺς καὶ ἐλαχίστους. Ὁ Ἐ-

πειδὴ λοιπὸν ἐγνώριζε καὶ ὁ Ἀβραάμ τοῦτο δὲν ἐρωτοῦσε τοὺς περαστικούς ποῖοι ἦσαν, καὶ ἀπὸ ποῦ, ὅπως κάνομεν ἡμεῖς τώρα, ἀλλὰ κυρίως ἐξαίρετον ὑπεδέκετο τοὺς πάντας. Διότι ὁ φιλόφρων δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζῃ τὴν ζωὴν, ἀλλὰ μόνον νὰ διορθῇ τὴν πτωχείαν καὶ νὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἀνάγκας.

Ὁ πτωχὸς ἔχει ἕνα συνήγορον τὴν ἀνάγκαν καὶ τὴν ἀνάγκην. Μὴ ζητῇς λοιπὸν τίποτε περισσώτερον ἀπ' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἶναι ὁ πονηρότερος ἄνθρωπος, στερεῖται ὅμως τῆς ἀκαταπύτου τροφῆς, πρέπει νὰ τὸν ἀπαλλάσσουμε ἀπὸ τὴν πείναν. Ἔτσι διέταξε καὶ ὁ Χριστὸς νὰ κἀναιμεν διὰ τὸ λέγει «Γίνεσθε ὅμοιοι τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ ἔρκει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους» (Ματθ. 5, 45). Ὁ ὁ ἐλεῖται εἶναι ἡμίαν διὰ τοὺς ἔκοντας ἀνάγκην, καὶ τὸ ἡμίαν δεῖται ἄλλους ὅσους ἔπασσεν εἰς ναυάγιον καὶ τοὺς σῶζει ἀπὸ τοὺς κινδύνους. καὶ ἐν ἀνάγκῃ αὐτοὺς ποὺ κινδυνεύουν εἶναι πτωχοὶ ἢ ἐγκαταλελειμένοι ἢ ἀποβλήτες ἄλλοι, ἄλλους τοὺς ἀλλοτρίους εἰς τοὺς κόλπους του. Καὶ οὗ λοιπὸν διὰ τὴν εὐαγγελίαν εἰς τὴν γῆν ἀνθρώπων ποὺ ἔπασσεν εἰς τὸ ναυάγιον τῆς πτωχείας μὴ κρίνῃς αὐτὸν ὅτι νὰ τοῦ ζητῇ τὸν λόγον, ἀλλὰ σταμάτησε τὴν συμφορὰν του.

Διὰ τὴν δημιουργίαν εἰς τὸν αἰσῶν σου προβλήματα, Ὁ Θεὸς σὲ ἀπὸλλεζεν ἀπὸ κάθε περιέργειαν καὶ πολυπραγμοσύνην. Πῶς θὰ ἔλεγαν καὶ πόσον θὰ ἐβουκόλουν πολλὰ τὰ πράγματα, ἂν ὁ Θεὸς δίδεν ἐντολὴν νὰ ἐξετάζουμεν πῶς τὸν μὲ προσάχῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν συμπεριφορὰν. Ἐ καὶ νὰ ἐρευνῶμεν τὰς πράξεις τοῦ καθ' ἑνὸς καὶ μετὰ νὰ ἐλεοῦμεν, τώρα ὅμως ἔχομεν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ κάθε τέτοιαν δυσκολίαν. Διὰ τὴν ἀνακατασκευὴν περιττὰς φροντίδας, Ἄλλο εἶναι ὁ δικαστὴς καὶ ἄλλο ὁ ἐλεῖται. Διὰ τοῦτο λέγεται ἐλεημοσύνη, διότι δίδομεν καὶ εἰς τοὺς ἀνάγκους. Αἰετὰ συμβουλεύει καὶ ὁ Παῦλος νὰ κάνουμεν μὲ τὸ νὰ λέγῃ «ὑμεῖς δὲ τὸ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκαίετε, πρὸς πάντας μὲν, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οικείους τῆς πίστεως» (Γαλ. 6, 9-10). Ἄν διαρευνῶμεν μῆπως κάποιος δὲν ὀφείλῃ ἐλεημοσύνην καὶ πολυσκεπτοῦμεν, δὲν θὰ μὲς τύκουν εὐκολα ποῖε ὅτι εἶμαι. Ἄν ὅμως δίδωμεν καὶ εἰς τοὺς ἀνάγκους, ἀποκαθίσταται ὅτι μὲς τύκουν καὶ οἱ ὀφείλῃ. ⁷³⁵ Α καὶ θὰ πῶσον εἰς τὰ κέρια μας ἀνθρώπων ἀντίδοιοι δι' ἅλα. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ συνέβη καὶ μὲ τὸν μακάριον Ἀβραάμ, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ δὲν ἐξήταζε ὅτε διερευνῶσε τοὺς περαστικούς ποῖοι ἦσαν, ζητούσε νὰ φιλοξενῇ κάποτε καὶ ἀγγέλους. Αὐτὸν νὰ μνησθῇμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ τὸν ἀπὸγονόν του τὸν Ἰωάννη Διδά-

και αυτός ἐμνήσθη τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ προγόνου τοῦ εἰς ὅλας τῆς τῆς λεπτομερείας καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν· «Ἡ θάλασσα μου παντοῦ ἐλθόντι ἀνέμετο» (Ἰωβ 91, 92). Δὲν ἦταν δηλαδὴ εἰς ἄλλον ἀνοικτὴ καὶ εἰς ἄλλον κλειστὴ, ἀλλὰ κατὰ ἐξέτασιν ἦσαν εἰς ὅλους ἀνοικτὰ.

§ 6. Ἔτσι νὰ κόνωμεν καὶ ἡμεῖς, παρακαλῶ, νὰ μὴ πολυεξατάξωμεν, οὔτε παραπάνω ἀπὸ ὅσο πρέπει. Διότι διὰ τὸν πτωχὸν σηματοῖται ἔχει φρόνην ἢ ἀνάγκη. Καὶ ἂν κανεὶς ποὺ ἔχει ἀνάγκη ἐλθῇ εἰς ἡμεῖς, νὰ μὴ τὸν ἐξετάσωμεν περισσό-τερον, διότι δὲν δίδομεν εἰς τὴν χαρακτηρίαν, ἀλλ' εἰς τὸν ἀνθρώπον. Δὲν ἐλεοῦμεν τὸν ἀνθρώπον διὰ τὴν ὁρετὴν του, ἀλλὰ διὰ τὴν συμφορὰν, ὥστε νὰ ἡμπορέσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ κερδίσωμεν τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ ἡδυνώμεν, ἂν καὶ ἀνόητοι, τῆς φιλανθρωπίας του. Ἐὰν λοιπὸν ζητήσωμεν ὅ-τιαν διὰ τοὺς συνανθρώπους μας καὶ ἂν ἐξετάσωμεν μὲ λε-πτομέρειαν, θὰ κἀνῃ τὸ ἴδιον καὶ δι' ἡμᾶς ὁ Θεός. Καὶ καθὼς θὰ ἐπισκέπτομεν νὰ ζητήσωμεν λόγον ἀπὸ τοὺς συνανθρώ-πους μας, ὁ Θεὸς καὶ αὐτοὺς οἱ ἴδιοι τὴν ἀκωθεν φιλανθρωπίαν. «Ἐν ἡ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε», λέγει, (Ματθ. 7, 2). Ἀλλ' ὅς σφάττωμεν πάλιν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος. Ὅταν εἶδε λοιπὸν ὁ πλοῦσιος τὸν πτωχὸν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ λέγει· «Πότερ Ἀβραάμ, ἐλέησάν με, καὶ πέμψον Ἀ-λάζαρ» (Λουκ. 16, 24).

Διὰ τοῦτον λόγον δὲν ἀκριβήθη πρὸς τὸν Ἀλάζαρ, Ἐγὼ νομίζω δι' ἐνστάτης καὶ ἐκκενίας καὶ ἐπειδὴ ἔκρινε συμ-φωνα μὲ τὴν ἐκκλῆν του νοστορίαν, ἐνόμizen ὅτι ὁ πτωχὸς ἀσφαλῶς θὰ τοῦ εἶχε κρατήσῃ κακίαν. Ἐὰν ἐπὶ αὐτοῦ, θὰ ὁ-σκέσθη, ἐγὼ ὅταν ἐκαιρήμην τὸσον πλοῦτον καὶ κατὰ νὰ ἔχω ἀδικήσῃ καὶ ὅλοι ἐπ' αὐτὸν, ἐπεκρινόμην τὸν ἀνθρώ-πον τοῦτον ποὺ ἔχουσε μὲ ὅσα θάνατα καὶ δὲν τοῦ προσέ-φερα οὔτε τὰ ψέκοντα, πολὺ περισσύτερον αὐτός. Δὲν ποὺ τό-σο ἐπεκρινόμην, δὲν θὰ βεχθῇ τὴν παρὰ κληρὸν μου. Δὲν λέγομεν αὐτὰ διὰ νὰ κατηγορήσωμεν τὸν Ἀλάζαρ, διότι ἐκεῖ-νος δὲν ἐκούετο ἔτσι, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πλοῦσιος μὲ τὴν σκέψιν αὐτὴν δὲν ἐφάνταζε τὸν Ἀλάζαρ, ἀλλὰ τὸν Ἀβραάμ, διὰ τὸν ὅποιον ἐνόμizen ὅτι ἀγνοοῦσε τὰ συμβάντα. Ἐζήτησεν ὁ ἄνθρωπος τὸν δόκτωλον ἐκεῖνου, ποὺ πολλὰς φορὰς ἄρως νὰ νυμφετα, ἀπὸ τοὺς σκύλους. Καὶ τί ἀπῆλθονεν ὁ Ἀβραάμ, «Τέκνον, ἀπέλαδες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου» (Λουκ. 16, 25).

6. Περὶ τοῦ θέματος ἐπεξετάσθη ὁ Χρυσόστομος ἐκκενικῶς καὶ εἰς τοὺς ἀποστόλους ἀφ' ὧν. Τὸ ἀγαθὸν νὰ ἔσται ἀπελάσμενον ἡ πλοῦσιος ὅταν ἔξωσιν, τὸ θεωρεῖ δι' ἀνθρωπίνην δι' ἀνταρξίαν ἐγὼ καὶ εἰς τὴν παρ-

Πρόσεξε σκέψιν, πρόσεξε φιλοστοργίαν δικαίαν. Δὲν εἶ-πεν ἀπὸνθρώπου καὶ ὅχι καὶ παμπόνηρε, οὐ ποὺ ἐγκατέλει-περ τὸν ἀνθρώπον εἰς τόσα θάνατα, τώρα ἐνεθυμήθη τὴν φιλανθρωπίαν ἡ καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν συγγνώμην. Δὲν κοι-κάνεται, δὲν ἐντρέπεται, Ἀλλὰ τί εἶπε, «Τέκνον ἀπέλαδες τὰ ἀγαθὰ σου». Διότι λέγει· «Ψυχὴν κατακαμένην μὴ προ-σταράξω» (Σοφ. Σειρ. 4, 3). Φθάνουν εἰς αὐτὸν αἱ τιμα-ρίαι, μὴ προσυξάνωμεν τὰς συμφορὰς του. Ἐξ ἑλλου, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ δι' ἀπὸ μνησκακίαν διὰ τὰ περαιομένα ἡμῶ-δους τὸν Ἀλάζαρ, τὸν ἀνομᾶζει τέκνον, σκεδὸν ὥστε νὰ ἀπα-λογῆται διὰ τὸν δευτὸν του μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν. Ὅτι ἐξουσιάζει, λέγει, σοὺ πατέρα. Τὸ νὰ ἐπιτρέψω ὅμως εἰς αὐ-τὸν νὰ μεταβῇ ἐπ' ἐδῶ ἐκεῖ, δὲν ἐξαρτᾶται πλεον ἀπὸ ἡμῶν. Ἀπέλαδες τὰ ἀγαθὰ σου» 716 Α. Καὶ διατὶ δὲν εἶπεν ἐλα-δες, ἀλλὰ ἀπέλαδες; Ἀπὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ θέλωμεν εἰ-α-νοῖνται· ἕνα μεγάλο πέλαιος νομίζω.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ τηρήσῃτε τὰ λόγια αὐτὰ μὲ ἀκριβείαν, καὶ νὰ καταθέσῃτε εἰς τὸν νοῦν σας μὲ κάθε σφρι-λεαν καὶ αὐτὸ ποὺ τώρα ἐλέσθησαν ἀλλὰ καὶ τὸ προηγου-μενα, καὶ μὲ ὅσα ἡκούετε νὰ προετοιμασθῇτε καλότερα διὰ νὰ δεχθῇτε αὐτὰ ποὺ πρόκειται νὰ λαθῶν. Καὶ ἂν μὲν οὐκ εἶναι δυνατόν νὰ ἐνθυμήσῃτε ὅλα ὅσα εἶπα ἂν ὅμως δὲν ἡμ-πορήσῃτε ὅλα, νὰ ἐνθυμήσῃτε διαρκῶς, παρακαλῶ, πρῶτον ὅτι ὅλα τοῦτο, ὅτι τὸ νὰ μὴ εἶδῃς εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀπὸ τὰ κρη-ματα ποὺ ἐκεῖς εἶναι κλοπὴ τῶν πτωχῶν καὶ ἀποσπέρσις τῆς ζωῆς των καὶ ὅτι εἶναι δὲν κατακρατοῦμεν τὰ ἴδικά μας, ἀλλὰ τὰ τῶν πτωχῶν. Ἐὰν λοιπὸν σκεπτεσθε κατ' αὐτὸν τὸν τρο-πὸν θὰ περικρινώμεν τὰ χρήματα καὶ ἡμεῖς θρόνημεν ἐδῶ τὸν Χριστὸν, ποὺ πεινᾷ. Β. θὰ ἔχωμεν ἀποταμίους δι' ἐκεῖ μεγάλο κέρδος, καὶ θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ μέλ-λοντα ἀγαθὰ, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυ-ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἐνέχει καὶ μὲ τὸν Πατέρα ἀποσπέρσις δὲ καὶ τὸ ἄγνον Πνεῦμα δόξα, τιμὴ καὶ δόνατος, νῦν καὶ διὰ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ἔτι, ὅπως θεωρεῖ καὶ τὰ θέματα τοῦ πτωχοῦ ἡμεῖς δι' ἐνθυμήσας ἀποσπέρσις του.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΔΕΝ ΉΘΕΝ, ΕΛΑΒΕΝ ΤΑ ΑΙΜΑΤΑ ΣΟΥ ΕΝ ΤΗ ΣΩΗ ΣΟΥ ΑΛΛ' ΑΠΕΛΑΒΕΝ ΚΑΙ ΑΙΛΑΤΙ ΟΙ ΜΕΝ ΔΙΚΑΙΟΙ ΠΕΡΙΕΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΙΜΑ ΕΙΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ, ΟΙ ΔΕ ΑΜΑΡΤΩΛΟΙ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΝ

1. Δὲν ἀπελθὼν ὁλόων ἢ περὶ τοῦ Λαζάρου παραβολή καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς. Δωτὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς μὲν δέδοκε νὰ ὑπαφένον ἐντολὰ τὴν πτωχείαν τῶν, τοὺς πλουσίους δὲ δὲν ἔφησε νὰ ὑπερπαρανεύωνται διὰ τὸν πλοῦτον. Ἀλλ' ἐδίδαξεν ἑμπρόσθεν, οἱ αὐτοὶ πού ζῇ εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ δὲν βίδει οὐ κανένα ἀπὸ ὅσα ἔχει εἶναι ὁ πῶς ἐλευερός. Ἐμπρός λοιπὸν καὶ σήμερον νὰ ἀμύλησμεν διὰ τὸ ὅσον θέμα. Διότι καὶ οἱ μεταλλωρῆται, ὅσοι ἀνοκαλύψουν πολλὰ ἔκρη ἀπὸ κρυφά, ἐκεῖ ἔανοσεσάπτουν καὶ δὲν σταματοῦν μέχρι νὰ ἐξαντλήσουν ὅλον τὸ εὖρημα. Ἄς ἐπανέλθωμεν λοιπὸν εἰς τὸ σημεῖον πού ἐσταματήσαμεν τὸν λόγον τὴν προηγουμένην φορὰν διὰ νὰ τὸν συνεχίσωμεν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα.

Ἡμετεροὶ ἐδόξαμε εἰς μίαν ἡμέραν νὰ ἀναπτύξωμεν ὅλην τὴν παραβολὴν. Δὲν ἐπιβήκαμε ὅμως νὰ εἴπω ὅπως πολλὰ καὶ νὰ φράσωμεν, ἀλλὰ ἀφοῦ ἀκούσατε μὲ προσοκὴν τὰ λεχθέντα καὶ τὰ ἀκαταλάβετε, νὰ ἀποκομίσετε ἀπὸ τὴν ὥρον πού ἀπερώσατε ἑδῶ κόποιαν εὐδοκίαν πνευματικῆς ἀφελείας. Ὅπως καὶ ἡ στοιγυαὶ μικρὰ εἶναι πρόκειται νὰ ἀντακατήσῃ με στερῶν τροφῇ. Ἐπὶ τὸ γὰρ μετὰ τὸ ὅπως τρέφεται τὸ παιδί τῆς, ἂν μὲν βάλῃ εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ μαζέμενο τὸ μίγμα, δὲν ἀφελεί εἰς τῆσπε, διότι τὸ παιδί ἐγείρει αὐτὸ πρὸς τοῦ προσφέρει καὶ λερώνει τὴν μικρὴν ποδὶν γύρω ἀπὸ τὸ στήθος τοῦ, ἂν ὅμως τοῦ τὸ δίδῃ μὲ πρεμίαν καὶ σιγὰ-σιγὰ, τὸ κατὰπίνει χωρὶς ἀντίδρασιν. Διὰ νὰ μὴ ἀποβάλλετε λοιπὸν καὶ σὺς τὸ προσφερόμενον, δὲν οὐκ προσέφερα διὰ μίαν τὴν κατὰπινον τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ τὸ διήρουν εἰς πολλὰς ἡμέρας καὶ οὐκ ἄφρησ 737 Α. νὰ ἀναπαύσθε εἰς

τὰς ἐνδομήρους, διὰ νὰ κενύσετε ὅταν εἰς τὸ μυαλό σας αὐτὰ πού ἤκούσατε καὶ νὰ δεκθῆτε αὐτὰ πού πρόκειται νὰ λεχθῶν μὲ προθυμίαν καὶ ἡρεσώσων ψυχῇ.

Διὰ τοῦτο καὶ τὸ θέμα αὐτῶν πού πρόκειται νὰ λεχθῶν οὐκ τὸ προλέγει πολλὰς ἡμέρας πρὶν, διὰ νὰ ἀνοίξετε εἰς τὰς ἐνδομήρους ἡμέρας τὸ θυελλίον καὶ ἀφοῦ ἀνοίξαστε ὅλην τὴν περικοπὴν καὶ ἴδῃτε καλὰ τί ἔχει λεχθῇ καὶ τί ὑπολείπεται ἐτοιμάσετε ἔτσι τὴν οὐκείαν σας διὰ τὴν ἀκρόασιν αὐτῶν πού θὰ λεχθῶν κατόπιν διὰ νὰ τὰ κατανοήσετε ἔτσι εὐκαλύτερα.

Καὶ τοῦτο οὐκ παρακαλῶ πάντοτε καὶ δὲν θὰ παύσω νὰ οὐκ παρακαλῶ, οἱ μόνον ἐδῶ νὰ προσέχετε εἰς ὅσα λέγονται, ἀλλὰ καὶ ὅταν εὐρίσκεσθε εἰς τὸ στίβ Β νὰ ἀσκαλίσθε πάντοτε μετὰ τὴν ἀνάνυσιν τῶν θεῶν Γραφῶν. Αὐτὸ δὲν ἔπαυσα ποτε νὰ συνοιά καὶ εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι μὲ συναναστρέφονται ἰδιαίτερος. Ἀλλὰ μὴ μοῦ εἴπη κανεὶς αὐτὰ τὰ ψυχρὰ καὶ παλὺ ὀχλοκατάκριτα λόγια, οἱ δηλαδὴ ἀποσκοποῦμαι, εἰς τὸ δικαστήριον ἀσκαλοῦμαι μετὰ τὰ πολιτικά, ἐλασκά τέχνην, ἔχω γυναῖκα, τρέφω παιδιὰ διεσθόναι τὸ στίβ μου, εἶμαι ἄνθρωπος πού ἔχω ἀνάγκαν εἰς τὴν ζωὴν δὲν εἶναι δι' ἐμένα ἡ ἀνάνυσιν τῶν Γραφῶν, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνους πού ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια καὶ κατακύν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, πού ἔχουν αὐτὸ πάντοτε ὡς σκοπὸν εἰς τὴν ζωὴν τῶν Τί λέγετε, ἄνθρωπε, δὲν εἶναι δουλειὰ σου νὰ μελετῇς τὰς Γραφὰς, ἀπεδὴ οὐκ ἀποσοῦν μύραι φροντίδες, Ὁ Περισσότερον δι' ἐσένα εἶναι αὐτὴ ἡ δουλειὰ παρὰ δι' ἐκεῖνους, διότι αὐτοὶ δὲν ἔχουν τόσον μεγάλαν ἐνέργειαν τῆς δουλείας πού προέρχεται ἀπὸ τὰς θεῖας Γραφὰς, ὅσον αὐτοὶ πού πολιορκεῖνται ἀπὸ πολλὰς ἀνάγκας.

Οἱ μοναχοὶ δηλαδὴ ἔχουν ἀπαιτητὴν ἀπὸ τοῦς θεοφύλους τῆς ἀγορᾶς καὶ ἔχουν στήρει τὰς καλυψὰς τῶν εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ δὲν ἔχουν κομμίαν σχέσιν μετὰ τὸν κόσμον ἀλλὰ φιλοσοφοῦν μετὰ μεγάλαν ἀνυσιν εἰς τὴν γαλήνην ἐκείνης τῆς ἡσυχίας καὶ ὡσὲν νὰ κάθονται εἰς λιμένα ζῶν με μὲνύλιν ἀσφάλειαν. Ἡμεῖς ὅμως πού κληθωνόμεθα ὡσὲν εἰς ἀνοικτὸν πέλαγος καὶ ἔχομεν μυριάδας ἀνάγκας λόγῳ τῶν δημοπρατίων μας, χρειαζόμεθα συνεχεῖ καὶ ἀδιάκοπον ἀνακοῦν

7. Ὁ ἐμμελής ἀνθρώπος νὰ προλέγῃ τὸ θέμα τοῦ ἐπόμενου λόγου εἰς τοὺς ἀκουστές τοῦ διὰ νὰ κρεταιμώμενται νὰ κατανοήσουν καλύτερα ὅσα ἐπρόκειται νὰ εἴπη.

8. Ὁ κατὰ θεὸν διὰ τῶν μοναχῶν εἶναι εὐκαλύτερος ἀπὸ τὸν εἰς τὸν λαὸν διότι οἱ λαοὶ καθημερινῶς συναντοῦν τὸν πειρασμὸν ἐφ' οἱ μωατοὶ ζῶν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς τῶν ἀσκαλομένων μετὰ τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο, ἐν καὶ αἱ ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου εἶναι ἀγριότεραι, ὅμως αὐτοὶ τὰς ἀντιμετωπίζουν εὐκαλύτερον.

ον διὰ τῶν θείων Γραφῶν. Εκείνην καθόντα μακρὰ Δ ἀπὸ τὴν μάκρην, διὰ τοῦτο καὶ δὲν δέξαντα, πολλά τραύματα σὺ ὅμως εἰς αὐτὰς εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ πληγνύνεσαι συνεχῶς, διὰ τοῦτο κρεάζεις καὶ περισσότερα φάρμακα. Διότι καὶ ἡ νυνοῖα σὲ ἐκνευρίζει καὶ ὁ υἱὸς σὲ στενοχωρεῖ καὶ ὁ δούλος σὲ ἐξοργίζει καὶ ὁ ἐκτὸς προσπαθεῖ νὰ σὲ βλάψῃ καὶ ὁ φίλος σὲ ζηλεύει καὶ ὁ νεῖπας σὲ διαβάλλει καὶ ὁ δικαστὴς ἐνίοτε σὲ ἀπειλεῖ καὶ ἡ πεισικία σὲ δυσκολεύει καὶ ὁ θάνατος τῶν συγγενῶν σοῦ προξενεῖ πένθος καὶ ἡ εὐημερία σοῦ προκαλεῖ θνητότην καὶ ἡ δυστυχία σὲ ἐντροπάζει καὶ ὑπάρχουν πολλαὶ ἀφορμαὶ ποῦ προκαλοῦν ὀργὴν φροντίδας καὶ στενοχωρίας λύπην, ματαιοδοξίαν καὶ ἀπελπίαν. Εἰ δὲ ἀνάγκη μὲς περιστοιχίζου καὶ ἀναρτήματα θέλῃ μὲς κτυποῦν ἀπὸ παντοῦ. Διὰ τοῦτο κρεαζόμεθα πάντοτε τὴν πανοσιλίαν τῶν Γραφῶν. Διότι, λέγει, μᾶθε το καλὰ, ὅτι διαρκῶς διέρχεται μέσα ἀπὸ παγίδας καὶ περιπατεῖς ἐπάνω εἰς τὸ φρούριον τῆς πόλεως (Σοφ. Σειρ. 9, 13).

Αἱ ἐπιθυμίαι δηλαδὴ τῆς σαρκὸς αὐτῶν ποῦ ζοῦν ἐν τῇ τῆς κοινωνίας ἐπαναστατοῦν ἀγριότερα, ἐπειδὴ καὶ τὸ ὥραον πρόσπονον καὶ τὸ θαυμάσιον ὡς ἐπιτίθεται μέσῳ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ὁ αἰσχυρὸς λόγος εἰσέρχεται διὰ τῆς ἀκοῆς καὶ ταρασσὶ τὸν λογισμὸν καὶ πολλὰς φορές μὴ κακὴ μελέτεια καθαρώνει τὴν ἀντίστασιν τῆς ψυχῆς. Ἀὐτὰ τὰ λέγω διότι πολλὰς φορές καὶ αὐτὸ ποῦ φαίνεται, ὡς τὸ ποῦ ἀσπρύνονται ἢ πυρριδιά δηλαδὴ τοῦ μύρου.⁷³⁸ Α καὶ χρησιμοποιοῦν αἱ πόρνοι τῶν παρόδων, ὅταν σὲ εὕρῃ κάποιον περὶν καὶ σὲ παρνεύει αἰσχάλλων, καὶ αὐτὸ ἐντελὲς τυχαίως.

2. Αὐτὸ καὶ πολλὰ ἄλλα πολιορκοῦν τὴν ψυχὴν μας. Ἔχομεν λοιπὸν ἀνάγκην ἀπὸ τῶν θείων φάρμακων, διὰ νὰ θεραπεύσωμεν τὰς πληγὰς ποῦ προκαλοῦνται καὶ νὰ προλάβωμεν ὅσας δὲν ἔχουν ἀκόμη προκληθῇ, ἀλλὰ προκεῖται, νὰ προκληθοῦν.⁷³⁹ Τοῦτο θὰ γίνῃ μὲ τὸ νὰ στήσωμεν καὶ ἀποκρούσωμεν ἀπὸ μακρὰ τὰ θέλησιν τοῦ διαβόλου διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν. Διότι, εἶνα, ἀδύνατον νὰ σωθῇ κανεὶς εἰς δὲν ἀπολαμβάνῃ συνεχῶς πνευματικὴν ἀνάγνωσιν. Καὶ εἶνα, πράγμασι ἐπιθυμητὸν αὐτὸ, Β ἀπὸ μόνον μὲ τὴν διαρκὴ ἀπόλαυσιν αὐτῆς τῆς πνευματικῆς θεραπείας θὰ ἠμπορούμεν κάποτε νὰ σωθῶμεν. Ὅταν ὅμως πληγνύνωμεθα καθὲς ἡμέραν καὶ δὲν ταχύνωμεν καμμίας θεραπείας, ποῖα ἔστι σωτηρία ὑπάρχει; Δὲν βλέπετε ὅτι τοὺς κακιστοὺς τοὺς χρυσόκους τοὺς ἀνυπερόκτους οὕτως ποῦ ἀποκλοῦνται μὲ καθὲς εἶδους τέκνην. Αὐτοὶ ἔχουν συμπληρωμένα

738. Τὸ ἀποτελεσματικότερον φάρμακον κατὰ τὸν διαβόλου εἶναι ἡ ἐν γυναικὶ φορητὴν βιβλίον, ἰδιαίτερος ὅμως τῆς θείας Τραπῆς.

ἅλα τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης τῶν καὶ ἀκόμη καὶ δὲν πᾶνται ἀπὸ τῶν πείνων, ἢ στενοχωροῦνται ἀπὸ τῆς πεισικίας προστιμῶν νὰ ὑποφέρουν τὰ πάντα παρὰ νὰ πωλήσουν κάποιο ἐπ' αὐτὸ διὰ νὰ συντηρηθοῦν. Πολλοὶ λοιπὸν ἐπισημάνουν πολλὰς φορές νὰ δονηθοῦν διὰ νὰ συντηρηθοῦν τὸ αὐτὸ καὶ τὰ παιδιὰ τῶν, παρὰ νὰ πωλήσουν ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης τῶν ὅτε καὶ τὸ μικρότερον καὶ τοῦτο εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ συμβαίῃ.

Γ Γνωρίζουν δηλαδὴ ὅτι ἐν ἐκείνῃ πωληθῶν, εἶναι ἄχρηστοι εἶναι αἱ τεχνικαὶ τῶν γνώσεως καὶ γίνεται καθὲς ἐκκαίρια διὰ νὰ εὐπορήσουν. Αὐτοὶ δὲν παραμένουν ἐκείνην, εἶναι δυνατόν μὲ τὸν χρόνον νὰ ἐπιστρέψουν τὰ δανειὰ, ὅφ' ὅσον ἀκούσθαι συνεχῶς τὴν τέκνην ὅταν ὅμως καταλήξουν νὰ τὰ πωλήσουν εἰς ἄλλους, δὲν θὰ ἠμπορέσουν ποτε πλεον νὰ εὕρουν κάποιον παρηγορίαν εἰς τὴν πεισικίαν καὶ τὴν πείναν τῶν. Ἔτσι πρέπει νὰ κάνωμεν καὶ ἡμεῖς: διότι ὅπως δι' ἐκεῖνους ἐργαλεῖα τῆς τέχνης εἶναι τὰ σφύρι καὶ τὸ ἄντη καὶ ἡ λαβὴ τῆς φωτῆς, ἔτσι καὶ δι' ἡμᾶς ἐργαλεῖα τῆς τέχνης εἶναι τὰ ἀποστολικά καὶ Δ προφητικά βιβλία καὶ καθὲς θεόπνευστος καὶ ἀπόστολος Γραφή. Καὶ ὅπως ἀκριθῶς ἐκεῖνοι διαγορφάνουν μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἅλα τὰ σκεύη ποῦ θὰ πιάσουν ἔτσι καὶ ἡμεῖς δι' αὐτῶν διαγορφάνομεν τὴν ψυχὴν μας. Ἐν δηλαδὴ εἶναι διεφθαρμένη τὴν διορθώσωμεν, ἢ τὴν ἀνακαταστήσωμεν ἐν ἑκῇ παλαιότητι.

Καὶ αἱ μὲν πενίται δείκνουν τὴν τέκνην τῶν μόνον εἰς τὴν διαγορφῶσιν τῶν σκευμάτων, δότι δὲν ἠμποροῦν νὰ μεταβάλουν τὴν βλῆν τῶν σκευῶν, ὅτε νὰ μετοτρέψουν τὸ φῶς εἰς χρυσάφι, ἀλλὰ μόνον τὴν μορφήν μεταβάλλουν. Σὺ ὅμως κάνεις κάτι περισσότερο ἀπ' αὐτούς: Ε ἐνθ' δηλαδὴ παίρνεις καμμὰ φαρὰ εὐλινον σκεῦος, κατορθώνεις καὶ τὸ μετατρέπεις εἰς χρυσόν. Καὶ οὕτω τὸ θεοαἰνεῖται ὁ Παῦλος διὰ τὸν λέγει τοῦτο ἐν μεγάλῃ δὲ χάριτι ὡς ὅτι μόνον σκεῦος χρυσὸ καὶ ὀργυρῶν, ἀλλὰ καὶ ἑλάνια καὶ ὀστράκιννα. Ἐάν τις σὺν ἀκαθάρτη ἐαυτὸν ἐκ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς μὴν, ἡγιασμένον καὶ εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ εἰς πᾶν ἔργον ἀναθὸν ἡγιασμένον» (Β Τιμ. 2, 20-21). Ἄς μὴ ἀμελοῦμεν λοιπὸν νὰ ἀποκοθῶμεν διδῶν, διὰ νὰ μὴ πληγωθῶμεν ἐπανδρόνως ὅτε νὰ κρύβωμεν τὸ χρυσάφι, ἀλλὰ νὰ ἐπισυρῶμεν δι' ἐαυτοὺς.⁷⁴⁰ Α πνευματικὸ βιβλία διότι τὸ χρυσάφι διὰ πολυπλασιασμοῦ τότε προξενεῖ εὐκόλου κακὸν εἰς δούκας τὸ ἔχουν ἀποκτήσει. Τὰ βιβλία ὅμως διὰ ὑπάρχουν παρέχουν μεγάλην ὠφέλειαν εἰς αὐτοὺς ποῦ τὰ ἔχουν.

Ὅπως δηλαδὴ ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχουν βασιλικά ὄπλα, καὶ δὲν ἀκόμη δὲν τὰ χρησιμοποιοῦ κανεὶς, παρέχουν μεγάλην ὀφρὰ.

λεον εις υσους κατοικούν ἐκεῖ μέσα, διότι δὲν τομῶ κανείς, οὔτε ληστής οὔτε διαρρήκτης οὔτε ἄλλος κακοῦργος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σπίτι ἐκεῖνο, ἔτσι καὶ ὅπου ὑπάρχουν θεῖα, ἀπομακρύνεται ἀπὸ ἐκεῖ κάθε εὐθεῖς διαβολικὴ ἐνέργεια καὶ δίδεται μεγάλη ὠφέλεια πρὸς τὴν ἀρετὴν εἰς ὅσους κατοικοῦν ἐκεῖ. Διὰ καὶ μόνον μὲ τὸ νὰ ἀνέπαυον τὰ θεῖα γινόμεθα ὡς πρὸ ἀνθρώπων πρὸς τὴν ἀμαρτίαν. Καὶ ἂν ἀκόμη τοιμήσωμεν κατὰ τὸ ἀπαγορευμένον καὶ ἀμαρτήσωμεν, μόλις ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ σπίτι καὶ ἴδομεν τὰ θεῖα, καταδικάζομεν περισσότερον τὴν συνείδησίν μας καὶ διεστέλλομεν νὰ ἐπανέλθωμεν τὰ ἴδια ἀφάλματα. Ἄν πάλιν ζώομεν μὲ εὐσέβειαν, παίρνομεν ἀκόμη μεγαλύτεραν ὠφέλειαν ἀπὸ τὰ θεῖα. Διὰ τὴ μόλις ἐγγίστη κανείς εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀμέσως διορθώνεται τὴν σκέψιν του καὶ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὰ θωπευτικά, καὶ μόνον μὲ τὸ νὰ τὸ βλέπῃ. Ἄν ὅμως γίνῃ καὶ προσεκτικὴ ἀνάγνωσις του τότε καθαρῶς καὶ ἡ ψυχὴ ἔτσι, ἴσως νὰ ἀνιῶται, διότι φηλεῖ εἰς αὐτὴν ὁ Θεὸς δι' ἐκείνων τῶν γραμμῶν.

Ἀλλὰ ἡμπορεῖ νὰ ἐρωτήσῃ κάποιος ἂν δὲν κατανοῶμεν τὰ γραφόμενα. Ὁ Βεβαίως, καὶ χωρὶς ἀσκήν νὰ καταλαβαίνης τὰ γραφόμενα καὶ μόνον μὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιτελεῖται μεγάλος ἐξαγιασμός. Ἀλλωστε εἶναι ὀδύνη νὰ σοῦ εἶναι ὅλα τὸ ἴδιο ἀκατανόητα. Δι' αὐτὸν ἐκρίθη τὸν λόγον ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος τὰ ἐρρήθησεν ἔτσι, ὥστε αὐτὰ τὰ θεῖα νὰ γραφοῦν ἀπὸ τελείους, ἀλκιροὺς, σκηνοποιοὺς, ποιμένας, αἰγοδοσκόπους ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀγραμμάτους, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ κανεὶς ἀμαρτωλὸς νὰ καταφεύγῃ εἰς αὐτὴν τὴν πρόφασιν, ἀλλὰ νὰ εἶναι τὰ λεγόμενα εὐκαλονόητα εἰς ὅλους. Ἔτσι ἔχει κέρδος καὶ ὠφελεῖται μὲ τὸ νὰ τὰ ἀκούῃ καὶ ὁ κραιπνότερος καὶ ὁ δοῦλος καὶ ἡ χήρα γυναῖκα καὶ ὁ πρὸ ἀμαρτωλὸς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Διότι δὲν τὰ ἔγραψαν ὅλα αὐτὰ ἀπὸ ματαιοδοξίαν, ὅπως οἱ Ἑβραῖοι, ὁ ἀλλὰ διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ποὺ τὰ ἀκούουν, ἐκείνοι ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν ἔχον ὀφειλὴ τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος.

3. Διότι οἱ Ἑβραῖοι φιλόσοφοι καὶ ρήτορες καὶ συγγραφεῖς δὲν ἐπεδύσκων τὸ κοινὸν συμφέρον, ἀλλὰ τὸ πῶς οἱ ἴδια θὰ θυμασθοῦν. Ἔτσι, κ' ἂν ἀκόμη εἴπαι κατὰ χρῆμα, καὶ αὐτὸ τὸ ἀπέκρυψαν μὲ τὴν συνιθησμένην ὀσφειάν των, ἴσως εἰς βαθὺ σκοτάδι. Οἱ ἀπέναντι ὅμως καὶ οἱ προφῆται ἔκαμαν τὸ τελείως ἀντίθετον. Διότι ὅλα ὅσα ἔγραψαν τὰ κατέστησαν εἰς ὅλους σαφῆ, διότι ἦσαν διδάσκαλοι ὅλης τῆς αἰκουμένης, διὰ νὰ ἡμπορῇ κάθε ἄνθρωπος καὶ μόνος του νὰ κατανοῇ τὰ λεγόμενα μὲ πόνον τὴν ἀνάγνωσιν. Καὶ αὐτὸ ὡς τὸ προείπεν ὁ προφῆτης ὅταν ἔλεγεν «Ἔσονται πάντες διδασκὰι Θεοῦ καὶ οὐ μὴ εἴπῃ ἕκαστος τὴν πλησίον αὐτοῦ, γνώ-

θα τὸν Κύριον, ὅτι πάντες ἀθήρουνσι σε ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν» (Ἰερ. 31, 34 καὶ Ἰακ. 5, 45) Καὶ ὁ Παῦλος λέγει «ἐλπίς, ἀδελφοί, ἦλθεν πρὸς ἡμᾶς, οὐ καθ' ὑπεροκὴν λόγον ἢ σοφίας, καταργήσαν ὅμιν τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 2, 1). 748 Α. Καὶ πάλιν «Ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθείς ἀνθρώπινης σοφίας λέγεται, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυναμείας» (Α' Κορ. 2, 4). Καὶ πάλιν λέγει «Ἀπλοῦμεν γὰρ σοφίαν οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων» (Α' Κορ. 2, 8). Εἰς τοῦτον λοιπὸν δὲν εἶναι φανερὰ ὅλα ὅσα γράφουν τὰ Εὐαγγέλια, Ποῖος ὅταν ἀκούῃ δι' ἐκείνους οἱ πραεῖς, ἐμακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ἐμακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ καὶ τὰ ὅμοια, ἔχει ἐνέργειαν διδασκαλίας διὰ νὰ κατανοῇ ὅσα λέγονται. Μήπως δὲν εἶναι γνωστὰ καὶ σαφῆ καὶ εἰς τὸν τυχόντα τὰ γραφόμενα περὶ τῶν σημείων καὶ θαυμάτων καὶ ἱστοριῶν, αὐτὰ εἶναι δικαιολογία καὶ πρόφασις καὶ σονκάλυψις τῆς ἀκηροίας.

Β. Δὲν κατανοεῖς τὰ γραφόμενα, Μὴ πῶς θὰ ἡμπορέσης ποτὲ νὰ τὰ κατανοήσης, ἔσθ' δὲν θέλεις οὔτε ἀπλῶς νὰ ἀσκηθῇς, Πότε εἰς τὰ πόδια σου τὰ θεῖα, διότι ὅσα τὴν ἱστορίαν, κρήνη ὅσα καταλαβαίνεις, καὶ ὅσα κομμάτια εἶναι ὀσφειὰ καὶ ἀσαφὴ ἀπορῶντα κ' ἂν δὲν ἡμπορέσης μὲ τὴν συνέκλειαν τῆς ἀναγνώσεως νὰ εὕρῃς τί λέγει, πήγαινε πρὸς τὸν σοφίτερον ἢ πρὸς τὸν διδάσκαλον, συζήτησέ αὐτὰ, δεῖξέ πολλὴν προθυμίαν, καὶ ἂν σὲ ἴδῃ ὁ Θεὸς δι' ἐκείνη τὴν προθυμίαν δὲν θὰ περιμνησῇ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὴν φροντίδα σου ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἡμπορέσῃ κάποιος ἄνθρωπος νὰ σοῦ ἐξηγήσῃ αὐτὸ ποῦ (ἡτὰς, αὐτὸς ὅς σου τὸ φανερώσῃ ἀποκρίσας.

Γ. Θυμήσου τὸν εὐνοῖαν τῆς θασιμίας τῶν Αἰθίοπων ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ ἦταν ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς καὶ ἀσκητικὸς μὲ κλιταδὲς φροντίδας καὶ περιτηρησιμὸς ἀπὸ παντοῦ μὲ πολλὰ προβλήματα, ἐνθὺ δὲν κατενόει αὐτὰ ποῦ ἐδιόβαζεν, ἐν πύτταις ἐδιόβαζε καὶ ὅταν ἀσκήν διδάσκει ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀποῦ λοιπὸν ὅδεσιν τὴν προθυμίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον, φαντάσου τί ἔκανε ὅταν εὕριστο εἰς τὸ σπίτι. Ἐὰν δὲν ἡμποροῦσε οὔτε τὴν ἄραν τοῦ ταξιδίου νὰ ἀφήσῃ νὰ κόνεται χωρὶς νὰ διδάσῃ, πολλὸ περισσότερο ὅταν ἐκείνη εἰς τὸ σπίτι. Ἐὰν χωρὶς νὰ καταλαβαίῃ τίποτε ἀπὸ ὅσα ἐδιόβαζεν ὅμως δὲν ἐσταματοῦσε τὴν ἀνάγνωσιν, πολλὸ περισσότερο μετὰ ποῦ τὰ κατενόησεν. Ὅτι δὲ δὲν κατένοει αὐτὰ ποῦ ἐδιόβαζεν, ὁ ἄκουσε τί λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Φίλιππος «Ἄρα γε γνώσκεας ὁ ἀναγνώσκεις» (Πράξ. 8, 30). Καὶ ἐκεῖνος ὅταν ἤκουεν αὐτὰ οὔτε ἐκοκύνειεν οὔτε ἐν-

γράφουμε, αλλά παρεδόκεθι ότι δεν θγαρίζε, και λέγει: «Πῶς γάρ ἂν δυναμῆν, ἂν μὴ τις δόξηται με» (Πράξ. 8, 31). Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐδιόχευεν ἔτσι, ἂν καὶ δὲν εἶχε ποτὲ κάποιον νὰ τὸν καθοδηγήσῃ, διὰ τοῦτο τόσο γρήγορα εὗρεν αὐτὸν ποὺ θὰ τὸν ἐβοήθεισε. Ὁ Θεὸς εἶδε τὴν προθυμίαν του καὶ ἐδόξε καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ τοῦ δοτεῖν αὐτοῖς τὸν διδάσκαλον. Ἀλλὰ θὰ εἴπαρς ὅτι ὁ Φίλιππος δὲν εὐρίσκειται τώρα ἔδω. Ναι, ἀλλὰ εὐρίσκειται τὸ Πνεῦμα ποὺ παρεκίνησε τὸν Φίλιππον. Μὴ ἀμελοῦμεν λοιπὸν, ἀγαπητοί, τὴν αὐτηρίαν μας. Ὅλα αὐτὰ ἐπαράτησαν δι' ἡμᾶς πρὸς βοήθειαν ἡμῶν, εἰς οὗς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε» (Α' Κορ. 10, 11).

Ἡ ἀνάγκη τῶν Γραφῶν παρέχει, μεγάλην προσοχὴν εἰς τὸ νὰ μὴ ἁμαρτάνῃ κανεὶς. Ἡ ὁρμή αὐτῶν εἶναι μεγάλος κτηνὸς καὶ βαθὺ θάλασσαν. Τὸ νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς τίποτε ἀπὸ τοὺς θεῖους νόμους ἀποτελεῖ μεγάλην προσοχὴν τῆς σωτηρίας. Αὐτὸ προκαλεῖται ἀιρέσεις, αὐτὸ ἔφερε τὸν ἀνήθεκον θῖον, αὐτὸ ἔκαμε τὰ ἄνω κάτω. Διότι εἶναι ἀδύνατον πραγματικὰ νὰ μετρίῃ κανεὶς καμὲς κέρδος ἐδὼ διαβάξῃ συνεπὶς μὲ προσοχὴν. Νὰ λοιπὸν μία παραβολὴ πᾶσι μᾶς ἐφέλῃται. Πᾶσι καλυτέραν ἔκαμε τὴν ψυχὴν μας. Διότι γνωρίζω πολὺ καλὰ ὅτι πολλοὶ ἔφυγον ἀπὸ ἑλάνθῃ ἀπὸ τὴν ἀκρίβειαν ἀπρέλειαν ποὺ διακρίει.⁷⁴ Ἀ. Ἐὰν δὲ εἶναι μερικοὶ ποὺ δὲν ἐκέρχουν τόσο πολλὰ, ὅμως τὴν ἡμέραν αὐτὴν ποὺ ἔκουσαν ἔγιναν ἀποδοκίμους καλύτεροι. Καὶ δὲν εἶναι μικρὸν πρᾶγμα, ἔστω καὶ μίαν ἡμέραν νὰ ἴσῃ κανεὶς λυποῦμενος διὰ τὰ ἁμαρτήματά του καὶ νὰ διαβλέπῃ τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ψυχὴν. ἔστω καὶ ἀπ' ὀλίγον, νὰ ἀνασάνῃ ἀπὸ τοὺς φροντιστάς τῆς ζωῆς. Ἄν ἄλλος τὸ κάναμεν αὐτὸ εἰς κόθε συγκεντρώσειν χωρὶς παράλειπναι, τότε ἡ συνέχεια τῆς ἀκροάσεως θὰ ὀφείλῃ εἰς ἡμᾶς κάποιο μεγάλον καὶ σπουδαῖον καλόν.

4. Ἐμπρὸς λοιπὸν νὰ σοὺ δώσω πάλιν καὶ τὴν συνέχειαν τῆς παραβολῆς. Ποία δὲ εἶναι ἡ συνέχεια. Ὅταν εἶπεν Ἡ δ' οὐλοῦσις ἀπέρριπτο Ἀζάρον, ἵνα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν δακτύλου αὐτοῦ καὶ ἱσαυνόσῃ τὴν μου γλώττιαν» (Λουκ. 10, 24), ἀκούσατε τί ἀπαντᾷ ὁ Ἀδ. «Ἐάντων, μνησθήτω. ὅτι ἀπέλαθερς οὐ τὰ ἀγαθὰ οὐκ ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Ἀζάρος τὸ κακὸν καὶ νῦν οὕτως παρακαλεῖται, οὐ δὲ δυνάσκει. Καὶ ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς τοῖς κόσμοι μέγα μετοξὺ ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν διατίθεται, ὅπως οἱ θελοῦντες ἐκείθεν διασῶνται πρὸς ἡμᾶς, μὴ δύνανται, μήτε οἱ ἐντεθῆεν ἐκεῖ διαπεράσιν» (Λουκ. 10, 25-26). Εἶναι λοιπὸν τὰ λεχθέντα, ὅτι αὐτὸ μᾶς ἐγγέμισεν μὲ πόνον. Τὸ ἔδωκα καὶ ἐγὼ ἄλλὰ ὅσο πληγύνει ἡ συνειδήσις τόσο περισσοτέρον ἀπελεῖ τὴν σκέψιν αὐτῶν ποὺ πληγνύ-

νεται ἀπὸ τὰς τύψεις. Διότι ἂν μᾶς ἐλέγοντο αὐτὰ ἐκεῖ. Ὅπως εἰς τὸν πλούσιον πράγματι θὰ ἔπρεπε νὰ βοηθοῦμεν καὶ νὰ ἀδυναμῶμεθα καὶ νὰ πενθοῦμεν, ἐπειδὴ δὲν θὰ μᾶς ἔμενε πλέον καιρὸς διὰ νὰ μετανοήσωμεν. Ἐπειδὴ ὅμως ἀκούομεν αὐτὰ τώρα, ποὺ ζοῦμεν ποὺ εἶναι ἀκόμη δυνατόν νὰ μετανοήσωμεν καὶ νὰ ζητεῖν ὡς τὰ ἁμαρτήματά μας καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν μεγάλην παρηγορίαν καὶ μὲ τὸν φόβον διὰ τὰ κακὰ ποὺ συνέβησαν εἰς ἄλλους νὰ ἀλλάξωμεν, πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν τημερίαν τῶν ἁλῶν μᾶς κεντρίει τὴν ἐκκλησίαν καὶ μᾶς ζυγνύει ἀπὸ τὸν β-πνον ποὺ κοιμώμεθα. Διὰ τοῦτο λοιπὸν προετίθεσθαι αὐτά, διὰ νὰ μὴ τὰ πάθωμεν. Διότι ἂν ἤθελε νὰ μᾶς τιμωρήσῃ ὁ δὲν θὰ τὰ προέλεγεν. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν θέλει νὰ μᾶς ρίξῃ εἰς τὴν τημερίαν διὰ τοῦτο προειδοποιεῖ δι' αὐτῆν, διὰ νὰ φρονιμασθοῦμεν μὲ τὴν προειδοποίησιν καὶ ἀποφύγωμεν τὴν πραγματικὴν δοκιμασίαν.

Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον δὲν εἶπεν, ἔλαθετὰ τὰ ἀγαθὰ σου, ἀλλ' ἀπέλαθετὰ. Γνωρίζω καλῶς πᾶς ἐνθυμελοθε δισιν εἶπα ὅτι ἀπ' ἐδῶ ἀνέγεται εἰς ἡμᾶς μεγάλον καὶ ἀκατέκλειστον πένθος ἀπὸ νοήματα διότι τὸ ἀπέλαθετὰ φανερώμεν καὶ σημαίνει κάποιαν ὀφειλὴν. Ἀπολαμβάνει δηλαδὴ κανεὶς αὐτὰ ποὺ τοῦ ὀφείλουται. Ἀφοῦ λοιπὸν αὐτὸς ὁ πλούσιος ἦταν συκαμαρὸς καὶ πολυσημένος καὶ σκληρὸς καὶ ἀνάνθρωπος, διατὶ δὲν τοῦ εἶπεν Ἐ ἔλαθετὰ τὰ ἀγαθὰ σου, ἀλλ' ἀπέλαθετὰ, ὡς ἔάν τοῦ τὰ ἐκκρατυθοῖεν καὶ τοῦ τὰ ὀφείλουται. Τὴν διδοσάμεθα λοιπὸν ἀπ' αὐτό, ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη μερικοὶ εἶναι συκαμαροὶ καὶ ἔχουν φθόσιν εἰς τὰ ἄκρα τῆς κακίας, πολλὰς φορές ἔχουν κάνει καὶ ἕνα ἢ δύο ἢ τρία καλὰ. Καὶ ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ λέγω ἡμᾶς μὲ τὴν ἰδιάν μου σκέψιν φαίνεται ἀπ' αὐτό. Διότι τι ποὺ ἀκόμαρτον ἱσχυροῦν ἀπὸ τὸν κριτὴν ἐκείνον τῆς ἀδικίας; Τὶ πρὸ ἀπανθρωπιώτερον καὶ ἀσεβέστερον, αὐτὸς οὕτε τὸν Θεὸν ἐφοβέτο οὕτε τοὺς ἀνθρώπους ἐντρέπετο. Ἀλλ' ὅμως ἐνῷ ἔζοῦσε μὲ τὴν παρηγορίαν, ἐπράξε καὶ κάποιον καλόν.⁷⁵ Ἀ. Ἐλπιήτω τὴν χάριν ποὺ τὸν ἐνοχλοῦσε συνεχῶς καὶ ἐνέδωκε εἰς τὴν χάριν καὶ ἐδέχετο τὴν παρόκλησιν καὶ τὴν ἐπιδροσάτευσιν ἀπ' αὐτοῦ ποὺ τὴν ὀδικοῦσαν. Ἐταὶ οὐκ οὐκ φαίνεται νὰ εἶναι κάποιος ἐνθῆκος ἀλλὰ καὶ φιλόθετος πολλὰς φορές, ἢ ἀνάνθρωπος ἀλλὰ καὶ φρόνιμος. Καὶ ἂν καὶ εἶναι ἐνθῆκος καὶ σκληρὸς ὅμως πρᾶττει πολλὰς φορές καὶ κάποιο καλὸν εἰς τὴν ζωὴν. Τὸ βίαιον θεοδόξιν πρέπει νὰ υποψιαζόμεθα πάντοτε καὶ διὰ τοὺς καλοὺς. Ὅπως ἐκείνους ὅτι

⁷⁴ Πράξ. 19, 27 περὶ τῆς περιετομῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ οὐνοῦ.

λοδή οὐ γὰρ κακοὶ κύνες πολλὰς φορές καὶ κάποιο καλόν, εἴη καὶ οἱ σπουδαῖοι καὶ ἐνάρηται σφάλλουσιν ἐνίστη εἰς κάτι. «Τίς γὰρ καυχῶνται, λέγει, ἄνθρωπον ἔχειν τὴν καρδίαν, ἢ τίς κεραικῶνεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτίας», (Παροιμ. 20, 9)

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦταν φυσικὸν καὶ ὁ πλοῦσιος, ὃν καὶ εἶχε ■ φθάσει εἰς τὰ ἄκρα τῆς κακίας, νὰ ἔχη πρῶτος καὶ κάποιο καλόν, καὶ ὁ Ἀδάμος, ὃν καὶ εἶχε φθάσει εἰς πολὺ ὑψηλὴν ἀρετὴν νὰ ἔχη ῥῆναι καὶ κάποιο μικρόν σφάλμα, πρόσθε πως καὶ τὰ δύο τὰ ὑπερβῆθαι ὁ παιδαγωγὸς μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, ὅτι «καὶ σὺ ἀπέλαθες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ ὁ Ἀδάμος ὁμοίως τὰ κακὰ». Καὶ αὐτὸ ποῦ λέγει σημαίνει τοῦτο. Ἐάν εἴκας πρῶτος καὶ σὺ κάποιο καλόν καὶ σοὺ ἀφείλετο δι' αὐτὸ ὁμοίᾳ, ὅλα τὰ ἑκπῆρες εἰς ἐκείνον τὸν κόσμον ὅταν διεσκέδαζες, ἐπιδουλοῦσας, ἐκαιρούσων μενέων καλοτέρων καὶ εὐτυχίων. Καὶ αὐτὸς ἔδωκε κάποιο κακόν ὅλα τὰ ἐπλήρωσε μὲ τὴν πτωχείαν, τὴν πένειν, τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὰ χειρότερα θάνατον. Καὶ ὁ κάθε ἕνας ἐφθασεν ἐδῶ τυρινός, ἐκείνος μὲν ἀπὸ ἁμαρτήματα, ὁ σὺ δὲ ἀπὸ ἐπιτεύγματα δικαιοσύνης. Διὰ τοῦτο αὐτὸς μὲν ἔχει καθαρὰν τὴν εὐκαρίστησαν, σὺ δὲ ὑπομένεις ἀπαρηγόρητον τὴν τιμωρίαν.

Ὅταν διηλασθῇ τὰ ἐπιτεύγματά μας εἶναι μικρὰ καὶ ἀνέχτα λόγου, ὁ δὲ ὄγκος τῶν ἁμαρτημάτων μας μέγας καὶ ἀπερίγραπτος, ἔπειτα δὲ ἐδῶ εὐτυχοῦμεν καὶ δὲν ὑποφέρουμεν καὶ κανένα κακόν, τότε θὰ φήνουμεν ὁμοθυμαδὸν ἔσθμεν καὶ γυνῶσι ἀπὸ τὴν ὁμοίᾳ τῶν καλῶν, ἀφοῦ ὅλα τὰ ἔχομεν πάρεϊ ἐδῶ. Ἐὐν ὅμως τὰ μὲν ἐπιτεύγματά μας εἶναι μεγάλα καὶ πολλὰ, μικρὰ δὲ καὶ ἀνέχτα λόγου τὰ ἁμαρτήματα, ἔπειτα πῶθουμεν καὶ κάποιο κακόν ἀφίνομεν. Ὁ καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ ἐδῶ καὶ ἀπολαμβάνομεν ἐκεῖ καθαρὰν καὶ ἀλόκληρον τὴν ὁμοίᾳ διὰ τὰ καλὰ. Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς κάποιον νὰ ζῇ μὲν εἰς τὴν πονηρίαν νὰ μὴν ὑποφέρει δε τίποτε ἐδῶ, μὴ τὴν μακαρίᾳ ἀλλὰ δάκρυα καὶ κλάδας διῶν ὅλα τὰ θάνατα θὰ τὰ ὑποστῇ ἐκεῖ ὅπως ἀκριβῶς καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦσιος. Ὅταν πάλιν ἴδῃς κάποιον νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ ὑποφέρει κυλῖδας δακρυμίας, καλοτοκίε καὶ μῆψου τον, διότι καὶ τὰ ἁμαρτήματά του διαλύονται ἐδῶ καὶ ἐταμίζονται μενέων ὁμοίᾳ ἐκεῖ διὰ τὴν ὑπεριονίαν, ὅπως ἔγινε καὶ μὲ τὸν Ἀδάμον τοῦτον.

§ Ε. Ἄλλοι λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τιμωρῶνται ἐδῶ, ἄλλοι δὲν παθαίνουν ἐδῶ κανένα κακόν, ἀλλὰ ὅλην τὴν τιμωρίαν τὴν ὑφίστανται ἐκεῖ, ἄλλοι πάλιν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τιμωρῶνται. Ποῖους λοιπὸν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς καλοτοκίε, ἔγωγε πολὺ καλὰ ὅτι πρῶτος αὐτὸς ποῦ τιμωρῶνται ἐδῶ καὶ ἀφίνομεν. ἔτσι τὰ ἁμαρτήματα. Μετὰ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς

ποῖους θεωρεῖτε δις δευτέρους, εἰς τοὺς αὐτοὺς ποῦ δὲν ὑποφέρουσιν τίποτε ἐδῶ. 748 Α. Ἄλλ' ὑφίστανται ἐκεῖ ἀλόκληρον τὴν τιμωρίαν ἐνῶ ὅμως δὲν θέτω δευτέρους αὐτοὺς, ἀλλ' ἐκείνους ποῦ τιμωρῶνται καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Διότι αὐτοὺς ποῦ ἐτιμωρήθη ἐδῶ θὰ αἰσθανθῇ ἐλοφροτέρων τὴν ἐκεῖ τιμωρίαν. Αὐτοὺς ὅμως ποῦ ὑποκροῦνται νὰ ὑποστῇ ἐκεῖ τὴν τιμωρίαν, θὰ ὑποφέρῃ ἀμελλικτὸν τὴν ποινήν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ αὐτὸς ὁ πλοῦσιος, ἐπειδὴ δὲν ἐξέφυγε κανένα ὅπὸ τὰ ἁμαρτήματά του, ἐταμείρετο τόσο σκληρὰ, ὥστε δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔχη ὅτε μίαν μικρὰν σταγόνα ὕδατος. Καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ὁ μαρτάνουν κυρίως νὰ ὑποφέρουν κανένα κακόν λυπούμεν περισσότερο αὐτοὺς, ποῦ ἐκτός τοῦ ὅτι δὲν τιμωρῶνται ἐδῶ, ζοῦν καὶ μὲ πολυτέλειαν καὶ ἡσυχίαν. Ὅπως δηλαδὴ τὸ νὰ μὴ τιμωρῶνται κανεὶς ἐδῶ διὰ τὰ ἁμαρτήματά του προκαλεῖ ἐκεῖ σκληροτέρων τιμωρίαν, ὅτι καὶ τὸ νὰ καίρουντο. οἱ ὁ μαρτῶναι, μεγάλῃν ἔσθμειν καὶ πολυτέλειαν καὶ πλοῦτον, εἶναι δι' αὐτοὺς ὁπορμὴ καὶ οἷα μεγαλυτέρας καταδίκης καὶ τιμωρίας ἐκεῖ. Διότι ὅταν ἁμαρτάνωμεν καὶ παρὰ ταῦτα δεκάμεθα δάρα τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ εἶναι πού ἡμῶν νὰ μὴ ρίξῃ εὐκαλιώτερα εἰς μεγαλυτέραν φωτιάν.

Ἐάν λοιπὸν κάποιος τυγχάνῃ τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τὴν ἀξιοπαῖ ὅπως πρέπει θὰ τιμωρῶνται σκληρότερα. Ὅταν ὅμως ἐκτός τῆς μακροθυμίας ἔχῃ καὶ μεγάλης πνύς, καὶ παρὰ ταῦτα δεκαλοῦσθαι νὰ ζῇ εἰς τὴν πονηρίαν, ποῖος θὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ ἐκείνης τὴν τιμωρίας. Ὅτι δὲ αὐτοὶ ποῦ τυγχάνουσιν ἐδῶ μακροθυμίας συγκεντρώνουσιν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ἐκεῖ ἀλόκληρον τὸ κακόν ἔαν δὲν μετανοήσουν, ἀκαυσε τί λέγει ὁ Παῦλος «Λογίζῃ δὲ ταῦτα, ἢ δυνήσῃ, ὁ κρίνων τοὺς τὰς τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποῶν αὐτὰ, οἱ σὺ ἐκπεδέξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ, ἢ τοῦ πλοῦσιος τῆς κρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνοκίης καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονέας, ἀγνοῶν ὅτι τὸ κρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἔγει. Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θαυμάρι ζεις σενετῶ ὁργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλόφενος καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 2, 3-5).

Ὅταν λοιπὸν βλέπωμεν μερικούς ποῦ πλουτίζουν, διασκεδάζουσιν, μυρίζουσιν ὀρώματα, μεθύνουσιν τὴν ἡμέραν ἀσπὸν μεγάλην ἐξουσίαν καὶ ἔχουσιν μεγάλην δόξαν καὶ πολλὴν ἐπίδειξιν καὶ υπερηφάνειαν, ποῦ ἁμαρτάνουν χωρὶς νὰ ὑφίστανται κακόν, νὰ τοὺς κλαίωμεν καὶ νὰ τοὺς θρηνοῦμεν, διότι ἔν καὶ ἁμαρτάνουσιν δὲν ὁ τιμωρῶνται. Διότι ὅπως ὅταν βλέπωμεν κάποιον ποῦ ὑποφέρει ἀπὸ υδροφορίας ἢ τὴν σπλῆνα ἢ ποῦ ἔχει κάποιαν σφίγν, ἢ καλῶδες πληγὴν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος, καὶ ὅμως παρ' ὅλα αὐτὰ τὸν βλέπεις νὰ

μεθ', να διασκεδάξῃ καὶ νὰ ἐπιδεινωθῇ τὴν ἀσθενεῖάν του, οὐκ μόνον δὲν τὸν θαυμάζεις οὔτε τὸν καλοτιχίσεις διὰ τὴν διαπεδάσιν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸν λυπᾷσαι ἔτσι νὰ σκέπτοις καὶ διὰ τὴν πλῆξιν. Ὅταν ἴδῃς ὁνθρωπὸν ποῦ ᾔει ἐκ τὴν πονηρίαν καὶ ἀπολαμβάνει μεγάλην καλοπέρασιν καμὶς νὰ ὑφίσταται κανένα κακὸν νὰ τὸν κλάσῃς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν περισσότερον, καθ' ὅσον ἐνθ' κατέχειται ἀπὸ ἀσθένειαν καὶ βαρυτάτην στήν, ἐκπιδεινώνει τὴν ἀρρώστιαν καὶ τὴν χειροτερέει μετὰ τὴν διασκεδάσιν καὶ τὴν αἰτέλειαν. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ τιμωρία τὸ κακὸν ἀλλὰ ἡ ἀμαρτία διότι ἡ μὲν ἀμαρτία μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν Θεόν, ἡ δὲ τιμωρία μᾶς ἐπαναφέρει πρὸς τὸν Θεόν καὶ καταπαύει τὴν ἀργίαν. Ἄπο ποῦ φαίνεται αὐτὸ Ε' Ἄκουσε τὸν προφήτην ποῦ λέγει «Παρακαλεῖτε, ποτακαλεῖτε τὸν λαόν μου, ἱερεῖς, λαλήσατε ἐπὶ τὴν καρδίαν Ἱερουσαλὴμ, ὅτι ἐδέξατο ἐκ χειρὸς Κυρίου διπλὰ τὰ ἀμαρτήματα αὐτῆς» (Ἠσα. 40, 1-2). Καὶ πάλιν «Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐρήνην δὲς ἡμῖν πάντα γὰρ ἀπάδικας ἦν» (Ἠσα. 26, 12).

¹⁴⁴ Α. Καὶ διὰ νὰ πληροφορηθῇτε ὅτι ἄλλοι μὲν τιμωροῦνται ἐδῶ, ἄλλοι δὲ ἐκεῖ, ἀκούσατε τί λέγει ὁ Παῦλος ὅταν κατηγορεῖ αὐτοὺς ποῦ κοινωνοῦν ἀναξίως τὰ μυστήρια. Ὅταν εἶπε δηλαδὴ ὅτι «ὁ ἐσθλὸν καὶ πνῦν, τὸ σῶμα καὶ αἷμα ἀναξίως τοῦ Κυρίου ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ» Α' Κορ. 11, 27, ἀμέσως προσέθεσε: «διὰ τοῦτο ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρινόμεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· νῦν δὲ κρινόμεθα ὑπὸ τοῦ Κυρίου, παιδευόμεθα, ἵνα μὴ ὡς τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν» Α' Κορ. 11, 30-32. Βλέπετε πῶς ἡ ἐδῶ τιμωρία μᾶς γλυτώνει ἀπὸ τὴν ἐκεῖ, Β Δ: ἐκαίνον πάλιν ποῦ εἶπε πορευόμενος λέγει «Παραδοτέον τὸν πορνεύον τῷ Σατανᾷ εἰς ὁλοθρὸν τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» Α' Κορ. 5, 5. Καὶ ἀπὸ τὸν Λάζαρον εἶναι τοῦτο φανερόν, διότι ἐδῶ ἔπαιξε κάπως κακὸν τὸ ἐξελλεῖν ἐδῶ, καὶ ἔτσι ἔφυγε δι' ἐκεῖ καθαρός. Καὶ ἀπὸ τὴν περίπτωση ἡ παραλυτικὸς πάλιν φαίνεται τὸ ἴδιον, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τριάντα ἔτη ἦταν ἀσθενὴς καὶ μετὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρρώστιας ἐξελλύει καὶ τὰ ἀμαρτήματα. Διὰ τὸ ὅτι δὲ ἐκεῖ αἰτίας τῶν ἀμαρτημάτων του ἦσαν παράλυτος ἄκουσε τί λέγει ὁ Χριστὸς «Ἰδοὺ, υἱὲς γέγονας μικροὶ ἀμαρτάνε, ἵνα μὴ χεῖρόν τι σοι γένηται» (Ἰω. 5, 14). Γ' Ἄπο ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ὅτι φανερόν ὅτι μερικαὶ τιμωροῦνται ἐδῶ καὶ ἀπαλ-

λάσσονται ἔτσι ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα.

8 Ὅτι δὲ μερικαὶ τιμωροῦνται καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐάν δὲν λάβουν τὴν ἀνάλογον πρὸς τὰ ἀμαρτήματά των τιμωρίαν ἐδῶ,¹⁴⁵ ἄκουσε τι λέγει ὁ Χριστὸς περὶ τῶν Σοδομαίων. Ὅταν δηλαδὴ εἶπεν ὅτι «ὅς ἂν μὴ δέξῃται ὑμᾶς, ἀποτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν» (Λουκ. 9, 5), προσέθεσε καὶ αὐτὰ τὰ λόγια «ἐν ἐκτιώτερον ἔσται γὰρ Σοδομικὴ καὶ Γομόρρα ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ» (Λουκ. 9, 10-12). Μὲ τὸ νὰ εἶπῃ δηλαδὴ «ἐν ἐκτιώτερον» ἐννοοῦσε τοῦτο, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι βεβόηος θὰ τιμωρηθῶν, ἀλλ' ὅμως ἐλαφρότερον ἐπειδὴ ὑπέστησαν καὶ ἐδῶ πᾶντίν. Ὅτι ὅμως ὑπάρχουν μερικαὶ ποῦ δὲν ὑφίστανται ἐδῶ κανένα κακόν, ἀλλὰ ὑποφέρουν ἐκεῖ ὁλοκληρὸν τὴν τιμωρίαν, τὸ ἐφανέρωσεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁ πλοῦτος, Δ ποῦ ὑπέπερεν ἐκεῖ συγκεντρωμένην τὴν τιμωρίαν καὶ νὰ ἔχη κοίμην κατηγορίαν, ἐπειδὴ τοῦ εἶκεν ἐκφυλακτῆ δι' ἐκεῖ ὁλοκληρὸς ἡ τιμωρία. Ὅπως λοιπὸν μετὰ τοὺς ἀμαρτωλοὺς αὐτοὶ ποῦ δὲν ὑποφέρουν ἐδῶ κανένα κακόν, ὑφίστανται ἐκεῖ μεγαλύτερον τιμωρίαν, ἔτσι καὶ μετὰ τοὺς δικαίους, αὐτοὶ ποῦ ὑποφέρουν ἐδῶ πολλὰ θάνατα, θὰ ἔκωιν ἐκεῖ μεγάλην τιμὴν. Καὶ ὅπως συμβαίνει ἐάν εἶναι δύο ἀμαρτωλοὶ, καὶ ὁ μὲν ἔνας τιμωρηθῇ ἐδῶ, ὁ δὲ ἄλλος δὲν τιμωρηθῇ, θὰ εἶναι εὐτυχέστερος αὐτὸς ποῦ ἐτιμωρήθη παρὰ ὁ καίνος ποῦ δὲν ἐτιμωρήθη, ἔτσι καὶ ἐάν εἶναι δύο δικαίοι ἐδῶ, καὶ ὁ μὲν ἔνας ὑποφέρει, ἐδῶ περισσότερας θλίψεως, ὁ δὲ ἄλλος Ε' ὀλιγωτέρας, θὰ εἶναι εὐτυχέστερος αὐτὸς ποῦ ὑπέπερε περισσότερας, ἐπειδὴ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ματθ. 23, 27).

Ἄλλα θὰ εἶπῃ κάποιος δὲν ὑπάρχει κανεὶς ποῦ νὰ ἀπολαμβάνῃ ἄνεσιν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀσκόλον εἶναι αὐτὸ, ὀντροπία, καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ θάνατα διότι δὲν εἶναι δυνατόν αὐτὸς ποῦ ᾔει ἐδῶ μετὰ ὀντροπία καὶ ἡσυχία, καὶ διασκεδάσει οὐ νεκρῶς μετὰ ὅλα καὶ ποῦ ᾔει μάταιον καὶ ἀσκοπον θιον νὰ ἀπολαύσῃ ἐκεῖ τὴν ἡμέραν. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐνοχλεῖται ἀπὸ πτωχείαν ὅμως τὸν ἐνοχλεῖ καὶ τὸν κυριεύει ἡ ἐπιθυμία, καὶ δὲν εἶναι μικρὴ ἡ στενοχωρία δι' αὐτὸ. Καὶ δι' δὲν τὸν ἀπειλᾷ ἀρρώστια, τὸν κατακαίει ὁ θυμὸς καὶ δὲν εἶναι μικρὸς ὁ κόπος διὰ νὰ ¹⁴⁵ Α. δαμάσῃ τὴν ἀργίαν. Καὶ ἂν δὲν ἔλθουν αἱ δοκιμασίαι, ὅμως οἱ πονηροὶ λογισμοὶ συνεχῶς ἐπαναστατοῦν. Καὶ δὲν εἶναι εὐκόλιν νὰ συγκρατηθῇ ἡ ἀντήθικος ἐπιθυμία νὰ σταταθῇ ἡ ματαιοδοξία, νὰ περιορισθῇ ἡ ἀπειλησία νὰ ἀποφραχθῇ ἡ ἀσπίς, νὰ ᾔει κανεὶς μετὰ ὁλοκληρῶν.

¹⁴⁴ Ἐάν ἀποκρίνουν τὸν ἄνθρωπον αὐτὸς τοῦ εἴδους ἀπὸ τὴν Εκκλησίαν αὐτὸς 94 συναισθανθῇ τὴν ἀμαρτίαν τοῦ καὶ ἐκ μετανοήσεως.

¹⁴⁵ Τὸ πρόβλημα τῆς θεοδικίας ἐπικρατῇ τοῦ δικαίου ἐδῶ πᾶσι οἱ ἐπιστήμεις, ἐνθ' ἀποκρινόμεν αὐτὸ ἀποδίδει ἔτσι οἷς νὰ εἶναι λεγόμενα θαυμασίων ἀπάντηται.

γίαν. Αὐτὸς λοιπὸν ποῦ δὲν πρῶτα αὐτὰ καὶ τὰ ὅμοια δὲν εἶναι εὐκόλῳ νὰ σωθῇ ποτὶ. Καὶ οἱ διδασκαλοῦντες δὲν σκέπτονται. ἄκουσε τί λέγει ὁ Παῦλος διὰ μίαν κήραν γυναῖκα. «Ἡ δὲ σπαταλώσα, ἥσσα τέθνηκεν» (Α' Τιμ. 5, 6). Ἐάν τοῦτο ἐλάττω διὰ γυναῖκα, πόλιν περισσότερον ἰσχύει διὰ τὸν ἀνδρα. Τὸ οὖν δὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κερδίσῃ κανεὶς τὸν οὐρανὸν ἂν ζῇ ἀνετην (ζωὴν), τὸ ἐπαυέρῃσιν καὶ ὁ Χριστὸς θύον εἶπε Β. «Στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν» (Ματθ. 7, 14).

Πῶς λοιπὸν λέγει. «Ὁ ζυγὸς μοι χρηστὸς ἔστι, καὶ τὸ φορτίον μοι ἑλαφρόν» (Ματθ. 11, 30). Ἐάν δηλαδὴ ἡ ὁδὸς εἴναι στενὴ καὶ γεμάτη θλίψεις, πῶς πόλιν τὴν λέγει ἑλαφρόν καὶ εὐκόλῳ, Τὸ ἕνα τὸ λέγει διὰ τὸ εἶδος τῶν δοκιμασιῶν, τὸ ἄλλο διὰ τὴν θέλησιν τῶν δοκιμαζομένων. Διότι καὶ αὐτὸ ποῦ ἐκ φύσεως εἶναι ἀσκήματον, ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἑλαφρόν διὰ τὸ δεκτικῶς μετὰ προθυμίαν ὅπως δεσθεύς καὶ οἱ ἀπίστοι διὰ τὴν ἐμπειρομένην ἀνεκτικὴν καρδίαν, ἐπειδὴ ἤλκυοντο νὰ κερματισθῶν κατὰ προσβλητικὸν τρόπον διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἄν καὶ τὸ εἶδος τῶν βασάνων συνήθως C προκαλεῖ θλίψιν καὶ πόνον, ὅμως ἡ διάθεσις τῶν μασιγυμένων ἐνίσχυσε ἀσκήν καὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει «Πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, δοκιμαθήσονται» (Β' Τιμ. 3, 12). Ὡστε καὶ ἂν δὲν μᾶς καταδικάσῃ ἄνθρωπος, ὅμως ὁ διάβολος πᾶς πολεμεῖ καὶ ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ μεγάλης πίστεως καὶ ἀντοχής, διὰ νὰ ἐπιμένωμεν εἰς τὰς προσευχὰς καὶ νὰ ἀγρυπνοῦμεν διὰ νὰ μὴ ἐπιθυμοῦμεν τὰ ἔξω διὰ νὰ διανοήσωμεν τὰ ὑπάρχοντά μας εἰς δόλους ἔχουν ἀνάγκην διὰ νὰ καταρτίζωμεν καθὲς πολυτέλειαν καὶ νὰ κλειόμεν καὶ νὰ στενάζωμεν διὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῆς τροφῆς, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν πλεονεξίαν, τὴν μέθην, τὴν κακαλονόμιαν, διὰ νὰ συγκρατοῦμεν τὴν γλώσσαν B διὰ νὰ μὴ φρονεσκοῦμεν. «Πῶσα γὰρ παρὰ καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ θλαστικὰ ὀρθῶς ἐν ἡμῶν» [Ἐφεσ. 4, 31]. διὰ νὰ μὴ ἀσχερολογούμεν, διὰ νὰ μὴ λέγωμεν δοσιότητας. Καὶ δὲν χρειάζεται ὀλίγος κόπος διὰ νὰ τὰ τηρήσωμεν αὐτὰ μὲ ἀκρίβειαν.

Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς πῶσον δόλοκαλον εἶναι νὰ ζῇ κανεὶς μετὰ πίστιν καὶ οὐ δὲν εἶναι εὐκόλῳ τὸ πρῶγμα, ἄκουσε τὸ λέγει ὁ Παῦλος «ὑποταγῶ μοι τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ» Α' Κορ. 9, 27. Ὅταν δηλαδὴ εἶπε τοῦτο ἐννοοῦσε τὴν βίαν καὶ τὸν πάλιν κόπον ποῦ πρέπει νὰ ὑπομένουν αὐτοὶ ποῦ θέλουν B νὰ καταστρέψουν τὸ σῶμα ὑπάκουον εἰς ὅλα.

Καὶ ὁ Χριστὸς πάλιν ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς. «Ἐν τῇ κόπῃ θλίψιν ἔχετε ἄλλα θαρσείτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰω. 16, 33). Αὐτὴ ἡ θλίψις λέγει, προξενεῖ ἀνάπαυσιν. Αὐτὴ ἡ ζῆσις εἶναι σπῆδος εἰς τὸν σπῆδον δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας δὲν ἡμπορεῖ νὰ κάθεται μετ' ἡσυχίας αὐτός, ποῦ πρόκειται νὰ στεφανωθῇ. Ὡστε ὅποιος θέλει νὰ στεφανωθῇ, νὰ ἐπαύξῃ τὸν σκληρὸν καὶ ἐπίπονον θύον, ὥστε ὁμοῦ κοπάσῃ ἐξῶς ὅλην τὴν χρόνον, νὰ ἀπολαύσῃ ἐκείναι διαρκὴ τμήν.

7 744 Α. Πῶσαι παρὰ τυχάνουν κάθε ἡμέραν. Καὶ πῶσα μεγάλη ψυχὴ χρειάζεται διὰ νὰ μὴ ἀπελπισθῇ κανεὶς, νὰ μὴ γογγύσῃ, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῇ καὶ νὰ δοξάσῃ καὶ νὰ προσκυνήσῃ αὐτὸν ποῦ ἐπαίρει νὰ ἔλθουν αὐτὰ οἱ δοκιμασίαι, Πῶσα κακὰ ποῦ δὲν τὰ περιμένοντες, πῶσαι στενοχωρία. Καὶ πρέπει νὰ ἀπεκρούσωμεν τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ νὰ μὴν ἐπιτρέπωμεν εἰς τὴν γλώσσαν νὰ λέγῃ κάτι ποῦ δὲν πρέπει. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ μακάριος Ἰωβ ἂν καὶ ἐποθε χιλιάδες κακὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεόν.

Εἶναι ὅμως μερικοὶ οἱ ὅποιοι, ἂν πείσων εἰς κάτι ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς κανεὶς, ἢ ἀρρωστήσων εἴτε μετὰ πόνον εἴτε μετὰ κεφαλαλγίαν ἢ μετὰ ὀποιοδήποτε ἄλλην ἀσθένειαν, ὁμέους θλαστικῶν B. Καὶ εἶται καὶ τὸν πόνον ὑφίστανται ἀπὸ τὴν ἀρρωστίαν καὶ τὸ κέρδος κάνουν. Τί κερδίζεις, ἄνθρωπε, μετὰ τὸ νὰ θλαστικῶς τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ προστάτην καὶ κερδεμόνα, ἢ δὲν καταλαβαίνεις ὅτι τρέχεις εἰς πρὸς τὸν κρημνὸν καὶ ρήτιες τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸ βάραθρον τῆς μεγαλυτέρας καταστροφῆς. Μήπως δηλαδὴ, ἐάν θλαστικῶς ἐλαφρύνεις τὸν πόνον, Καὶ τὸ πάθος χειροτερεύει καὶ τὸν πόνον κάνεις βαρύτερον. Διότι διὰ τοῦτο ὁ διάβολος προκαλεῖ κῶλον βάσανα, διὰ νὰ σὲ ρίξῃ εἰς αὐτὸ τὸ βάραθρον. Κι ἂν σὲ ἴδῃ καὶ θλαστικῶς εὐκόλα σου ἐπαυξάνει τὸν πόνον καὶ τὸν κάνει μεγαλυτέρον, διὰ νὰ ἀπελπισθῇς πάλιν ἀπὸ τὰ κεντρίσματα. Ἄν ὅμως σὲ ἴδῃ ὅτι ὑποφέρει μετὰ γενναίωσιν C καὶ ὅσο χειροτερεύει τὸ πάθος σου εὐχαριστοῖς τὸν Θεόν, ὁμέους ἀπαιμικρύνεται, διότι ἐσκόπως καὶ ματαιῶς σὲ κολοῦρε. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ σκύλος ποῦ σπάζει βύβλα ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἂν μὲν ἴδῃ τὸν ἀνθρώπον ποῦ τρώγει καὶ τοῦ ρήτι συνηθῶς ἐπὶ ἀπὸ τὸ τραπέζι, παραμένει διαρκῶς ἐν ὅμοι μίαν ἢ δύο φορές ἔλθῃ πλησίον καὶ δὲν παίρνει τίποτε διὰ νὰ φάγῃ, ἀπομακρύνεται πλέον ἄφορ ἐρεκεται ἀσκόπως καὶ ματαίως. Ἔτσι καὶ ὁ διάβολος ἔχει ἀνοικτὸ τὸ στόμα του πρὸς ἡμᾶς συνεχῶς, καὶ ἂν μὲν, ὅπως εἰς τὸν σκύλον τοῦ πετῆ εἰς κάποιον ἐλάφιον λόγον, τὸν παίρνει καὶ πάλιν ἐπιτίθεται, ἂν ὅμως ἐξακολουθῇς νὰ εὐχαριστοῖς τὸν Θεόν, τὸν πνίγεις μετὰ τὴν πείναν καὶ τὸν διώχνεις γρήγορα. καὶ τὸν

ἀφανίζεις. Ἀλλὰ θά μοι εἴπῃς ὅτι δὲν ἡμπορεῖς νὰ σω-
πῇς Ὁ ὅταν κεντρίκεται ἀπὸ τὸν πόνον. Οὐτε καὶ ἐγὼ ὅμως
οὐδ' ἐμποῖμαι νὰ ἀμύλω, ἀλλ' ἀντὶ τῆς θλασφημίας νὰ λέγῃς
εὐκαριστίαν, ἀντὶ τῆς ἀπειλασίας νὰ δοξολογῇς. Εὐκαριστῶ-
ναι τὸν Κύριον προσευκόμενος δυνατὰ φένομεν δυνατὰ δοξο-
λογῶν τὸν Θεόν. Ἐπὶ καὶ ἡ ἀσθένεια ἀνακαμφέται, ἐπειδὴ
ἀπομακρύνεται ὁ διάβολος μετὰ τὴν εὐκαριστίαν, καὶ ἐπειδὴ ἐρ-
πεται ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἄν ὅμως θλασφημήσῃς, θά ἀπο-
κρούσῃς καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν διάβολον θά
κάνῃς σκληρότερον ἐναντίον σου, καὶ τὸν ἑαυτὸν σου θά πλη-
γῇς βαρύτερα ἢ μετὰ τοὺς πόνους. Ἄν πάλιν εὐκαριστή-
σῃς, καὶ τὰς ἐπιβουλὰς τοῦ πονηροῦ διαίμονος θά ἀποκρού-
σῃς καὶ τὴν θεραπείαν τοῦ προστάτου Θεοῦ θά κερδίσῃς διὰ
τὸν ἑαυτὸν σου.

Ὅπως ἀπὸ συνήθειαν ὅρμῃ πολλὰς φορές ἡ γλώσσα νὰ
προσφέρῃ τὸν πονηρὸν ἐκείνον λόγον. Καί, ἀλλὰ ὅταν ὁρ-
μήσῃ, πρὶν νὰ εἴπῃ τὸν λόγον, νὰ τὴν δογμάσῃς σκληρὰ με-
τὰ τὰ δόντια ἀπ' ὅλα τὰ σπεία. Εἶναι καλύτερα νὰ τρέξῃ πᾶρα
αἷμα, παρὰ νὰ ἐπιθυμῇ τότε μίαν σταγόνα ὕδατος καὶ νὰ μὴ
ἡμπορῇ νὰ τὴν εὑρῇ. Εἶναι καλύτερον νὰ ὑποφέρῃ ἓνα πρό-
σκαπον πόνον, ⁷⁴⁷ ἢ παρὰ νὰ ὑποφέρῃ τότε τιμωρίαν αἰω-
νίας καταδίκης, ὅπως ἀκριβὲς καὶ ἡ γλώσσα τοῦ πλουτοῦ
τότε ποὺ ἐφλέγετο δὲν εὔρε καμμίαν παρηγορίαν. Ὁ Θεὸς
ἔδωκε ἐντολήν νὰ ἐγαπῇς τοὺς ἐκθρόους σου, καὶ οὐ ἀποστρέ-
φῃς τὸν Θεόν πρὸς σὲ ὀργιστῶν. Ἐπρόκειτο νὰ εὐκαριστῇς
αὐτοὺς ποὺ σὲ ὀφείλουν, νὰ εὐλογῇς αὐτοὺς ποὺ σὲ κατι-
γοροῦν καὶ οὐ κακολογῇς τὴν εὐεργέτην καὶ προστάτην σου,
ποὺ δὲν σὲ ὀφείκει; Μήπως δὲν ἡμποροῦσε νὰ σὲ ἀπαλλάξῃ
ἀπὸ τὴν δοκιμασίαν; Τὴν ἐπέτρεπεν ὅμως διὰ νὰ γίνῃς κα-
λύτερος. Ἀλλὰ ἰδοὺ, λέγει, πῆλται χάρις καὶ χάρμα. Ὅσα
διὰ τὸ εἶδος τῆς δοκιμασίας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδιάν σου ἀσκη-
ρίαν. Ἐπὶ μου λοιπὸν τί εἶναι εὐκαλύτερον ἢ θλασφημία ἢ
ἡ εὐκαριστία; Μήπως ἡ μὲν θλασφημία δὲν καθιστᾷ αὐτοὺς
ποὺ σὲ ἀκούουν ἐκθρόους καὶ ἀντιπάλους, καὶ σὲ ρίπτει εἰς
σπενσχωρίαν καὶ μεγαλύνει τὸν πόνον, ἢ ἡ δὲ εὐκαριστία σου
φέρνει χιλίους στεφάνους τύσεως καὶ χιλίους ἐπαίνους ἀπὸ
τοὺς ἄλλους καὶ μεγάλους ἀμείβεας ἀπὸ τὸν Θεόν; Διὰ τὴν λοι-
πὴν ἀφήνεις τὸ ὠφέλιμον καὶ εὐκόλον καὶ εὐχάριστον καὶ
ἀντ' αὐτοῦ ἐπιθυμῇς τὸ θαυμάσιον καὶ λυπηρὸν καὶ κατα-
στροφικόν; Ἐξ ἄλλου δὲν ἡ θάλασσα τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς
πτακείας ἐγένετο αἵμα διὰ τὰς θλασφημίας, ἔτρεπε ὅλοι οἱ
πτακεῖ νὰ θλασφημῶν. Τώρα ὅμως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πτω-
χετέρους εὐκαριστοῦν διαρκῶς ἐνῷ ἄλλοι ποὺ ἀπολαμβέ-
νουν πλοῦτον καὶ πολυτέλειαν Ὁ δὲν παραλείπουν νὰ θλα-

σφημῶν. Ὅποτε ὅσα ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἡ ἰδική
μας θέλησις προκαλεῖ καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐδαβάσαμεν καὶ αὐτὴν τὴν παρα-
βολὴν διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι τὸν μὲν ἀδιάφορον οὔτε ὁ πλοῦτος
ὠφελεῖ, τὸν δὲ προσεκτικὸν οὔτε ἡ πτωχεία ἡμπορεῖ νὰ ὠφε-
λῇ. Καὶ τί λέγω ἡ πτωχεία; Ἀκόμη καὶ ἂν ὅλα τὰ κακὰ τῶν
ἀνθρώπων συγκεντρωθῶν δὲν θά κυριεύσουν τὴν ψυχὴν
τοῦ πτωχοῦ, οὔτε θά τὴν πείσουν νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν
ἀρετὴν (καὶ δι' ὅλα αὐτὰ ἀποδείξῃς ὁ Λόγος). Ὅπως δε-
δοίκα τὸν ἀρχιστον καὶ Ὁ παραλυμένον οὔτε ὁ πλοῦτος οὔτε
ἡ ὑγεία, οὔτε ἡ ἀδύναμις καλοπέρασις θά ἡμιτρέσουν ποτὲ
νὰ τὸν ὠφελήσουν.

8. Μὴ λέγωμεν λοιπὸν ὅτι ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἀσθένεια
καὶ αἱ ἐπιβουλὲς τῶν κινδύνων μᾶς ἀναγκάζουν νὰ θλασφη-
μῶμεν. Ὅχι ἡ πτωχεία, ἀλλ' ἡ ἀνοησία, ὅτι ἡ ἀρρώστια
ἀλλὰ ἡ περυσμένης, καὶ αἱ ἐπιβουλὲς τῶν κινδύνων, ἀλλὰ
ἡ ἑλλειψὺς εὐλαθείας ὁδηγεῖ καὶ εἰς τὴν θλασφημίαν καὶ εἰς
αὐτὴν ἑλλειψὺν ἀμαρτίαν ὅσους ὀδωφοροῦν.

Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον, θά ἔλεγε κανεὶς, ἄλλοι μὲν π-
τωροῦνται ἐδῶ, ἄλλοι δὲ ἐκεῖ, καὶ ὅσα ὅλοι ἐδῶ; Διὰ ποῖον
λόγον; Διότι ἐάν συντίθαινε τοῦτο θά ἐκινετο ἢ ὅλοι, διότι
ὅλοι ὑποκείμεθα εἰς τιμωρίαν. Ἐάν πάλιν εὐδαίμων ἐπαινεῖτο
ἐδῶ, οἱ περισσότεροι θά ἐγίνοντο ἀκνηρότεροι, καὶ πολλοὶ θά
ἐλεγαν ὅτι δὲν ὑπάρχει κρινοῖα. Τώρα λοιπὸν ποὺ βλέπουν
ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς τιμωροῦνται πάλιν θλασφη-
μοῦν ἔτσι. Ἐάν ὅμως καὶ τοῦτο συνέβαινε, τί δὲν θά ἔλεγαν;
εἰς ποῖαν ἀμαρτίαν δὲν θά ὤφθαναν; Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἄλ-
λους μὲν τιμωρεῖ ἐδῶ, ἄλλους δὲ ἐκεῖ. Τιμωρεῖ λοιπὸν περι-
κοὺς καὶ μετριάζει τὴν κακίαν τῶν καὶ κάνει ἐλαφρότερον
τὴν ἐκεῖ τιμωρίαν τῶν. ἢ καὶ τοὺς ἀπαλλάσσει τελείως ἀπ'
αὐτῆν, καὶ σωφρονίζει αὐτοὺς ποὺ ζοῦν μὲ πονηρίαν διὰ τῆς
τιμωρίας ἐκείνων. Ἄλλους πάλιν δὲν τοὺς τιμωρεῖ. ⁷⁴⁸ Ἀ
διὰ νὰ προσέξωμεν τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ νὰ μετανοήσωμεν ἀπὸ
σεβασθῶμεν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ νὰ ἀπαλλά-
γῶμεν ἔτσι καὶ ἀπὸ τὴν ἐδῶ καὶ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ καταδίκην καὶ
τιμωρίαν. Ἐάν ὅμως ἐξακολούθωμεν νὰ μὴ ὠφελοῦνται κα-
θόλου ἀπὸ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑποστῶμεν σκληρο-
τέραν τὴν τιμωρίαν διὰ τὴν ὑπερμετρον περιφρόνησιν. Ἐάν
ὅμως θά ἔλεγε κανεὶς ἀπὸ ὅσους γνωρίζουν καλὰ τὰ ζητή-
ματα, ὅτι αὐτοὶ ποὺ τιμωροῦνται ἐμποδίζονται (διότι θά ἡμ-
ποροῦσαν νὰ μετανοήσωμεν) αὐτοὶ θά τοὺς ἐλέγαν, καὶ ἐάν
προέβλεπον ὁ Θεὸς πᾶς θά μετανοήσωμεν, δὲν θά τοὺς ἐτιμω-
ροῖσε. Διότι ἐάν ἀφῇναι αὐτοὺς ποὺ γνωρίζει πῶς παρῆ-
νουν ἀδιδόχατοι, πολὺ περισσότερον θά ὤφνηεν ὅσους θά

ἐγγύριζεν διὰ τὰ κερδίσουν ἀπὸ τὴν μακροθυμίαν τοῦ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὥστε νὰ ἐπαγγελῇσθον ἀπὸ τὴν προθεσίμῃαν πρὸς μετάνοιαν. Τώρα ὅμως τοὺς προλαμβάνει ἔτσι Β καὶ δι' ἐκείνους μὲν καθιστῇ ἀσφαφέραν τὴν καταδίκην, αὐτοὺς δὲ τοὺς φρονιματίζει περισσότερον μὲ τὰς τιμωρίας ἐκείνων. Καὶ διατὶ δὲν κάνει τὸ ἴδιον δι' ὅλους τοὺς πονηροὺς; Διὰ τὰ γυνώσκονται φρονιμώτεροι, διὰν μένουν μὲ τὸν φόβον καὶ θέλουν τὰς τιμωρίας τῶν ἄλλων καὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν πονηρίαν καθὼς θὰ ἐπαυέσσουν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ καὶ σεβασθῶν τὴν καλωσύνην του.

Δὲν κάνουν ὅμως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, θὰ εἴπῃ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι πλέον αἴσιος ὁ Θεός, ἀλλ' ἡ ἀδυσφορία ἐκείνων, ποὺ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐπαγγελῇσθον τόσα φάρμακα διὰ τὴν σωτηρίαν των. Καὶ διὰ τὰ μᾶλλον διὰ αὐτὸν τὸν λόγον τὸ κάνει αὐτὸς πρόσθετε. Κάποτε ὁ Πιλάτος ἀνέμειρε C τὸ αἷμα τῶν Γαλιλαίων μὲ τὸ αἷμα τῶν θυσιῶν, καὶ μερικοὶ ἦλθον καὶ τὸ εἶπον αὐτῷ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς λέγει: «Τί δοκεῖτε ὅτι ἐκείνοι οἱ Γαλιλαῖοι ἁμαρτωλοὶ μόνον ἦσαν; Οὐκί, λέγου ἡμεῖς, ἀλλὰ ἐάν μὴ μετανοήσετε, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως ἀπολεισθε» (Λουκ. 13, 2). Καὶ ἄλλην φοράν, δεκά ὅκτω ἄλλοι καταπαλὶσθον ἀπὸ κάποιον πόργον καὶ δι' αὐτοὺς εἶπε τὰ ἴδια. Μὲ τὸ νὰ εἴπῃ δηλαδὴ «Τί δοκεῖτε ὅτι ἐκείνοι ἁμαρτωλοὶ ἦσαν μόνον; οὐκί λέγω ὑμῖν» ἔδειξεν ὅτι καὶ ὅσοι εἰσὶν ἦσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὰ ἴδια. Μὲ τὸ νὰ εἴπῃ δὲ διὰ «Ἐάν μὴ μετανοήσετε, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως ἀπολεισθε» ἔδειξεν ὅτι ἐπέτρεπε νὰ πάθουν ἐκείνοι διὰ τὸν λόγον τοῦτον, D διὰ τὰ φοβηθῶν δηλαδὴ οἱ ζωνταῖοι καὶ νὰ μετανοήσουν, ὥστε νὰ κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν. Τί λοιπὸν, λέγει, διὰ τὰ γίναν ἐγὼ καλύτερος τιμωρεῖται ἐκεῖνος; «Ὅσο δι' αὐτό, ἀλλὰ τιμωρεῖται δευτέρως διὰ τὴν ἰσχυρίαν τῶν ἁμαρτιῶν, ἔτσι δὲ ὡς ἐκ περισσοῦ γίνεται καὶ ἁμαρτωλὸς σωτηρίας εἰς βίους προσδίδουν, διότι κώνει καλντέρους αὐτοὺς μὲ τὸν φόβον δι' ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτοὺς.

Ἔτσι κάνουν καὶ οἱ κύριοι ποὺ ἔχουν δοῦλους. Πολλὰς φορές μασιγώνουν ἕνα δοῦλον καὶ γίνονται ἔτσι οἱ ἄλλοι φρονιμώτεροι λόγῳ τοῦ φόβου. «Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς περικλοῦς εἶπε νὰ ναυαγοῦν, εἶπε νὰ καταπαλαινῶνται μόνον τὸ σπῆτι, εἶπε νὰ ἐξαφανίζωνται ἀπὸ παρκαῖάν, E εἶπε νὰ παρασύρουνται ἀπὸ ποταμοὺς, εἶπε νὰ ἀποδυνάμωσιν μὲ ὅποιονδήποτε ἄλλον θάλακον τρόπον, καὶ ἔπειτα βλέπει ἄλλους ποὺ κάνουν τὰ ἴδια ἁμαρτήματα ἢ καὶ χειρότερα χωρὶς νὰ πάθουν ὅτι τὸ θροῖον, νὰ μὴ ἀνησυχίσης καὶ εἴπῃς, διὰτὶ λοιπὸν ὄφρ' ἔχουν τὰ ἴδια ἁμαρτήματα δὲν ἔπαθον τὰ ἴδια; Ἀλλὰ νὰ σκέπτεσαι τοῦτο, ὅτι τὸν μὲν ἔνα ἔφαγε νὰ σκοτωθῇ καὶ νὰ πνι-

γῇ καὶ ἐλάφρυνε ἔτσι τὴν ἐκεῖ τιμωρίαν ἢ καὶ τὸν ἀπῆλλαξε τελείως, τὸν ἄλλον δὲ δὲν ὤφειλε νὰ πῶθῃ κάτι τέτοιο διὰ τὰ σιωφρονισθῇ μὲ τὴν τιμωρίαν τοῦ πρώτου ⁷⁴⁹ A καὶ νὰ γίνῃ καλύτερος. Ἄν ὅμως ἐξακολουθῇ νὰ κάνει τὰ ἴδια θὰ συσσωσέσθῃ ἀπαρηγόρητον τιμωρίαν λόγῳ τῆς ἀδυσφορίας του. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ὁ αἴσιος διὰ τὴν ἀφόρητον τιμωρίαν. Ἄν πάλιν ἴδῃς ἄσκαον νὰ ὑποφέρῃ ἢ νὰ ὑπάρτῃται ὅλα τὰ προαναφερθέντα κακὰ μὴ ἀπελπισθῇς, διότι καὶ δι' αὐτὸν τὰ βάσανα καθιστοῦν λιμνηροτέρους τοὺς στεφάνους. Καὶ γενικῶς κάθε τιμωρία, ἂν μὲν συμβαίνει εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἐλαφρύνει τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας, ἂν δὲ εἰς τοὺς δικαίους, κάνει τὴν ψυχὴν των περισσότερον χαρούμενην, καὶ εἶναι πολὺ μεγάλο τὸ κέρδος καὶ εἰς τοὺς μὲν καὶ εἰς τοὺς δέ, μόνον ὅμως ὅταν ὑπερέβαινεν ὅλα μὲ εὐχαρίστησιν. Πρόγματι αὐτὸ εἶναι τὸ ζητούμενον.

9. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἱστορία τῆς θείας Γραφῆς B εἶναι γεμάτη ἀπὸ χιλιῶδες τέτοια παραδείγματα, καὶ μὲς παρουσιάζει καὶ δικαίους καὶ πονηροὺς νὰ ὑποφέρουν, ὥστε εἶπε δικαίος εἶναι κανεὶς εἶπε ἁμαρτωλὸς νὰ βλέπῃ αὐτὰ τὰ παραδείγματα καὶ νὰ ὑποφέρῃ μὲ γενναϊότητα. Κι' ὅχι μόνον πονηροὺς ποὺ ὑποφέρουν, ἀλλὰ καὶ πονηροὺς ποὺ εὐτυχοῦν μὲς παρουσιάζει, διὰ τὰ μὴ ἀνησυχίσης ἀπὸ τῆς εὐτυχίας ἐκείνων, μὲ τὸ νὰ μὴ φαίνεται ἀπὸ ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν πλάσμον τοῦτον, τί εἶδους φησὶ τὸς περιμένει κατόπιν, ἐάν δὲν ἀλλάξουν. Καὶ δὲν εἶναι δυνατόν λοιπὸν νὰ ἀπολαύσῃ κανεὶς καὶ εἶδ' καὶ ἐκεῖ ἄνεαν; «Ὅχι.

Διὰ τοῦτο οἱ δίκαιοι ἔζησαν ἐξῶ τὴν δόσκαλον ζωὴν. Καὶ ὁ Ἀβραάμ λοιπὸν λέγει: Καὶ ποῖος ἔπαθε τόσα βάσανα; C Μήπως δὲν ἔκασε τὴν πατρίδα του; Μήπως δὲν ἀπεκρίσθη ἀπὸ δούλους τοὺς συγγενεῖς; Μήπως δὲν ὑπέφερε πείναν εἰς τὴν ξένην χώραν; Μήπως, ὡσὸν πλάνος, δὲν ἐμπεσοῦσε συνεχῶς ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα εἰς Μεσοποταμίαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Παλαιστίνην, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Αἴγυπτον; Καὶ τί θὰ εἶπε κανεὶς διὰ τοὺς πολέμους, διὰ τὴν γυναῖκα του, διὰ τοὺς πολέμους καὶ τὸς σφαγὰς τῶν θαρβάρων, τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς συγγενικῆς τῶν οἰκαγενεῖας καὶ διὰ χιλιῶδες ἄλλα θροῖα; Καὶ ὅταν ἀπέκτησε τὸν υἱόν, δὲν ὑπέφερε τὰ φοβερότερα ἀπὸ ὅλα, διὰν ἔλαθεν ἐντολὴν νὰ τὸν σφάγῃ μὲ τὸ ἴδιον τοῦ τῆς κέρια; Κι' αὐτὸς πάλιν ὁ Ἰσαὰκ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ σφαγιασθῇ, Μήπως δὲν τὸν ἐξεδάκον πάντοτε οἱ γείτονές του, D καὶ δὲν τοῦ ἐτίσαν τὴν γυναῖκα του, ὡς ἀκριβῶς καὶ ὁ πατέρας του, καὶ ἐπείνε τόσον καιρὸν ἀνεῖνος; Καὶ ὁ Ἰσαὰκ ποὺ ἀνετόφῃ εἰς τὸ σπῆτι, μήπως δὲν ἔπαθε χειρότερα ἀπὸ τὸν παπποῦ του; Καὶ διὰ τὰ μὴ μακρο-

λογοῦμεν ἀπαριθροῦντες ὅλα αὐτά, ἤκουσε τί λέγει δι' ἑλὴν του τὴν ζωὴν. «Μικροὶ καὶ πονηροὶ εἰ ἡμέραι μου, καὶ οὐκ ἀφικνῶμαι εἰς τὰς ἡμέρας τῶν πατέρων μου» (Γεν. 47, 9). Καὶ ὅπως πότος δὲν ἐλησημόνησε τῆς προηγουμένης συμφορᾶς, ὅταν εἶδε τὸν υἱὸν του νὰ κάθεται εἰς βασιλικὸν θρόνον καὶ νὰ δοξάζεται τόσο πολὺ; Ἀλλ' ὅπως ἐκεῖνος εἶχε τόσο πολὺν ταλαιπωρηθῆ ἀπὸ τὰ θάνατα, ὥστε καὶ Ε' ὅταν εὐτοκοῖτο, δὲν ἐλησημόνησε τὰ περσμένα.

Καὶ ὁ Δαβὶδ; Πόσας τραγωδίας ὑπέφερε; Μήπως καὶ αὐτὸς δὲν ἐννοεῖ τὰ ἴδια μὲ αὐτὸν ὅταν λέγῃ «Αἱ ἡμέραι τῶν ἐπὶ τῶν ἡρώων ἐν αὐτοῖς ἐδοξάμηναι ἐπὶ τῶν δὲ ἐν δυναστεύσας, ὀδυρόμηναι ἐπὶ, καὶ τὸ πλεῖστον αὐτῶν κόπῃς καὶ πόνῳ» (Ψαλμ. 89, 10). Καὶ ὁ Ἰερεμίας; Μήπως δὲν καταρῶται τῶν ἡμέρων ποὺ ἐγεννήθη διὰ τὰ θάνατα ποὺ ἤρχοντο τὸ ἔνα μετὰ τὸ ἄλλο; Καὶ ὁ Ματθαῖος; Μήπως καὶ αὐτὸς δὲν ἀπαρτίπτει ὅταν λέγῃ «Ἀποκτείνον με, εἰ οὕτως μοι μέλλετε ποιεῖν» (Ἀριθμ. 11, 15). Καὶ ὁ Ἡλίας, ἡ μεγάλη ψυχὴ, ⁷⁸⁰ Α' αὐτὸς ποὺ ἐκλείσσε τὸν οὐρανόν,⁷⁸¹ μήπως δὲν ἐθρηνόοιτο συνεχῶς πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ ἀπὸ τόσα θαύματα μὲ τὸ νὰ λέγῃ, «Ἄβρον τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἐπιβέλτικαν τῶν πατέρων μου» (Γ' Βασιλ. 19, 4). Καὶ διατὶ νὰ λέγαμεν διὰ καθένα ἀπὸ αὐτοὺς χωριστὰ, ἀφοῦ ὁ Παῦλος ἀσχολεῖται μὲ ὅλους αὐτοὺς μαζί ὅταν λέγῃ «Περὶ ἧθον ἐν μημίαις, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστεροῦμενοι, θλιβόμενοι, κακοκταύμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιός ὁ κόσμος» (Ἐβρ. 11, 37). Ἀλλὰ γενικῶς αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ εἶναι εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν καὶ τιμημένος καὶ καθαρός δὲν πρέπει νὰ ἐπαρκῇ τὸν ἑαυτὸν καὶ τρυφήδον καὶ γλοῦρῳ δίσον, ἀλλὰ τὸν δύσκολον καὶ γεμάτον κόπους καὶ πολλοὺς ἰδρώτας. Διὰ λέγει «Οὐδεὶς στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀβλήσῃ» (Β' Τιμ. 2, 5). Καὶ Β' ὁ αὐτοῦ λέγει «Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντοτε ἐγκρατεῖται, καὶ ἀπὸ ῥήματος, καὶ ἀπὸ θλέμματος, καὶ ἀπὸ φωνῆς ἀσχυρᾶς, καὶ ἀπὸ λοιδορίας, καὶ ἀπὸ βλασφημίας, καὶ ἀπὸ αἰσχρολογίας» (Α' Κορ. 9, 25). Ἀπ' ἐδῶ πληροφοροῦμεθα ὅτι καὶ ἂν δὲν μᾶς ἔλθῃ δοκιμασίη ἀπὸ κάπου ἕξω, πρέπει νὰ γυμνάζωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καθημερινῶς μὲ νηστείας, μὲ σκληραγωγίας, μὲ ἀπλὴν τροφὴν καὶ πτωχὸν γραπτεῖ. καὶ μὲ τὸ νὰ ἀποφεύγωμεν οἰκουδμήματα τὰς πολυτελείας. Ἀλλοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰμεθα εὐδαιμόνως λόγον, ὅτι ὁ τάδε ἔχει καὶ τὰ ἐδῶ καὶ τὰ ἐκεῖ. Εἴναι ῥεστοὶ εἰς τὸν Θεόν. Μὴ μοῦ εἴπῃ λοιπὸν κανεὶς αὐτὸν τὸν ἀδύνατον νὰ συμῆθ' τοῦτο εἰς αὐτοὺς ποὺ πλησιάζουν καὶ

780. Εἰς τὸ Γ' Βασίλειον περ. 19 ἀναφέρονται τὰ συμβῆναι τῆς ἀνομιᾶς, ἡ ἡμεῖς ἐκείνη διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ Ἡλίου.

διασκεδάζουν καὶ ὁμαρτάνουν. C' Ἀλλ' ἐὰν πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν αὐτά, μόνον διὰ τοὺς καταπραϋνόμενους εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ καὶ δι' αὐτοὺς ποὺ στενοχωροῦνται, ὅτι αὐτοὶ καὶ τὰ ἐδῶ καὶ τὰ ἐκεῖ ἔχουν. Διότι τὰ ἐκεῖ μὲν τὰ ἔχουν, ἀφοῦ οὐ ἀπολαύουσιν ἀμνηστῆν, τὰ ἐδῶ πάλιν τὰ ἔχουν, διότι ζοῦν μὲ τὰς ἐλπίδας ἐκείνων, καὶ δὲν ἀισθάνονται τὰ παρόντα θάνατα λόγῳ τῆς ἀναμονῆς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Ἀς ἀκούσωμεν ὅμως καὶ τὴν συνέχειαν. «Ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖσις χάρις μέγα ἐσθίεται, λέγει, ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν» (Λουκ. 16, 26). Ὁρθῶς λοιπὸν εἶπεν ὁ Δαβὶδ ὅτι «Ἀδελφός οὐ λυτροῦται» οὐ δώσει τῷ Θεῷ ἔξωλασμα ἑαυτοῦ» (Ψαλμ. 46, 8). Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατόν οὔτε ἀδελφὸς ἂν εἶναι, οὔτε πατήρ, οὔτε υἱός. Διότι πρόσκει· «τίκνον» ὠνόμασεν ὁ Ἀβραάμ τὸν πλοῦσιον, ἀλλὰ δὲν D' ἠμύρετο νὰ τοῖς δεῖξῃ πατρικὴν στοργὴν πατέρα εἶπε τὸν Ἀβραάμ ὁ πλοῦσιος, ἀλλὰ τὴν πατρικὴν στοργὴν, ποὺ εἶναι φυσικὸν νὰ εἴρῃ τὸ παιδί, δὲν ἠμύρετο νὰ ἀπολαύσῃ. Καὶ τοῦτο διὰ τὰ μάθη, ὅτι οὔτε ἡ συγγένεια, οὔτε ἡ φιλία οὔτε ἡ συμπόθεια οὔτε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ ὑπάρχοντα ἠμπορεῖ νὰ ἀφελθῇ ἐκείνων ποὺ ἔχει προδοθῇ ἀπὸ τὴν ζωὴν του.

10. Αὐτὰ τὰ λέγει, ἐπειδὴ μερικαὶ πολλὰς φορές, ἐνῶ ἐγὼ συμπουλεύω νὰ προσέκουν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ νὰ ἀγρυπνοῦν, αὐτοὶ ἀδιαφοροῦν καὶ γελαιοποιοῦν τὴν συμφορὰν μὲ τὸ νὰ λέγουν. Σὺ θὰ μὲ ὑπερασπίσῃς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ δι' αὐτὸ ἔκω θάρρος καὶ δὲν φοβοῦμαι. Ἀλλος πάλιν λέγει· Ε' ἔκω πατέρα μάρτυρα· καὶ ἄλλος ἔκω παι-ποῦ ἐπίστατον καὶ ἄλλαι πάλιν προβάλλουν ἑλὴν τὴν οἰκουγενεὶάν των. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι δαπα, διότι δὲν θὰ ἠμύρετο τότε νὰ μᾶς ἀφελθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν ἄλλων. Θυμήσου τὰς παρθένους ἐκεῖνας, ποὺ δὲν ἔλασαν λάδι εἰς τὰς πέντε παρθένους. Καὶ αὐτοὶ μὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν νυμφῶνα, αἱ ἄλλαι ὅμως ἀπεκλείσθησαν. Εἶναι μεγάλο ἀγαθὸν νὰ ἔχωμεν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας μας στηριγμένας εἰς τὰ ἰδικὰ μας κατορθώματα, ἀφοῦ κανεὶς φίλος ἐκεῖ δὲν θὰ μᾶς ὑπερασπίσῃ ποτέ. Διότι ἐὰν ἐδῶ, λέγει πρὸς τὸν Ἰερεμίαν· «Μὴ δέξου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου» (Ἰερ. 7, 18), ἐδῶ ⁷⁹¹ Α' ὅταν εἰμεθα κύρια νὰ ἀλλὰξωμεν καὶ νὰ διορθωθῶμεν, πολλὸ περισσότερο ἐκεῖ δὲν ἰσχύει κανεὶς ἡ μεσοδόχος. Μὴ λέγῃς δι' ἔχει πατέρα μάρτυρα, διότι αὐτὸ θὰ σὲ καταδικάσῃ περισσότερο, ὅταν, ἐνῶ ἔχεις εἰς τὸ σπῆν σου τὰ παραδείγματα τῆς ἀρετῆς, σὺ ἀποδεκνῇς τὸν ἑαυτὸν σου ἐνάντιον τῆς ἀρετῆς τῶν προγόνων. Ἀλλὰ ἔχεις φίλον γενναῖον καὶ ἀνδραγαθιστὸν; Οὔτε κα' αὐτὸς θὰ σοῦ παρστανθῇ τότε. Πᾶς λοιπὸν λέγει, «Ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ τοῦ μαρτυρᾶ τῆς

ἀδικίας, ἵν' ὅταν ἐκλύσῃτε, δέδωκεται ὑμῖς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς» (Λουκ. 16, 9); Δὲν ὑπερέκει δὲ ἡ φιλία, ἀλλὰ ἡ ἐλεημοσύνη. Β' Ἐάν δηλοῦν μόνον ἡ φιλία ὑπερέκει, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἀπλῶς· «Παύσατε ὑμῖν φίλους». Τώρα ὅμως διὰ τὴν δαΐδα διὰ δὲν ὑπερέκει μοναχὴ ἡ φιλία, προσέθεσεν, ἕκ τοῦ μαμωνά τῆς ὁδοῦ. Ἄν καὶ κάποιος θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἴπῃ, διὰ ἠμπορῶ νὰ κόμω φίλον χωρὶς τὸν μαμωνά, καὶ μάλιστα καλύτερον παρὰ μὲ τὸν μαμωνά. Ἀλλὰ διὰ τὴν μάθησιν διὰ τὴν ἐλεημοσύνη εἶναι αὐτὴ ποῦ ὑπερέκει καὶ ἡ ἰσχυρία σου πρὸς τὴν καὶ τὸ ἐπίτευγμά σου οὐ ἔπεισε νὰ ἐλυζῇς ἐκ ἀπλῶς εἰς τὰς φιλίας τῶν ἁγίων, ἀλλὰ εἰς τὰς φιλίας ποῦ γίνονται μὲ τὸν μαμωνά.

Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ὁρῶν τὰ γνωρίζομεν, ἀγαπητοί, ὡς φιλάσσομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας μὲ πολλὴν προσοκὴν. Καὶ ἂν τηροῦμεθα νὰ εὐχαριστοῦμεν, καὶ ἂν ζῶμεν μὲ καλοπέρασιν C νὰ προφυλάσσομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ νὰ σωφρονίζομεθα μὲ τὰς τιμωρίας τῶν ἄλλων καὶ νὰ εὐχαριστοῦμεν μὲ μετάνοιαν καὶ κατάνυξιν καὶ σκνήν ἐξομολόγησιν. Καὶ ὁρῶν ἀποβάλλομεν κάθε κακὸν ποῦ ἐπρόκειτο εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ στήσωμεν μὲ μεγάλῃν προσπάθειαν κάθε κηλίδα τῆς ψυχῆς μας, νὰ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν ὅταν ὅλοι ἀποθάνομεν, ἵνα νὰ ἀπέλθωμεν ἐκεῖ, ὥστε οὐ μὲ τὸν πλοῦσον ἀλλὰ μὲ τὸν Ἀδάμαν νὰ χαιρόμεθα τὰ ἀθάνατο ἀγαθὰ ζῶντες εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Εἶδε νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ τὰ ἐπιτόκωμεν αὐτὰ ὅλοι ἡμεῖς, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλευθέρωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν D Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον μαζί μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκει δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΑΡΧΑΙΟΝ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ